

SANASTOKESKUS TSK
TERMINOLOGICENTRALEN TSK

PALKKAHALLINNON SANASTO

Versio 1.0

Helsinki 2017

Julkaisija:
Kansallisen tulorekisterin perustamishanke

© Valtiovarainministeriö

Esipuhe

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Sanastokeskus TSK käynnistivät vuonna 2013 sanastotyön, jolla tuettiin palkkahallinnon yhteentoimivuuden intressiryhmän työtä. Ryhmä toimi osana SADe-ohjelman Yrityksen palvelukokonaisuus -hanketta. Vuoden 2016 alusta lähtien sanastotyötä jatkettiin kansallisen tulorekisterityön yhteydessä.

Palkkahallinnon sanastotyön taustalla on tahto helpottaa palkkahallinnon ammattilaisten arkea ja tiedonsiirtoa työnantajien ja viranomaisten tietojärjestelmien välillä. Ilmoittamisessa ja tiedonsiirrossa on huomioitava, että esimerkiksi Verohallinnon ja Kelan näkökulmasta se, mikä katsotaan työntekijälle maksettavaksi palkaksi, määrittyy eri tavalla. Siksi viranomaisen pyytäessä tietoja työntekijöille maksetuista palkoista, vastaus vaihtelee sen mukaan, mikä viranomainen tietoa kysyy.

Nyt valmistuva sanasto ei pysty poistamaan tällaisia eroja, koska ne syntyvät lainsäädännöstä ja viranomaisten ohjeistuksista. Sanasto kuitenkin selkeyttää palkkahallinnon keskeisiä käsitteitä antamalla termisuosituksia, määrittelemällä käsitteitä, ryhmittelemällä ne palkkahallinnossa tapahtuvan käsittelyn näkökulman mukaan ja kuvaamalla eroja eri viranomaisten käytännöissä. Näin keskeinen tarvittava tieto löytyy yhdestä ja samasta paikasta – Palkkahallinnon sanastosta, jota tullaan käyttämään tulorekisterin tietosisällön kuvauksen pohjana.

Palkkahallinnon sanasto sisältää suomenkieliset tiedot noin 342 käsitteestä. Käsitteiden sisällöt selvitetään määritelmien ja niitä täydentävien huomautusten avulla ja termeistä annetaan suomenkieliset suositukset. Termisuosituksissa on pyritty vähentämään alalla käytetyn termistön kirjoa ja edistämään sisällöltään samankaltaisten käsitteiden nimeämistä yhtenevällä tavalla. Tästä syystä osa termisuosituksista poikkeaa nykyisin käytössä olevista termeistä. Käsitekokonaisuuksien hahmottamisen tueksi suurin osa sanaston käsitteistä on esitetty myös käsitejärjestelmäkaavioiden avulla.

Seuraavat intressiryhmään kuuluvista asiantuntijoista ovat osallistuneet sanaston laatimiseen:

Anniina Alaluusua-Listola, Eläketurvakeskus

Anne Hotti, KT Kuntatyönantajat

Päivi Hyvärinen, Kela

Saija Kallio, Ilmarinen

Jorma Laine, Verohallinto

Riikka Lehtinen, Taloushallintoliitto

Kirsi Muinonen, Työttömyyskassojen yhteisjärjestö

Tiina Muinonen, STM

Sampsa Mäenpää, Työttömyysvakuutusrahasto

Vuokko Mäkinen, Hawcon Oy

Irmeli Mäkitalo, Helsingin kaupunki

Vesa Nissinen, Kela

Markku Ojala, Taloushallintoliitto

Elina Pajula, Koulutusrahasto

Virpi Pasanen, EK

Sampo Pehkonen, Tilastokeskus

Mirkka Piirainen, Ilmarinen

Suvi Rantala, Taloushallintoliitto

Jussi-Pekka Rantanen, Keva

Matti Romakkaniemi, Työttömyysvakuutusrahasto

Piia Rekilä, TEM

Kirsi Salo, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

Minna Tanska, SAK

Annaliisa Vento, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

Sari Wulff, Verohallinto

Katri Seppälä, Sanastokeskus TSK, terminologi

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	3
Käsittekaavioluettelo.....	5
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	6
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	6
Sanaston rakenne.....	6
Termitietueen rakenne.....	7
Käsittekaavioiden tulkinta.....	8
1 PALKAT.....	10
1.1 Palkat pää- ja sivutoimesta.....	11
1.2 Palkat maksuajankohdan mukaan.....	12
1.3 Palkat määräytymisperusteen mukaan.....	15
1.4 Palkat rakenteen mukaan.....	20
1.5 Työaikakorvaukset.....	24
1.5.1 Lisä- ja ylityöstä maksettavat työaikakorvaukset.....	29
1.6 Poikkeustilanteisiin liittyvät korvaukset.....	30
1.7 Luontoisedut.....	32
1.8 Palkat muulta kuin työajalta.....	36
2 PALKKOINA TAI VAIN ENNAKONPIDÄTYKSEN ALAISINA KÄSITELTÄVÄT ERÄT.....	42
2.1 Erillistehtäviin perustuvat suoritukset.....	43
2.2 Organisaation tulokseen perustuvat suoritukset, joita käsitellään palkkoina tai vain ennakonpidätyksen alaisina erinä.....	49
3 VAIN ENNAKONPIDÄTYKSEN ALAISET ERÄT.....	50
3.1 Organisaation tulokseen perustuvat suoritukset, joita käsitellään vain ennakonpidätyksen alaisina erinä.....	51
3.2 Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset, joita käsitellään vain ennakonpidätyksen alaisina erinä.....	53
3.3 Muut vain ennakonpidätyksen alaiset erät.....	56
4 KUSTANNUSTEN KORVAUKSET.....	57
5 HENKILÖKUNTAEDUT.....	65
6 MUIDEN KUIN TYÖNANTAJAN MAKSAMAT SUORITUKSET.....	67
7 URHEILJOILLE MAKSETTAVAT SUORITUKSET.....	70
8 SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT.....	73
9 VÄHENNETTÄVÄT ERÄT.....	79
10 INFORMATIIVISET ERÄT.....	85
11 POISSAOLOT.....	87
12 MAKSUNSAAJAN TIEDOT.....	101
13 TYÖSUHTEEN TIEDOT.....	105
14 TYÖAIKATIEDOT.....	109
15 VEROTUSTIEDOT.....	112
16 VAKUUTUSTIEDOT.....	116
Suomenkielinen hakemisto.....	120

Käsitekaavioluettelo

Käsitekaavio 1. Palkka palvelussuhteessa.....	14
Käsitekaavio 2. Palkka määräytymisperusteen mukaan.....	19
Käsitekaavio 3. Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä.....	22
Käsitekaavio 4. Kiinteä palkka ja muuttuva palkka.....	23
Käsitekaavio 5. Työaikakorvaukset.....	28
Käsitekaavio 6. Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset.....	31
Käsitekaavio 7. Luontoisedut.....	35
Käsitekaavio 8. Palkka muulta kuin työajalta.....	41
Käsitekaavio 9. Erillistehtäviin perustuvat suoritukset.....	48
Käsitekaavio 10. Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot.....	52
Käsitekaavio 11. Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset.....	55
Käsitekaavio 12. Kustannusten korvaukset.....	63
Käsitekaavio 13. Päivärahat.....	64
Käsitekaavio 14. Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset.....	69
Käsitekaavio 15. Urheilijoille maksettavat suoritukset.....	72
Käsitekaavio 16. Sosiaalivakuutusmaksut.....	77
Käsitekaavio 17. Työnantajamaksut.....	78
Käsitekaavio 18. Vähennettävät erät.....	84
Käsitekaavio 19. Poissaolot.....	96
Käsitekaavio 20. Sairauspoissaolot.....	97
Käsitekaavio 21. Kuntoutuspoissaolot.....	98
Käsitekaavio 22. Perhevapaat.....	99
Käsitekaavio 23. Vuosiloma.....	100
Käsitekaavio 24. Osoite.....	104
Käsitekaavio 25. Palvelussuhde.....	111
Käsitekaavio 26. Verotus.....	115
Käsitekaavio 27. Yrittäjien tulot.....	119

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston tavoitteena on ollut luotettavien määritelmien ja käsitejärjestelmien tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritellyt ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Terminology and other language and content resources) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoitteita. **Tarkoitteet** voivat olla konkreettisia tai abstrakteja, ja niillä on erilaisia ominaisuuksia. Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston käsitteet on analysoitu selvittämällä kunkin käsitteen olennainen sisältö, käsitteiden väliset suhteet ja näiden suhteiden perusteella muodostuvat käsitejärjestelmät. Analyysin tuloksia on hyödynnetty määritelmien laadinnassa ja termien valinnassa. Osa käsitejärjestelmistä on kuvattu myös graafisina käsitejärjestelmäkaavioina.

Sanaston rakenne

Sanasto on ryhmitelty **aiheenmukaisesti** jäsennehtyihin lukuihin, joissa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähekkäin.

Aakkosellinen hakemisto löytyy sanaston lopusta. Siinä käytetty numerointi viittaa käsitteen numeroon sanastossa. Hakemistoon on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi myös muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti tiettyyn käsitteeseen. Muut hakusanat viittaavat siihen käsitteeseen, jonka yhteydessä kyseistä sanaa käsitellään.

Linkit Finlexissä julkaistuihin säädöksiin on tehty joulukuussa 2016.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty sekä numeroituina termitietueina että toisinaan myös käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitekaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi.

Termitietueessa käsitteille annetaan ensin termisuositukset. Näiden jälkeen seuraa määritelmä ja määritelmää täydentävät lisätiedot eli huomautukset. Käsitteet on numeroitu juoksevasti. Alla on esimerkkinä *luottamustoimipalkkiota* käsittelevä termitietue ja merkintöjen selitykset:

123	käsitteen numero
luottamustoimipalkkio; luottamustehtäväpalkkio	suomenkieliset termit; suositettavin ensimmäisenä, jos termejä on useita
ei: luottamushenkilöpalkkio	ei: termi, jota ei tulisi käyttää tässä merkityksessä
palkkio, joka maksetaan muusta luottamustoimen hoitamisesta kuin kokouksiin osallistumisesta	määritelmä (alkaa pienellä kirjaimella, ei pistettä lopussa)
<p>Luottamustoimipalkkiosta toimitetaan <i>ennakonpidätys</i>.</p> <p>Luottamustoimipalkkiota maksettaessa palkkion saaja ei yleensä ole <i>palvelusuhhteessa</i> palkkion maksajaan, eikä palkkiosta näissä tapauksissa pääsääntöisesti suoriteta <i>sosiaalivakuutusmaksuja</i>.</p> <p>Tietyistä julkisen sektorin luottamustoimipalkkioista suoritetaan kuitenkin <i>työeläkevakuutusmaksu</i>. Yksityisellä sektorilla luottamustoimipalkkiosta ei makseta muita sosiaalivakuutusmaksuja kuin <i>työntantajan sairausvakuutusmaksu</i>, ellei palkkion maksaja ota luottamustoimen hoitajalle vapaaehtoista työeläkevakuutusta.</p> <p>Kunnallisten luottamustoimihenkilöiden luottamustoimipalkkioista voidaan periä puolueille tilitettävä <i>luottamushenkilömaksu</i>.</p>	huomautus (normaali virke, <i>kursivointi</i> viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen, erotettu määritelmästä sisennyksellä, antavat lisätietoa käsitteestä, esimerkkejä, tietoa termien käytöstä yms.)
Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys	luokka (ilmaisee kokonaisuuden, johon kuuluvia eriä käsitellään käytännön palkanlaskennassa yhtenevällä tavalla)
Käsitekaaviot: <i>Erillistehtäviin perustuvat suoritukset</i> .	viittaus käsitekaavioon (tieto siitä, missä käsitekaavioissa ko. termitietueen käsite esiintyy)

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

lihavointi	suomenkielinen suositettava termi (ensimmäisenä suositettavin ja sen jälkeen hyväksyttävät synonyymit)
<i>kursivointi</i>	määritelmässä tai huomautuksessa viittaa tässä sanastossa määriteltyyn käsitteeseen
mieluummin kuin:	termin käyttöä ei suositeta
ei:	termiä ei tulisi käyttää tässä merkityksessä
~	termi viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen, mutta siitä ei kuitenkaan voi sanoa, että se olisi laajempi tai suppeampi kuin määritelty käsite
<palkkahallinto>	käsitteen käyttöaluerajaus on merkitty kulmasulkuihin ennen termisuosituksia, jos usealla alalla käytössä oleva käsite on määritelty vain tietyn alan näkökulmasta tai jos tietyn alan käsite on määritelty normaalia suppeammin; esimerkiksi <i>vähennettävä erä</i>

Käsitekaavioiden tulkinta

Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML -- Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- käsitteet esitetään kehyksissä
- sanasto-osuudesta on poimittu käsitteen tiedoista kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva \rightarrow)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*perhevapaa*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*äitiysvapaa*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoituksia kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva \diamond)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *palkka* on kokonaisuus, joka voi muodostua *tehtäväkohtaisesta palkasta* ja *palkanlisästä*
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen

Assosiativinen suhde (viiva ilman symbolia)

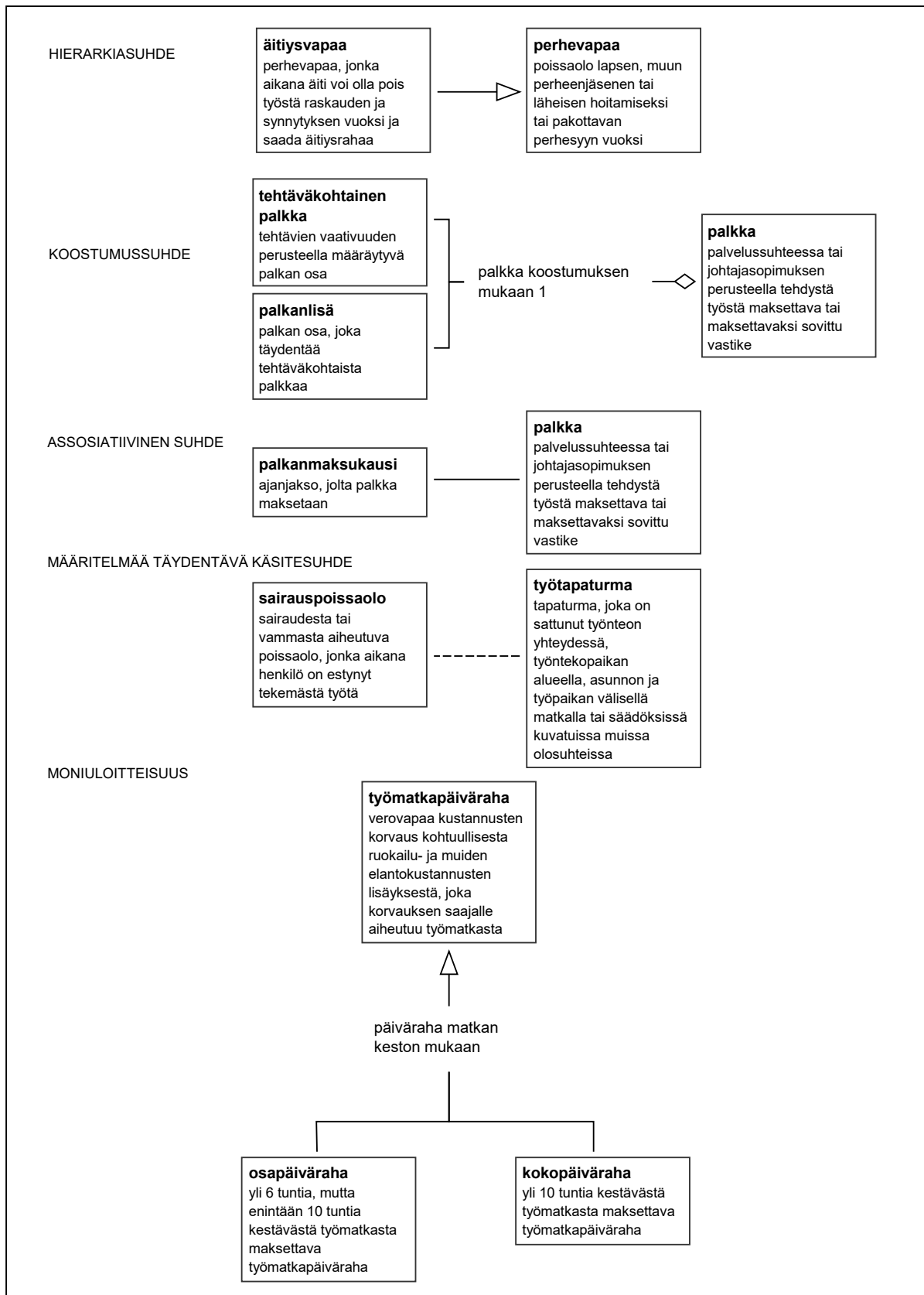
- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi tai koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiativisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *palkan* ja *palkanmaksukauden* välillä on assosiativinen suhde

Katkoviivoilla kuvattu käsitesuhde

- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista (esimerkiksi käsitteiden *yrittäjän eläkevakuutuksen* ja *yrittäjän eläkevakuutusmaksun* välinen assosiativinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska yrittäjän eläkevakuutusmaksun määritelmässä ei viitata suoraan yrittäjän eläkevakuutus -käsitteeseen)
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiativinen suhdekin

Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on merkitty jaotteluperuste)

- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhden jaotteluperusteen mukaiset eli yhteen ulottuvuuteen kuuluvat (kaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *osapäiväraha* ei voi olla *kokopäiväraha*)
- eri jaotteluperusteen mukaiseen ulottuvuuteen kuuluvia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *ulkomaanpäiväraha* voi olla *osapäiväraha*)
- jaotteluperusteen nimitys on usein merkitty viivan viereen (esimerkiksi jaottelu päiväraha matkan keston mukaan ja päiväraha matkakohteen mukaan)

1 PALKAT

1

palkka; ~ työansio

määritelmä

palvelussuhteessa tai johtajasopimuksen perusteella tehdystä työstä maksettava tai maksettavaksi sovittu vastike

huomautus

Palkka- ja työansio-termejä ei voida kaikissa käyttöyhteyksissä käyttää toistensa synonyymeina. Verolainsäädännön näkökulmasta palkka on laajempi käsite kuin edellä on määritelty, sillä verotuksessa palkaksi voidaan katsoa muukin kuin palvelussuhteessa tehdystä työstä maksettu vastike. Jos maksettava suoritus ei perustu palvelussuhteessa tehtyyn työhön, kyseinen erä kuuluu tässä sanastossa vain ennakonpidätyksen alaiset erät -ryhmään ja käsitteen huomautukseen on sisällytetty tietoa siitä, miten suoritusta käsitellään palkkahallinnossa. Verotuksen näkökulmasta palkaksi katsottavat suoritukset on lueteltu *ennakkoperintälain (1118/1996)* 13 §:ssä.

Työnantajan on toimitettava palkasta *ennakonpidätys* tai perittävä *lähdevero* ja maksettava *sosiaalivakuutusmaksut*. Tässä sanastossa on palkan lajeja kuvattaessa huomioitu ensisijaisesti ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus, mutta vastaavasti palkan maksajalla voi olla velvollisuus periä lähdeveronalaisesta palkasta lähdevero.

Palkka maksetaan sovitulta *palkanmaksukaudelta*.

Palkka määräytyy suoritettavan tehtävän vaativuuden, sisällön, määrän ja siihen käytetyn ajan sekä henkilökohtaisen työsuorituksen, ammatinhallinnan tai muun sovituksen perusteiden mukaan.

Palkka maksetaan pääsääntöisesti rahana (rahapalkka), mutta se voidaan antaa myös *luontoisetuna* tai vapaa-aikana.

Palkan ansainta- ja verovuosi voivat poiketa toisistaan. Verotuksessa tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty *verovelvollisen* tilille tai muutoin saatu hallintaan.

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Palkka palvelussuhteessa*, *Palkka määräytymisperusteiden mukaan*, *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*, *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*, *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset* ja *Palkka muulta kuin työajalta*

2

bruttopalkka

määritelmä

palkka, josta ei ole toimitettu *ennakonpidätystä* eikä maksettu työntekijän sosiaalivakuutusmaksuja

huomautus

Bruttopalkka koostuu rahana maksettavasta palkasta ja *luontoiseduista*.

Monet *sosiaalivakuutusmaksut* lasketaan bruttopalkan perusteella.

Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut, ks. *vähennettävä erä*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

3

nettopalkka

määritelmä

palkka, josta on toimitettu *ennakonpidätys* ja maksettu työntekijän sosiaalivakuutusmaksut

huomautus

Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut, ks. *vähennettävä erä*.

Maksettava palkka -termiä ei pidä käyttää samassa merkityksessä kuin termiä nettopalkka.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

4

maksettava palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *ennakonpidätyksen*, työntekijän sosiaalivakuutusmaksujen ja muiden *vähennettävien erien* vähentämisen jälkeen *työntekijälle*

huomautus

Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut, ks. *vähennettävä erä*.

Muihin vähennettäviin eriin voivat kuulua esimerkiksi *luontoiseduista* työntekijältä perittävät maksut, *työnantajan* pidättämät *työttömyyskassan* ja *ammattiliiton jäsenmaksut* sekä ulosottomaksut.

Maksettava palkka -termiä ei pidä käyttää samassa merkityksessä kuin termiä *nettopalkka*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

5

nettopalkkasopimus

määritelmä

sopimus, jonka perusteella *työnantaja* lupautuu maksamaan *palkasta* maksettavat verot ja työntekijän sosiaalivakuutusmaksut *työntekijän* puolesta

huomautus

Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut, ks. *vähennettävä erä*.

Nettopalkkasopimusta käytettäessä *kokonaispalkka* muodostuu työntekijän saamasta palkasta ja työnantajan maksamista veroista, joista maksetaan myös *sosiaalivakuutusmaksut*.

Nettopalkkasopimuksella voidaan määritellä esimerkiksi Suomeen ulkomailta tulevan työntekijän käteen jäävä palkka. Tällöin *bruttopalkka* lasketaan *nettopalkan* perusteella.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

1.1 Palkat pää- ja sivutoimesta

6

päätoimi

määritelmä

työ, josta henkilö saa pääasiallisen toimeentulonsa

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

7

päätoimen palkka

määritelmä

päätoimessa tehdystä työstä maksettava *palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

8

sivutoimi; sivutyö

määritelmä

työ, jota henkilö tekee *päätoimen* ohella

huomautus

Sivutoimia voi olla useita.

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

9

sivutoimen palkka

määritelmä

sivutoimessa tehdystä työstä maksettava *palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

1.2 Palkat maksuajankohdan mukaan

10

palkanmaksupäivä

ei: palkan maksuaika

määritelmä

ajankohta, jolloin *palkka* on veloitettu maksajan tililtä

huomautus

Muissa kuin kansalliseen tulotietojärjestelmään liittyvissä yhteyksissä palkanmaksupäivä-termillä saatetaan viitata myös ajankohtaan, jolloin palkka on saajan käytettävissä.

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

11

palkkaennakko

määritelmä

palkka, joka maksetaan *työntekijälle* ennen sovittua *palkanmaksupäivää*

huomautus

Palkkaennakko voidaan maksaa työntekijän tai *työnantajan* pyynnöstä. Lisäksi sellaisessa tapauksessa, jossa palkka on maksettu työntekijälle ennen sovittua palkanmaksupäivää palkanlaskennassa tapahtuneen virheen vuoksi, voidaan sopia, että suoritettu maksua katsotaan palkkaennakoksi.

Palkkaennakosta tulee toimittaa *ennakonpidätys* ja maksaa *sosiaalivakuutusmaksut* palkkaennakon maksupäivänä. Kun ennakonpidätys on toimitettu ja sosiaalivakuutusmaksut maksettu, palkkaennakko vähennetään työntekijän *bruttopalkasta* varsinaisena *palkanmaksupäivänä*.

Työnantaja tilittää ennakonpidätyksen ja sosiaalivakuutusmaksut maksujen keräämisestä vastaaville tahoille erillisten aikataulujen mukaan.

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Palkka palvelussuhteessa* ja *Vähennettävät erät*

12

palkkasaatava; palkkasaaminen

määritelmä

suoritettuun työhön perustuva *palkka*, joka *työntekijällä* on oikeus saada *työnantajalta*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

13

työaikapankki

määritelmä

järjestelmä, johon *työntekijän säännöllisen työajan* ylittävä *työaika*, ansaittu vapaa ja vapaa-ajaksi muunnettu rahamääräinen korvaus voidaan tallettaa myöhempää vapaana käyttämistä varten

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

14

työaikapankista nostettu palkka; työaikapankin rahakorvaus

määritelmä

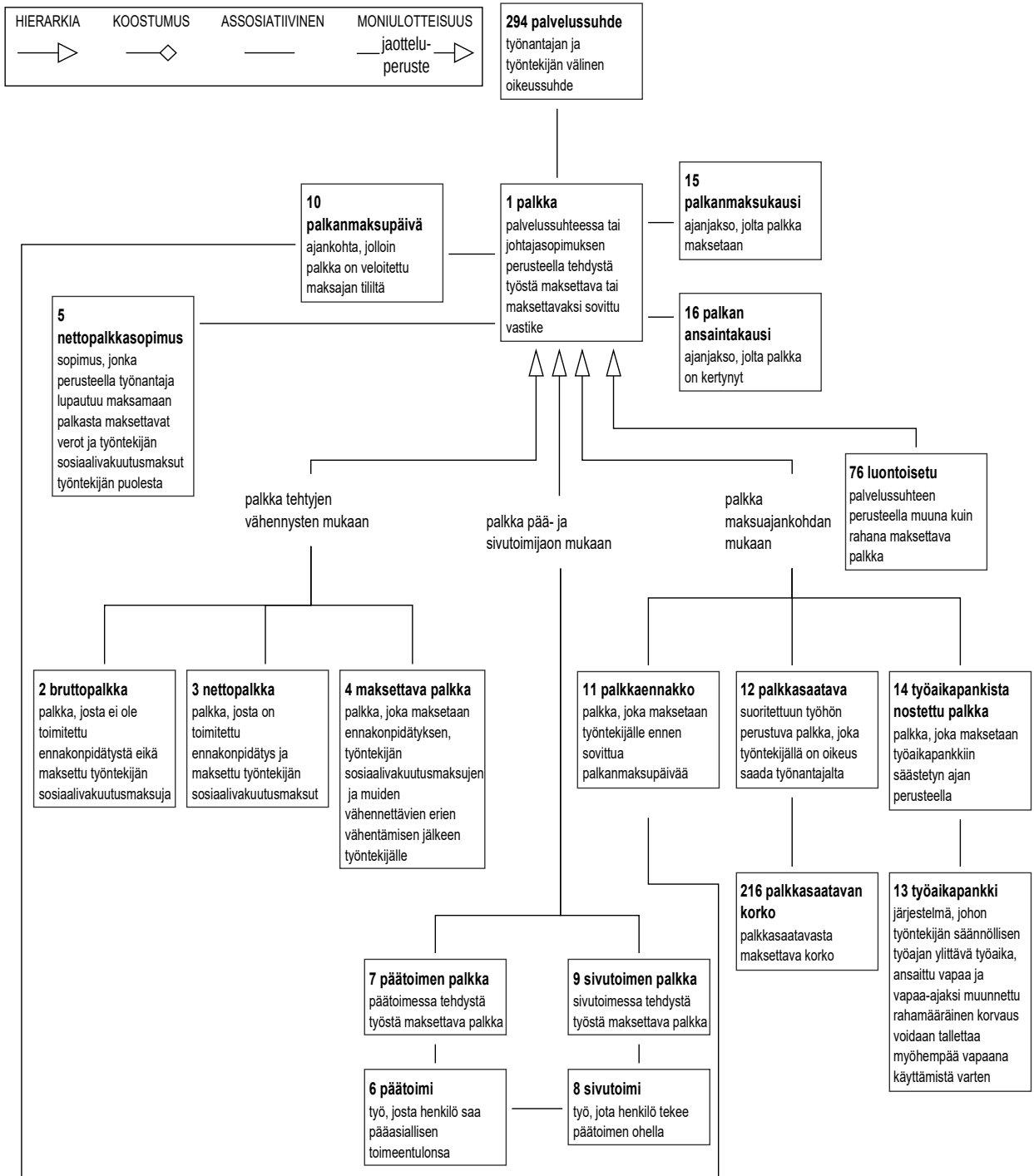
palkka, joka maksetaan *työaikapankkiin* säästetyn ajan perusteella

huomautus

Työaikapankista voi yleensä nostaa palkkaa vain poikkeustapauksessa kuten *palvelussuhteen* päättyessä tai työaikapankkia purettaessa. Joissakin työaikapankeissa on mahdollista nostaa palkkaa tai vapaa-aikaa myös velaksi.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

Käsitekaavio 1. Palkka palvelussuhteessa.

1.3 Palkat määräytymisperusteen mukaan

15

palkanmaksukausi; palkkakausi

määritelmä

ajanjakso, jolta *palkka* maksetaan

huomautus

Palkka on maksettava palkanmaksukauden viimeisenä päivänä, jollei toisin sovita. *Työsuhteen* päättyessä päättyy myös palkanmaksukausi. Palkanmaksukausi voi olla enintään kuukauden pituinen.

Palkanmaksukausi ja *palkan ansaintakausi* eivät välttämättä ole yhtenevät. Esimerkiksi *työaika-korvauksia* maksetaan tyypillisesti takautuvasti.

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

16

palkan ansaintakausi

määritelmä

ajanjakso, jolta *palkka* on kertynyt

Käsittekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

17

aikapalkka

määritelmä

työhön käytetyn ajan perusteella maksettava *palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

18

tuntipalkka

määritelmä

työtuntia kohti määritelty *aikapalkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

19

päiväpalkka

määritelmä

kalenteri- tai työpäivää kohti määritelty *aikapalkka*

huomautus

Työ- tai *virkaehtosopimuksessa* määritellään, käytetäänkö päiväpalkan laskennassa kalenteri- vai työpäiviä.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

20

keskipäiväpalkka

määritelmä

muiden kuin viikko- tai kuukausipalkkaisten *työntekijöiden vuosilomapalkan* ja *sairausajan palkan* määrittämisessä käytettävä keskimääräinen *päiväpalkka*

huomautus

Keskipäiväpalkka lasketaan siten, että lomanmääräytymisvuoden aikana työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi eräntynyt palkka, *hätätyöstä* ja lain tai sopimuksen mukaisesta *ylityöstä tehtäväkohtaisen palkan* lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan lomanmääräytymisvuoden aikana tehtyjen työpäivien määrällä, johon lisätään laissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan tai, jos laissa ei ole säädetty säännöllisen vuorokautisen työajan enimmäismäärää, sopimuksessa sovitun *säännöllisen työajan* lisäksi tehtyjen työtuntien kahdeksasosa.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

21

viikkopalkka

määritelmä

viikkoa kohti määritelty *aikapalkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

22

kuukausipalkka

määritelmä

kalenterikuukautta kohti määritelty *aikapalkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

23

kiinteä kuukausipalkka; varsinainen kuukausipalkka

määritelmä

säännölliseltä työajalta maksettavaksi sovitun *kuukausipalkka*

huomautus

Kiinteä kuukausipalkka koostuu *tehtäväkohtaisesta palkasta* ja mahdollisista kiinteistä *palkanlisistä*.

Vrt. *kokonaispalkka*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

24

suorituspalkka

määritelmä

työmäärän tai työtuloksen perusteella maksettava *palkka*

huomautus

Esimerkiksi *työehtosopimuksissa* suorituspalkka-termiä saatetaan käyttää myös muussa kuin tässä kuvaillussa merkityksessä.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

25

urakkapalkka; suoritepalkka

määritelmä

suorituspalkka, joka maksetaan ennalta sovitun työkokonaisuuden suorittamisen perusteella

huomautus

Urakkapalkka voidaan maksaa suoran urakan tai osaurakan perusteella.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

26

palkkiopalkka

määritelmä

suorituspalkka, joka maksetaan kokonaan tai osittain henkilön tai ryhmän tavoitteeksi asetetun työtuloksen saavuttamisen tai ylittämisen perusteella

huomautus

Työtuloksen mittana voi olla määrä (määräpalkkio), laatu (laatupalkkio) tai jokin muu tulostekijä. Myyntiprovisio ja tuotantopalkkio ovat tyypillisiä palkkiopalkkoja.

Palkkiopalkka perustuu yleensä *työ-* tai *virkaehtosopimukseen*.

Esimerkiksi työehtosopimuksissa palkkiopalkka-termiä saatetaan käyttää myös muussa kuin tässä kuvaillussa merkityksessä.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

27

provisio

määritelmä

pysyvän palkan osan muodostava jatkuvaluonteinen **palkkiopalkka**, jonka määrästä on sovittu *työsopimuksessa*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

28

bonus; tantieemi

määritelmä

kertaluonteinen **palkkiopalkka**, jonka suuruus määräytyy sen mukaan, kuinka hyvin tavoitteeksi asetettu työtulos saavutetaan

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

29

tulospalkkio; tuloslisä

määritelmä

palkka, joka maksetaan organisaation ennalta sovitun tulostavoitteen täyttymisen tai ylittymisen perusteella

huomautus

Tulospalkkiosta toimitetaan *ennakonpidätys* ja maksetaan *sosiaalivakuutusmaksut*, ellei tulospalkkiota sijoiteta *henkilöstörahastolaisissa (934/2010)* tarkoitettuun *henkilöstörahastoon*. Henkilöstörahastolain mukaan käteisenä nostettavista tulospalkkioista toimitetaan aina ennakonpidätys ja maksetaan sosiaalivakuutusmaksut. Vrt. *henkilöstörahastoon siirrettävä palkkio* ja *henkilöstörahastosta nostettu rahasto-osuus*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

30

irtisanomisaika

määritelmä

aika irtisanomisesta tai irtisanoutumisesta *palvelussuhteen* päättymiseen

Käsitelkaaviot: *Palkka määräytymisperusteen mukaan, Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset ja Palvelussuhde*

31

irtisanomisajan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan voimassaolevan *palvelussuhteen irtisanomisajalta*

huomautus

Jos *työnantaja* vapauttaa *työntekijän* työntekovelvoitteesta irtisanomisajalla, joka on pidempi kuin kuusi kuukautta, irtisanomisajan ylittävältä ajalta maksettu korvaus ei ole irtisanomisajan palkkaa. Vrt. *vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa*.

Luokka: palkat

Käsitelkaaviot: *Palkka määräytymisperusteen mukaan ja Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset*

32

avainhenkilölain mukainen tulo

määritelmä

ulkomaalaiselle erityisasiantuntijalle Suomessa maksettava *lähdeveron* alainen *palkka*

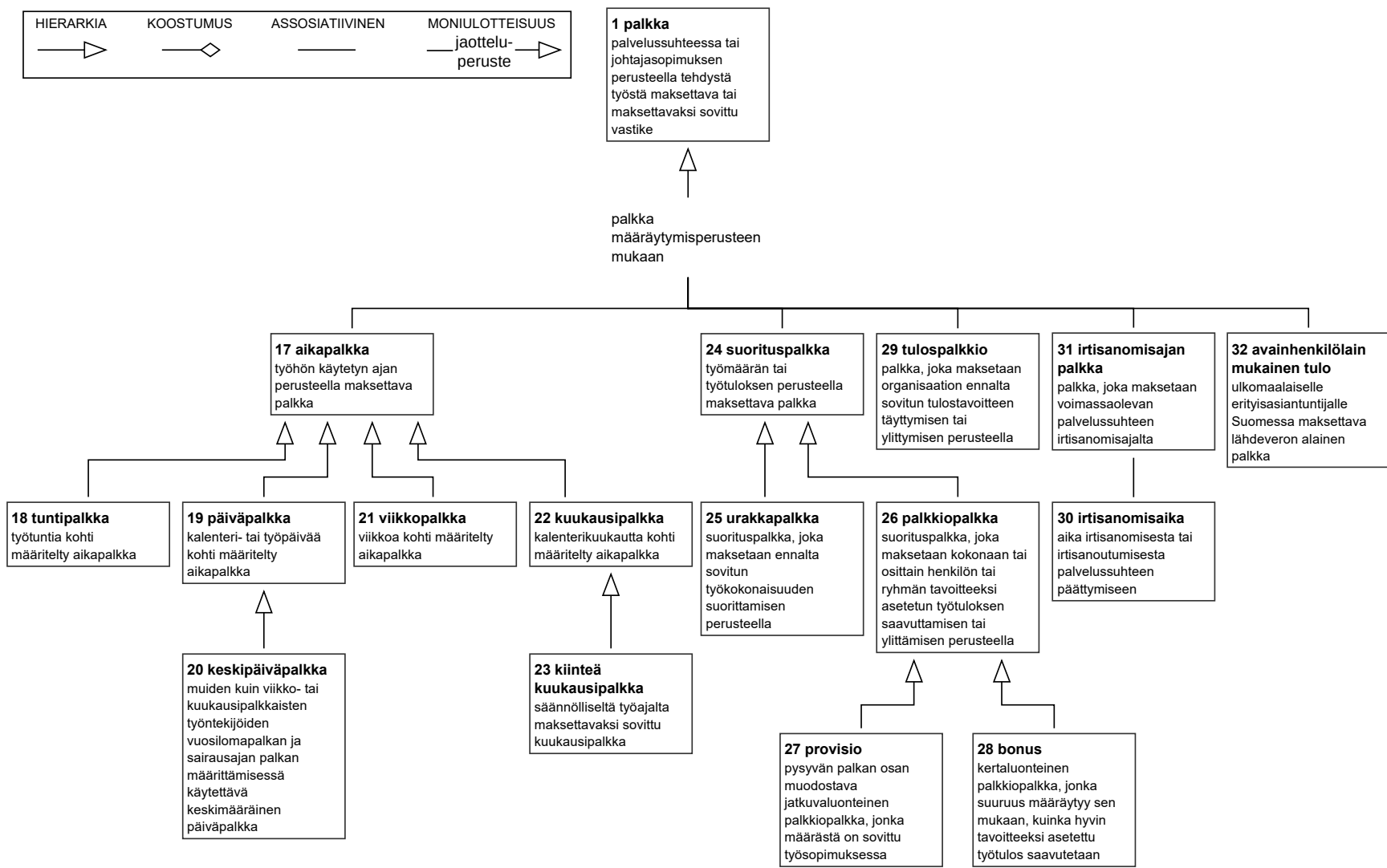
huomautus

Ulkomaalaisen erityisasiantuntijan palkkaa käsitellään ns. avainhenkilölain (*laki ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta, 1551/1995*) mukaisena tulona silloin, kun *työntekijä* tulee Suomeen yli kuudeksi kuukaudeksi ja hänestä tulee näin *yleisesti verovelvollinen* jo työskentelyn alkaessa. Suomen kansalaisen palkkaa ei voida käsitellä avainhenkilölain mukaisena tulona.

Avainhenkilölain mukaisesta tulosta peritään lopullisena verona kiinteä *lähdevero* progressiivisen veron sijaan. *Sosiaalivakuutusmaksut* maksetaan, jos henkilö on vakuutettu Suomessa. Avainhenkilölaki on voimassa väliaikaisesti.

Luokka: palkat

Käsitelkaavio: *Palkka määräytymisperusteen mukaan*

1.4 Palkat rakenteen mukaan

33

tehtäväkohtainen palkka; tehtäväkohtainen palkanosa

mieluummin kuin: peruspalkka

määritelmä

tehtävien vaativuuden perusteella määräytyvä *palkan* osa

huomautus

Tehtäväkohtaisena palkkana voidaan maksaa myös *kokonaispalkkaa*, jonka lisäksi ei erikseen makseta *palkanlisä*.

Termiä peruspalkka ei suositeta käytettäväksi, koska sillä saatetaan viitata paitsi tehtäväkohtaiseen palkkaan, niin myös *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* mukaiseen vähimmäispalkkaan.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*

34

palkanlisä

määritelmä

palkan osa, joka täydentää *tehtäväkohtaista palkkaa*

huomautus

Palkanlisät voidaan jakaa työtehtäviin liittyviin ja henkilökohtaisiin palkanlisiin tai kiinteisiin ja suoriteperustaisiin (muuttuviin) palkanlisiin. *Työaikakorvaukset* eivät ole palkanlisä.

Työ- ja *virkaehtosopimuksissa* on sovittu lukuisista eri palkanlisistä, jollaisia ovat esimerkiksi:

ammattitutkintolisä
erityisvastuuseen perustuva lisä
henkilökohtainen lisä
kielilisä
koulutuslisä
lehtorilisä
luottamusmieslisä
pakkasvarastolisä
palvelusvuosilisä
siirtymälisä
työkohtainen lisä
työnopastuslisä
vaativuuslisä
ylituntipalkkio.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*

35

luottamusmieslisä

ei: luottamusmieskorvaus

määritelmä

palkanlisä, joka maksetaan luottamusmiehen tehtävien hoitamisesta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*

36

työsuojeluvaltuutetun lisä

ei: työsuojelupalkkio; työsuojeluvaltuutetun korvaus

määritelmä

palkanlisä, joka maksetaan työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamisesta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*

37

yhteistoimintalisä; yt-lisä

määritelmä

palkanlisä, joka maksetaan yhteistoimintayhteistyöhön osallistumisesta

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*

38

olosuhdelisä

määritelmä

palkanlisä, joka maksetaan työn tekemispaikan olosuhteiden perusteella

huomautus

Olosuhdelisiä ovat esimerkiksi kylmänalueenlisä ja saaristolisä.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä*

39

kiinteä palkka

määritelmä

sopimuksen ehtojen mukaisesti muuttumattomana säilyvä *palkan* osa

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

40

kokonaispalkka

määritelmä

työsopimuksessa tai viranhoitomääräyksessä sovittu *kiinteä palkka*, joka sisältää kaikki maksettavaksi sovitut palkan osat

huomautus

Maksettaviksi sovitut *palkan* osia voivat olla esimerkiksi *työaikakorvaukset* ja *luontoisedut*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

41

kiinteä aikapalkka

määritelmä

aikapalkan periaatteella määrittyvä *kiinteä palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

42

kiinteä urakkapalkka

määritelmä

urakkapalkan periaatteella määrittyvä *kiinteä palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

43

kiinteä palkkiopalkka

määritelmä

palkkiopalkan periaatteella määrittyvä *kiinteä palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

44

muuttuva palkka

määritelmä
sopimuksen ehtojen mukaisesti vaihteleva *palkan* osa

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

45

muuttuva urakkapalkka

määritelmä
urakkapalkan periaatteella määrittyvä *muuttuva palkka*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

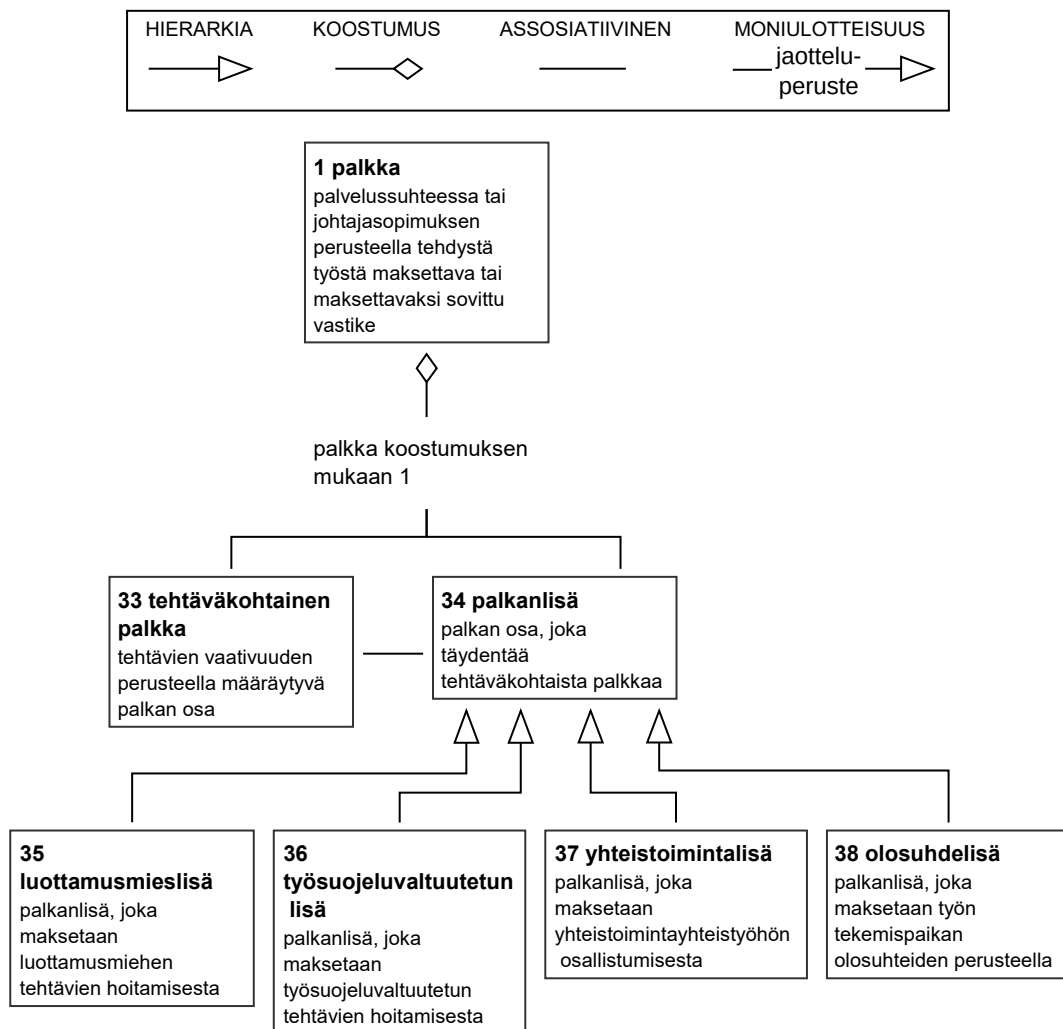
46

muuttuva palkkiopalkka

määritelmä
palkkiopalkan periaatteella määrittyvä *muuttuva palkka*

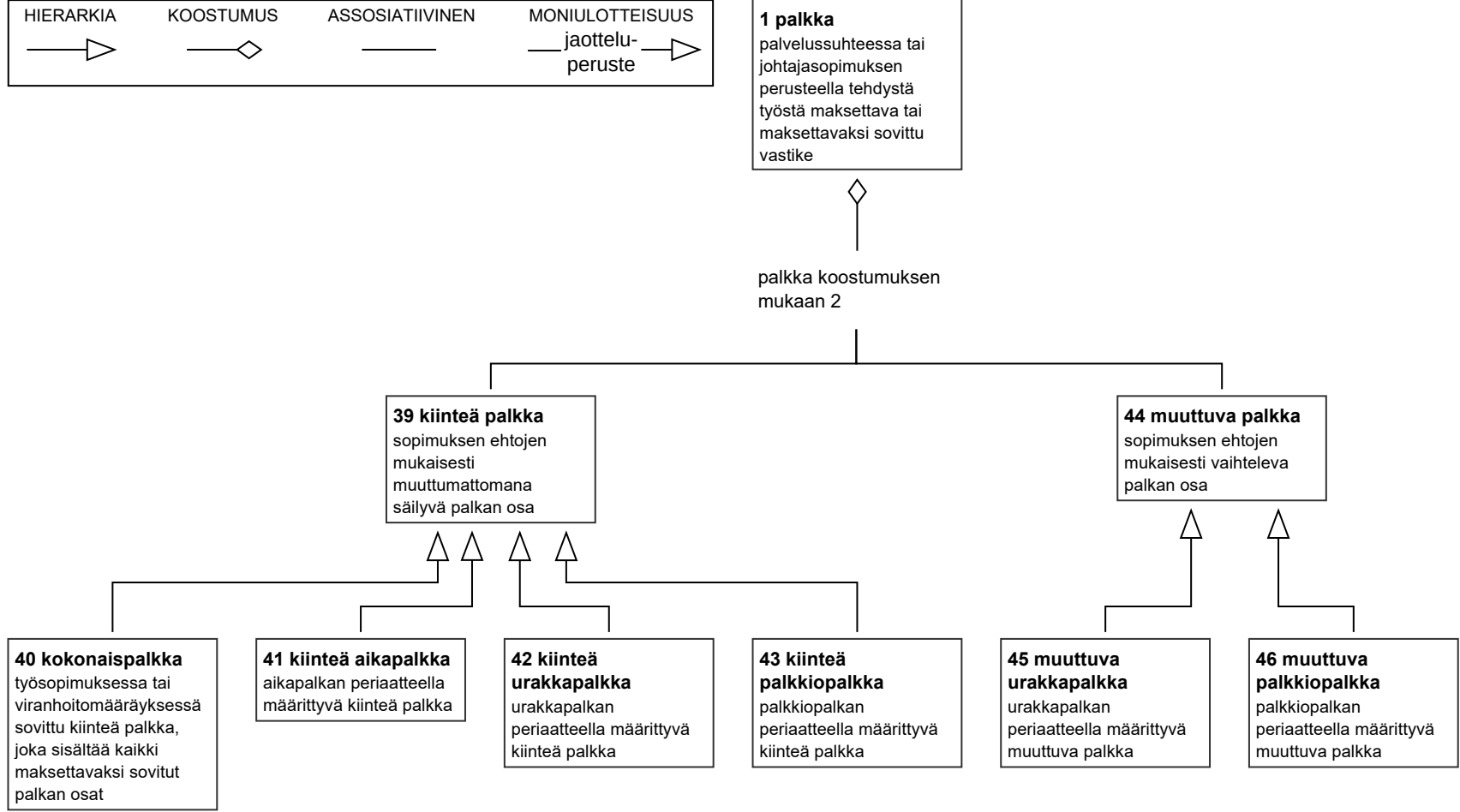
Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Kiinteä palkka ja muuttuva palkka*

Käsittekaavio 3. Tehtäväkohtainen palkka ja palkanlisä.

Käsitteekaavio 4. Kiinteä palkka ja muuttuva palkka.

1.5 Työaikakorvaukset

47

työaikakorvaus

määritelmä

työajankohdan perusteella maksettava *palkka*

huomautus

Työaikakorvaus maksetaan prosentuaalisena tai euromääräisenä palkan korotusosana. Työaikakorvauksia voidaan maksaa *säännölliseltä työajalta* tai *lisä-* tai *ylityökorvauksina* säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Työaikakorvaus voidaan sopimuksen mukaan antaa myös vapaa-aikana.

Tässä sanastossa ei eritellä kaikkia käytössä olevia työaikakorvauksia.

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Työaikakorvaukset* ja *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

48

vuorotyö

määritelmä

työ, jota teetetään vuoroissa

huomautus

Vuorotyössä vuorojen on vaihduttava säännöllisesti ja muututtava ennakolta sovituin ajanjaksoin.

Vuorotyö tulee erottaa jaksotyöstä, jossa *säännöllinen työaika* on järjestetty niin, että se on kolmen viikon pituisena ajanjaksona enintään 120 tuntia tai kahden viikon pituisena ajanjaksona enintään 80 tuntia.

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

49

vuorotyökorvaus; vuorotyölisä

määritelmä

vuorotyöstä maksettava *työaikakorvaus*

huomautus

Vuorotyökorvausta voidaan maksaa *säännölliseltä työajalta* tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

50

iltavuorokorvaus; iltavuorolisä

määritelmä

vuorotyökorvaus, joka maksetaan iltavuorosta

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

51

yövuorokorvaus; yövuorolisä

määritelmä

vuorotyökorvaus, joka maksetaan yövuorosta

huomautus

Työaikalaissa (605/1996) yövuorolla tarkoitetaan työvuoroa, josta vähintään kolme tuntia sijoittuu kello 23:n ja 6:n väliseen aikaan. *Työ-* tai *virkaehtosopimuksissa* yövuorosta voidaan sopia työaikalaista poiketen, miltä kellonajoilta yövuorokorvausta maksetaan.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

52

lauantaityö

määritelmä

lauantaina teetettävä työ

Käsitekaavio: [Työaikakorvaukset](#)

53

lauantaityökorvaus; lauantaikorvaus

mieluummin kuin: launtaityölisä; lauantailisä

määritelmä

[lauantaityöstä](#) maksettava [työaikakorvaus](#)

huomautus

Lauantaityökorvausta voidaan maksaa [säännölliseltä työajalta](#) tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: [Työaikakorvaukset](#)

54

sunnuntaityö

määritelmä

sunnuntaina, kirkollisena juhlapäivänä tai [työ-](#) ja [virkaehtosopimusten](#) mukaisesti muuna näihin rinnastuvana ajankohtana teetettävä työ

Käsitekaavio: [Työaikakorvaukset](#)

55

sunnuntaityökorvaus; sunnuntaikorvaus

mieluummin kuin: sunnuntaityölisä; sunnuntailisä

määritelmä

[sunnuntaityöstä](#) maksettava [työaikakorvaus](#)

huomautus

Sunnuntaityökorvausta voidaan maksaa [säännölliseltä työajalta](#) tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: [Työaikakorvaukset](#)

56

aattokorvaus; aattopäiväkorvaus

määritelmä

pääsiäislauantaina, juhannusaattona tai muuksi päiväksi kuin sunnuntaiksi sattuvana jouluaattona klo 00.00-18.00 tehdystä työstä maksettava [työaikakorvaus](#)

huomautus

Aattokorvaus on käytössä esimerkiksi kunta-alalla.

Aattokorvausta voidaan maksaa [säännölliseltä työajalta](#) tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: [Työaikakorvaukset](#)

57

iltatyö

määritelmä

illalla teetettävä työ

Käsitekaavio: [Työaikakorvaukset](#)

58

iltatyökorvaus; iltakorvaus

mieluummin kuin: iltatyölisä; iltalisä

määritelmä

iltatyöstä maksettava *työaikakorvaus*

huomautus

Iltatyökorvausta voidaan maksaa *säännölliseltä työajalta* tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

59

yötyö

määritelmä

yöllä teetettävä työ

huomautus

Työaikalain (605/1996) mukaan yötyötä on kello 23:n ja 6:n välisenä aikana teetettävä työ.

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

60

yötyökorvaus

mieluummin kuin: yötyölisä; yölisä

määritelmä

yötyöstä maksettava *työaikakorvaus*

huomautus

Yötyökorvausta voidaan maksaa *säännölliseltä työajalta* tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

61

viikkolepo; viikoittainen vapaa-aika

määritelmä

työajan katkaisemiseksi viikoittain annettava yhtäjaksoinen lepoaika

huomautus

Viikkolevosta on säädetty *työaikaissa (605/1996)*.

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

62

viikkolepokorvaus

määritelmä

viikkolevon aikana tehdystä työstä maksettava *työaikakorvaus*

huomautus

Viikkolepokorvausta voidaan maksaa *säännölliseltä työajalta* tai säännöllisen työajan ylittävältä ajalta.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Työaikakorvaukset*

63

työajantasauskorvaus

ei: työajan tasaamislisä

määritelmä

työaikakorvaus, joka maksetaan ansionvähentymisestä, joka aiheutuu **työajan** tasaamisesta keskimääräiseen viikkotyöaikaan

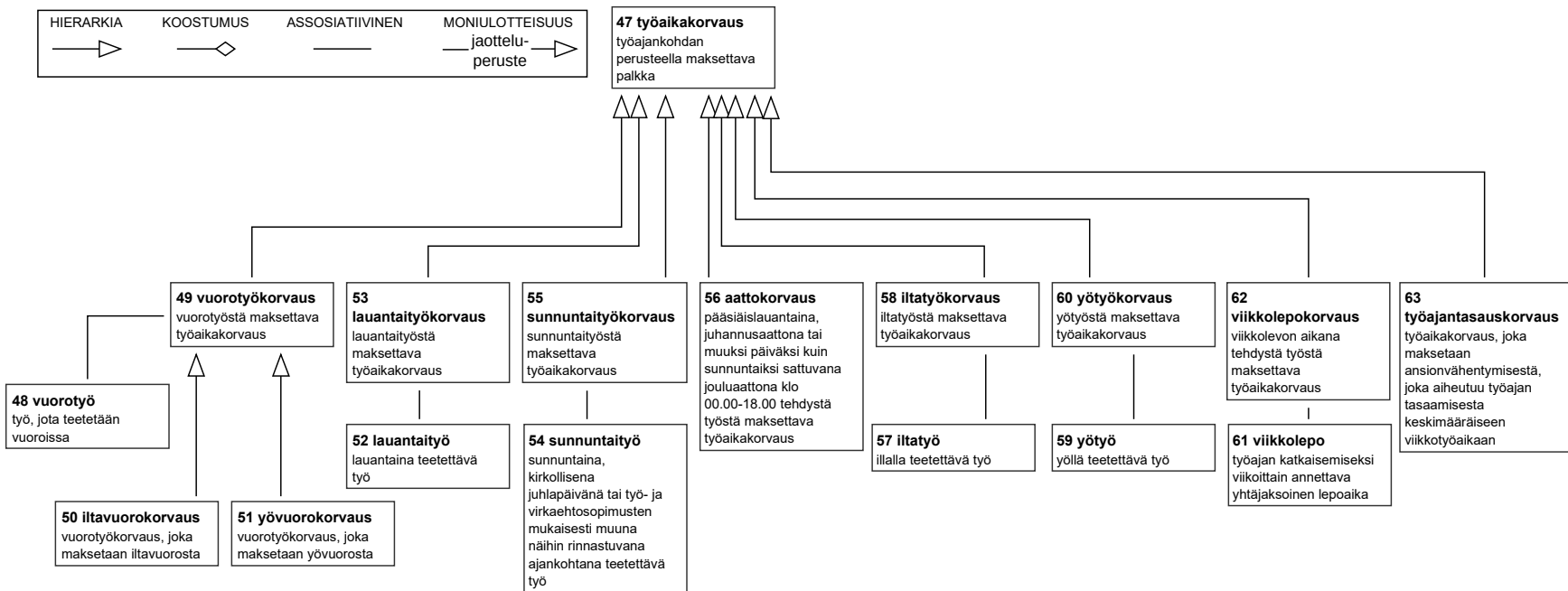
huomautus

Työajantasauskorvausta maksetaan **säännölliseltä työajalta**. Esimerkiksi ns. pekkakorvaus on työajantasauskorvaus.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: **Työaikakorvaukset**

Käsittekaavio 5. Työaikakorvaukset.

1.5.1 Lisä- ja ylityöstä maksettavat työaikakorvaukset

64

lisätyö

määritelmä

työ, joka tehdään *työnantajan* aloitteesta sovitun *työajan* ylittävänä aikana, mutta joka ei vielä ole *ylityötä*

huomautus

Lisätyöstä voidaan maksaa *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* perusteella 50 %:lla korotettua *palkkaa* ilman, että olisi kyse ylityöstä.

Lisätyöstä voidaan sopia *työsopimuksessa* tai tapauskohtaisesti työnantajan ja *työntekijän* kesken.

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

65

lisätyökorvaus

määritelmä

lisätyöstä maksettava *työaikakorvaus*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

66

ylityö

määritelmä

työ, joka tehdään *työnantajan* aloitteesta sovitun ylityöaika-ajan ylittävänä aikana

huomautus

Ylityöstä ei voida sopia *työsopimuksessa*, vaan sopiminen tapahtuu aina tapauskohtaisesti työnantajan ja *työntekijän* kesken.

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

67

ylityökorvaus

määritelmä

ylityöstä maksettava *työaikakorvaus*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

68

aloittamistyö

määritelmä

työ, jota *työntekijä* tekee välittömästi ennen kuin hänen johdettaviensa *työaika* alkaa, jotta työpaikan muut työntekijät voivat tehdä työtä koko *säännöllisen työaikansa* ja jotta tietojen vaihto *vuorotyön* työvuorojen vaihtuessa olisi mahdollista

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

69

aloittamistyökorvaus

määritelmä

aloittamistyöstä maksettava *työaikakorvaus*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

70

lopettamistyö

määritelmä

työ, jota *työntekijä* tekee välittömästi sen jälkeen, kun hänen johdettaviensa *työaika* on päättynyt, jotta työpaikan muut työntekijät voivat tehdä työtä koko *säännöllisen työaikansa* ja jotta tietojen vaihto *vuorotyön* työvuorojen vaihtuessa olisi mahdollista

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

71

lopettamistyökorvaus

määritelmä

lopettamistyöstä maksettava *työaikakorvaus*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

72

vuorokausiylityökorvaus; vuorokautinen ylityökorvaus

määritelmä

ylityökorvaus, joka maksetaan vuorokausikohtaisen ylityörajan perusteella

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

73

viikkoylityökorvaus; viikoittainen ylityökorvaus

määritelmä

ylityökorvaus, joka maksetaan viikoittaisen ylityörajan perusteella

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

1.6 Poikkeustilanteisiin liittyvät korvaukset

74

hätätyö

määritelmä

hätätilanteessa *säännöllisen työajan* ylittävänä aikana teetettävä työ

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

75

hätätyökorvaus

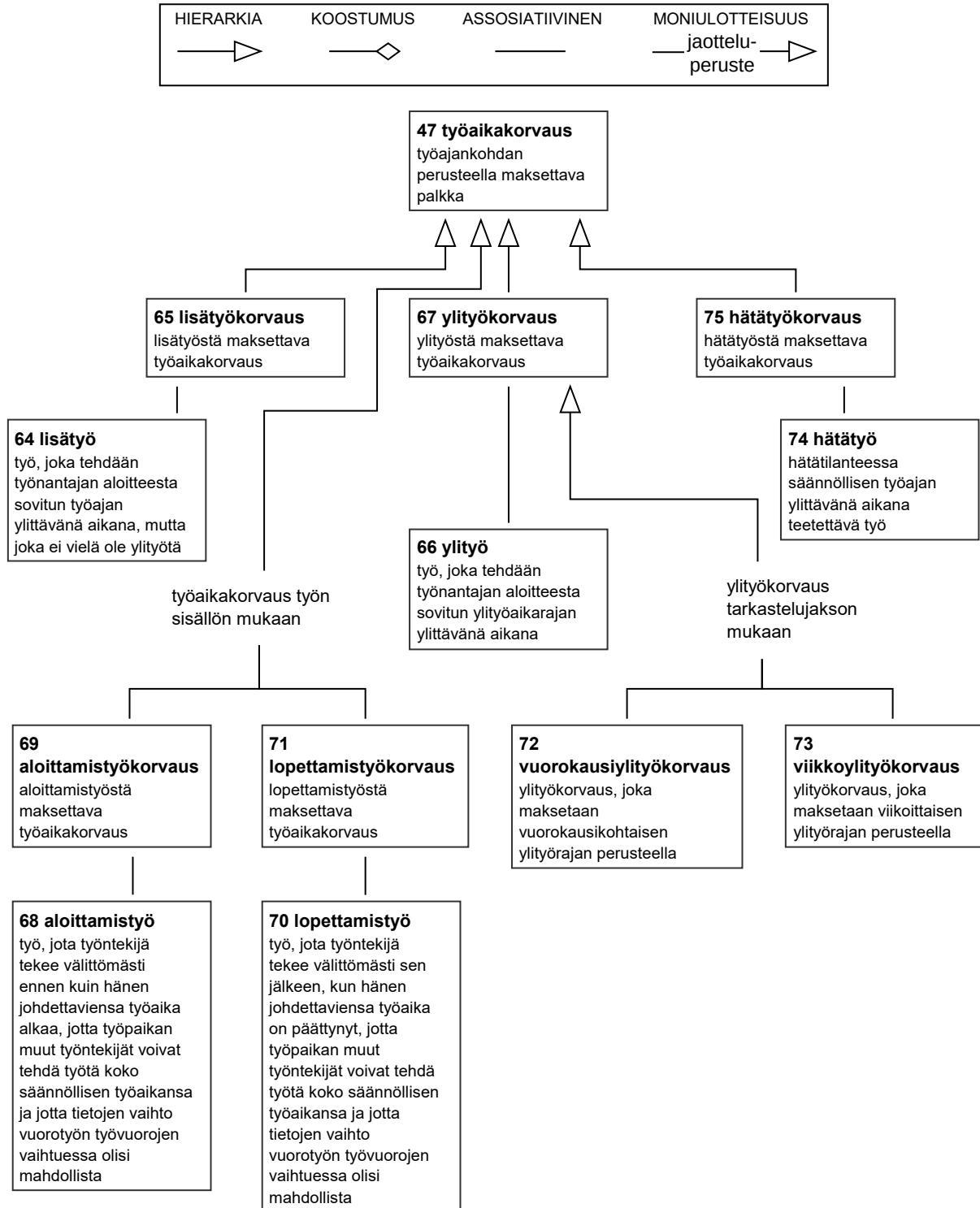
mieluummin kuin: hätätyölisä

määritelmä

hätätyöstä maksettava *työaikakorvaus*

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset*

Käsitekaavio 6. Lisä-, yli- tai hätätyöstä maksettavat työaikakorvaukset.

1.7 Luontoisedut

76

luontoisetu

määritelmä

palvelussuhteen perusteella muuna kuin rahana maksettava *palkka*

huomautus

Verohallinnon antamassa vuotuisessa luontoisetupäätöksessä luetellaan tavanomaiset luontoisedut, joita ovat *auto-*, *autotalli-*, *ravinto-*, *täysihoito-* ja *puhelinetu* sekä *asuntoetu* ja sähkönkäyttöoikeus. Näille luontoiseduille määritellään päätöksessä niiden taloudelliset arvot. Päätöksessä mainitsematon luontoisetu arvostetaan käypään arvoonsa joko laskennallisesti kuten esimerkiksi vene-etu tai auton tilapäinen käyttö taikka *työnantajalle* edun järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaisesti.

Palkka voi koostua pelkästään luontoiseduista. Rahapalkan ja luontoisedun yhteismäärästä toimitetaan *ennakonpidätys* ja maksetaan työnantajan *sosiaalivakuutusmaksut*. *Työntekijän* maksama *luontoisedun omavastuuosuus* vähennetään edun arvosta. Ennakonpidätys luontoiseduista voidaan toimittaa enintään työntekijälle maksettavan rahamäärän suuruisena.

Luontoisedun hyödykkeen tulee olla työnantajan omistama tai hallitsema. Edun voi saada samanaikaisesti usealta työnantajalta edellytysten täytyessä.

Jos luontoisetuun oikeutettu työntekijä ei käytä luontoisetua, hänelle voidaan maksaa luontoisedun raha-arvo osana palkkaa.

Verolainsäädännön näkökulmasta luontoisetu on laajempi käsite kuin edellä on määritelty, sillä verotuksessa luontoiseduksi voidaan katsoa muukin kuin palvelussuhteen perusteella maksettu vastike.

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Palkka palvelussuhteessa* ja *Luontoisedut*

77

asuntoetu

määritelmä

luontoisetu, joka syntyy, kun *työnantaja* antaa *työntekijän* käyttöön omistamansa tai hallitsemansa asunnon *palvelussuhteeseen* liittyvän vuokrasuhteen perusteella tai *palkkaan* sisältyvänä etuna

huomautus

Asuntoedun arvo määräytyy asunnon pinta-alan ja sijaintipaikkakunnan tai *postinumeron* perusteella.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

78

autoetu

määritelmä

luontoisetu, joka syntyy, kun *työnantaja* antaa *työntekijän* tai tämän perheen käyttöön omistamansa tai hallitsemansa auton, jonka yksityiskäyttö on sallittu

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

79

auton käyttöetu

määritelmä

autoetu, jossa *työntekijä* maksaa itse ainakin työsuhteauton käyttövoimakulut

huomautus

Käyttövoimakuluja ovat polttoaine- tai sähkökulut.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

80

vapaa autoetu

määritelmä

autoetu, jossa *työnantaja* maksaa kaikki työsuhteautosta johtuvat kustannukset

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Luontoisedut*

81

auton käyttöönottovuosi

määritelmä

vuosi, jolloin auton ensirekisteröinti on tehty

huomautus

Ensirekisteröinnillä tarkoitetaan ajoneuvon ensimmäistä rekisteröintiä. Auton ensirekisteröinti voidaan tehdä Suomessa tai ulkomailla. Ensirekisteröinnin ajankohta merkitään auton rekisteröintteeseen.

Käsitekaavio: *Luontoisedut*

82

autoedun kilometrimäärä

määritelmä

kalenterikuukauden aikana työsuhteautolla yksityiskäytössä ajettujen kilometrien määrä

Käsitekaavio: *Luontoisedut*

83

puhelinetu

määritelmä

luontoisetu, joka syntyy, kun *työnantaja* maksaa *työntekijän* puhelinliittymän kulut vapaa-ajalla tapahtuvan yksityiskäytön osalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Luontoisedut*

84

ravintoetu; ateriaetu

määritelmä

luontoisetu, joka syntyy, kun *työnantaja* tarjoaa *työntekijälleen* aterian

huomautus

Työnantaja voi tukea ruokailukustannuksia lounaseteleillä tai -kortilla tai järjestämällä työpaikkaruokailun. Ravintoedun verotusarvo määräytyy Verohallinnon päätöksen mukaan. Ravintoetuna voidaan tarjota yksi ateria kotimaan työssäolopäivää kohti käypää alempaan hintaan tai täysin vastikkeetta.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Luontoisedut*

85

ravintoetu poissaoloajalta

määritelmä

ravintoedun nimellisarvoa vastaava rahamääräinen *palkanlisä*, jonka *työntekijä* saa, koska *ravintoetu* ei ole hänen käytettävissään poissaolon aikana

huomautus

Poissaoloajalle annetun ravintoedun nimellisarvosta toimitetaan *ennakonpidätys* ja maksetaan *sosiaalivakuutusmaksut*.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Luontoisedut*

86

työsuhdematkalippu

määritelmä

työnantajan työntekijälle kustantama julkisen liikenteen henkilökohtainen joukkoliikennelippu

huomautus

Osa työsuhdematkalipun arvosta on verovapaata ja osa veronalaista. Veronalainen osuus työsuhdematkalipusta on *luontoisetua*. Työsuhdematkalippua voidaan käyttää myös vapaa-ajan matkoihin.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

87

vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksu

määritelmä

lakisääteistä eläketurvaa täydentävän tietyille henkilölle kohdistetun eläkevakuutuksen maksu

huomautus

Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksu voi olla jatkuva tai kertamaksullinen.

Palkkahallinnossa käsitellään *työnantajan luontoisetuna* maksamien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten maksuja.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

88

säästöhenkivakuutus

määritelmä

henkivakuutus, jonka säästösumma maksetaan edunsaajalle vakuutus sopimuksessa sovittuna aikana

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

89

säästöhenkivakuutuksen maksu

määritelmä

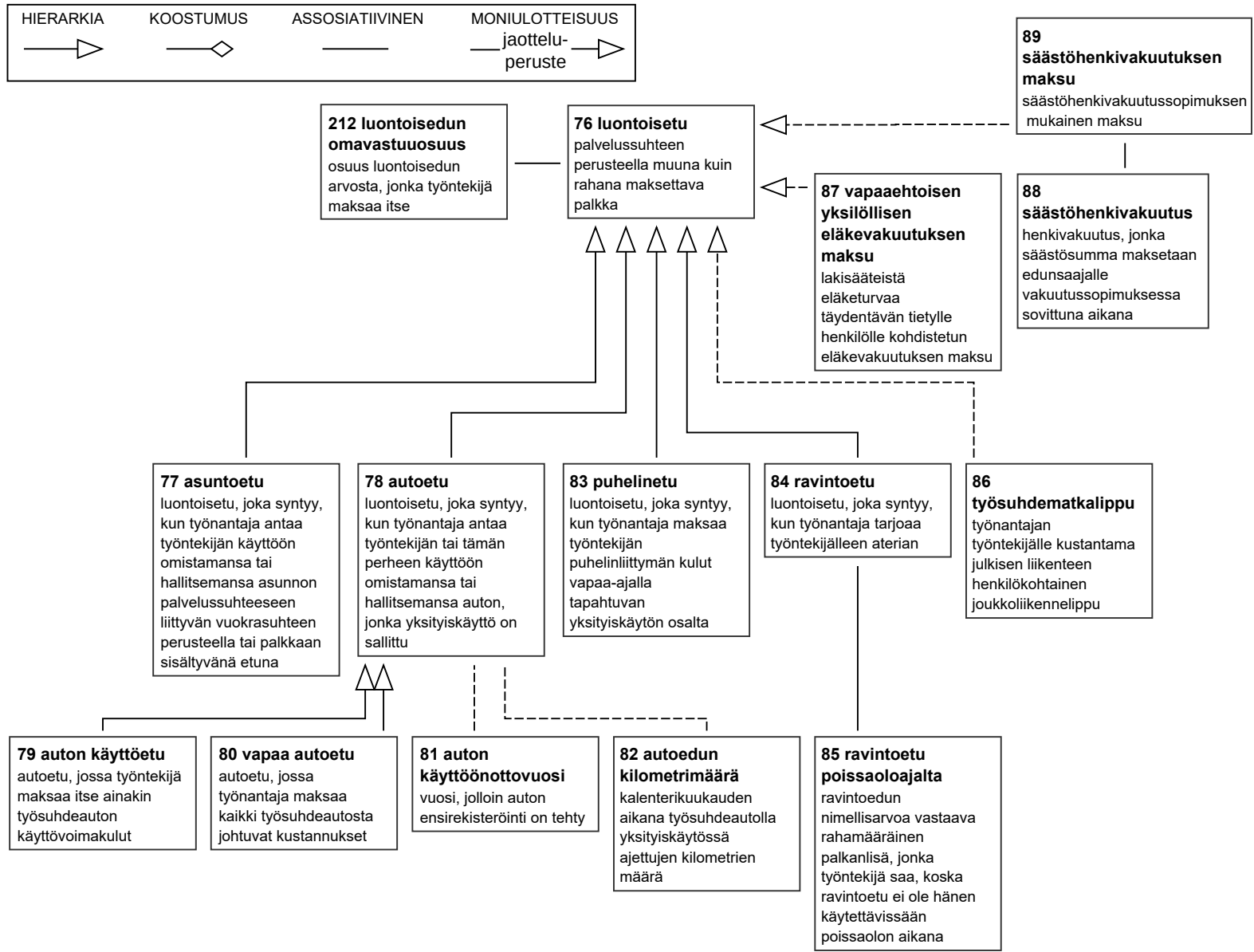
säästöhenkivakuutus sopimuksen mukainen maksu

huomautus

Palkkahallinnossa käsitellään *työnantajan luontoisetuna* maksamien säästöhenkivakuutusten maksuja.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Luontoisedut*

1.8 Palkat muulta kuin työajalta

90

varallaolokorvaus

määritelmä

palkka, joka maksetaan siitä, että *työntekijä* on tavoitettavissa ja *työnantaja* voi tarvittaessa kutsua hänet hoitamaan *palvelussuhteeseen* kuuluvia tehtäviä

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

91

arkipyhäkorvaus

määritelmä

palkka, joka maksetaan *tuntipalkkaa* saavalle *työntekijälle* muuksi viikonpäiväksi kuin lauantaksi tai sunnuntaiksi sattuvalla juhlapäivällä, jotta juhlapäivä ei vaikuttaisi *palkan* määrään

huomautus

Arkipyhäkorvauksista sovitaan yleensä *työ-* tai *virkaehtosopimuksissa*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

92

hälytyskorvaus; hälytysraha

määritelmä

palkka, joka maksetaan äkillisesti työhön kutsutulle *työntekijälle*, jota ei ole määrätty varallaoloon

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

93

koulutusajan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *työnantajan* hyväksymän koulutuksen ajalta

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

94

kertausharjoituspalkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *asevelvollisuuslain (1438/2007)* mukaan reservin kertausharjoitukseen kutsutulle asevelvolliselle

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

95

työmatka; työtehtävämatka

määritelmä

työtehtävien hoitamiseen tarvittava matka

huomautus

Siitä, mikä osuu työmatkan ajasta lasketaan *työajaksi*, voidaan sopia *työ-* tai *virkaehtosopimuksessa* tai *työsopimuksessa*.

Julkisessa hallinnossa työmatkaa vastaavat lähinnä virkamatka ja virantoimitusmatka.

Työtehtävämatka-termiä ehdotetaan käytettäväksi, jottei käsite sekoittuisi asunnon ja työpaikan väliseen matkaan.

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta*, *Kustannusten korvaukset* ja *Päivärahat*

96

työmatka-ajan palkka; palkka työmatkan ajalta

määritelmä

palkka, joka maksetaan *työmatkan* ajalta

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

97

sairausajan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *sairauspoissaolon* ajalta

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Sairauspoissaolot*

98

sairauskassan täydennyspäiväraha

määritelmä

sairausajan palkka, jonka *vakuutus Kassalain (1164/1992)* mukainen sairauskassa maksaa *työntekijälle*

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Sairauspoissaolot*

99

sairausajalta maksettu osapalkka

määritelmä

lain tai *työ-* tai *virkaehtosopimukseen* mukaisesti alennettu *sairausajan palkka*

huomautus

Sairausajalta maksettu osapalkka ja *etuusajalta maksettu täydennyspalkka* ovat kaksi eri käsitettä.

Luokka: palkat

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Sairauspoissaolot*

100

etuusajalta maksettu täydennyspalkka

mieluummin kuin: erotuspalkka

määritelmä

etuutta saavalle *työntekijälle* maksettu *palkka*, joka kattaa täyden palkan ja maksetun etuuden välisen erotuksen

huomautus

Maksettu etuus voi olla esimerkiksi Kelan maksama sairauspäiväraha. Kun *työnantaja* maksaa etuusajalta täydennyspalkkaa, Kela maksaa etuuden suoraan työntekijälle, ei työnantajalle.

Sairausajalta maksettu osapalkka ja etuusajalta maksettu täydennyspalkka ovat kaksi eri käsitettä.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

101

työtapaturma-ajan palkka

määritelmä

sairausajan palkka, jota maksetaan *työtapaturman* tai *ammattitaudin* aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Sairauspoissaolot*

102

muun tapaturma-ajan palkka

määritelmä

sairausajan palkka, joka maksetaan vapaa-ajalla tapahtuneen tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Sairauspoissaolot*

103

urheilijan tapaturma-ajan palkka

määritelmä

sairausajan palkka, joka maksetaan *urheilijan työssä tapahtuneen tapaturman* aiheuttaman urheilukyvyttömyyden ajalta

Luokka: työnansiot

Käsitekaavio: *Sairauspoissaolot*

104

kuntoutusajan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *kuntoutuspoissaolon* ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Kuntoutuspoissaolot*

105

lääkärissäkäynnin ajalta maksettu palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan lääkärisäkäynnin ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

106

äitiysvapaan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *äitiysvapaan* ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

107

isyysvapaan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *isyysvapaan* ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

108

vanhempainvapaa-ajan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan *vanhempainvapaan* ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

109

palkka tilapäisen hoitovapaan ajalta; palkka lapsen sairausajalta

määritelmä

palkka, jota maksetaan *tilapäisen hoitovapaan* ajalta

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Palkka muulta kuin työajalta*

110

vuosilomapalkka

ei: lomapalkka; loma-ajan palkka

määritelmä

vuosiloman ajalta maksettava *palkka*

Luokka: palkat

Käsitekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Vuosiloma*

111

prosenttiperusteinen vuosilomapalkka

määritelmä

vuosilomapalkka, joka lasketaan prosenttiosuutena lomanmääräytymisvuoden aikana työssäolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi eräänntyneestä *palkasta* lukuun ottamatta *hätätyöstä* ja lain tai sopimuksen mukaisesta *ylityöstä* maksettavaa korotusta

huomautus

Prosenttiperusteista vuosilomapalkkaa maksetaan *vuosilomalaissa (162/2005)* eritellyissä tapauksissa, mutta laissa esitetyistä laskenta- ja maksamisperusteista voidaan poiketa valtakunnallisilla *työ-* tai *virkaehtosopimuksilla*.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Vuosiloma*

112

palvelurahoihin perustuva vuosilomapalkka

määritelmä

vuosilomapalkka, joka perustuu lomanmääräytymisvuoden aikana yleisöltä saatuihin palvelurahoihin

huomautus

Palvelurahoihin perustuvaa vuosilomapalkkaa maksetaan *työntekijälle*, jos vastike työstä on sovittu suoritettavaksi osaksi tai kokonaan yleisöltä saatavilla palvelurahoilla.

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Vuosiloma*

113

lomaraha; lomaltapaluuuraha

määritelmä

työsopimuksen tai *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* perusteella *vuosilomapalkan* lisäksi maksettava suoritus, jonka suuruus määräytyy edellisenä lomanmääräytymisvuonna ansaittujen lomapäivien lukumäärän mukaan

huomautus

Lomarahasta ei ole säännöksiä *vuosilomalaissa (162/2005)*, vaan siitä voidaan sopia työ- ja virkaehtosopimuksessa. Useimmiten lomaraha on 50 % vuosilomapalkasta, mutta se voidaan määritellä myös jollain muulla tavalla kuten *vuosiloman* pituuden mukaan määräytyvänä prosenttiosuutena työ- ja virkaehtosopimuksessa määritellystä *kuukausipalkasta*.

Lomaraha tai sen osa voidaan *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* perusteella tai työantajakohtaisesti sopimalla muuttaa palkalliseksi vapaaksi.

Vuosilomapalkan lisää koskee erittely- ja ilmoitusvelvollisuus riippumatta siitä, käytetäänkö kyseisestä erästä nimitystä lomaraha. Tällainen erittely tarvitaan esimerkiksi Kelaa ja työttömyyskassaa varten.

Luokka: palkat

Käsitekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Vuosiloma*

114

vuosilomakorvaus; lomakorvaus

määritelmä

vuosiloman antamisen sijaan suoritettava rahallinen korvaus

huomautus

Vuosilomalaissa (162/2005) esitetyistä vuosilomakorvauksen laskenta- ja maksamisperusteista voidaan poiketa valtakunnallisilla *työ-* ja *virkaehtosopimuksilla*.

Vuosilomakorvausta voidaan maksaa *työsuhteen* aikana tai työsuhteen päättyessä.

Luokka: palkat

Käsitekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Vuosiloma*

115

vuosilomakorvaus työsuhteen päättyessä

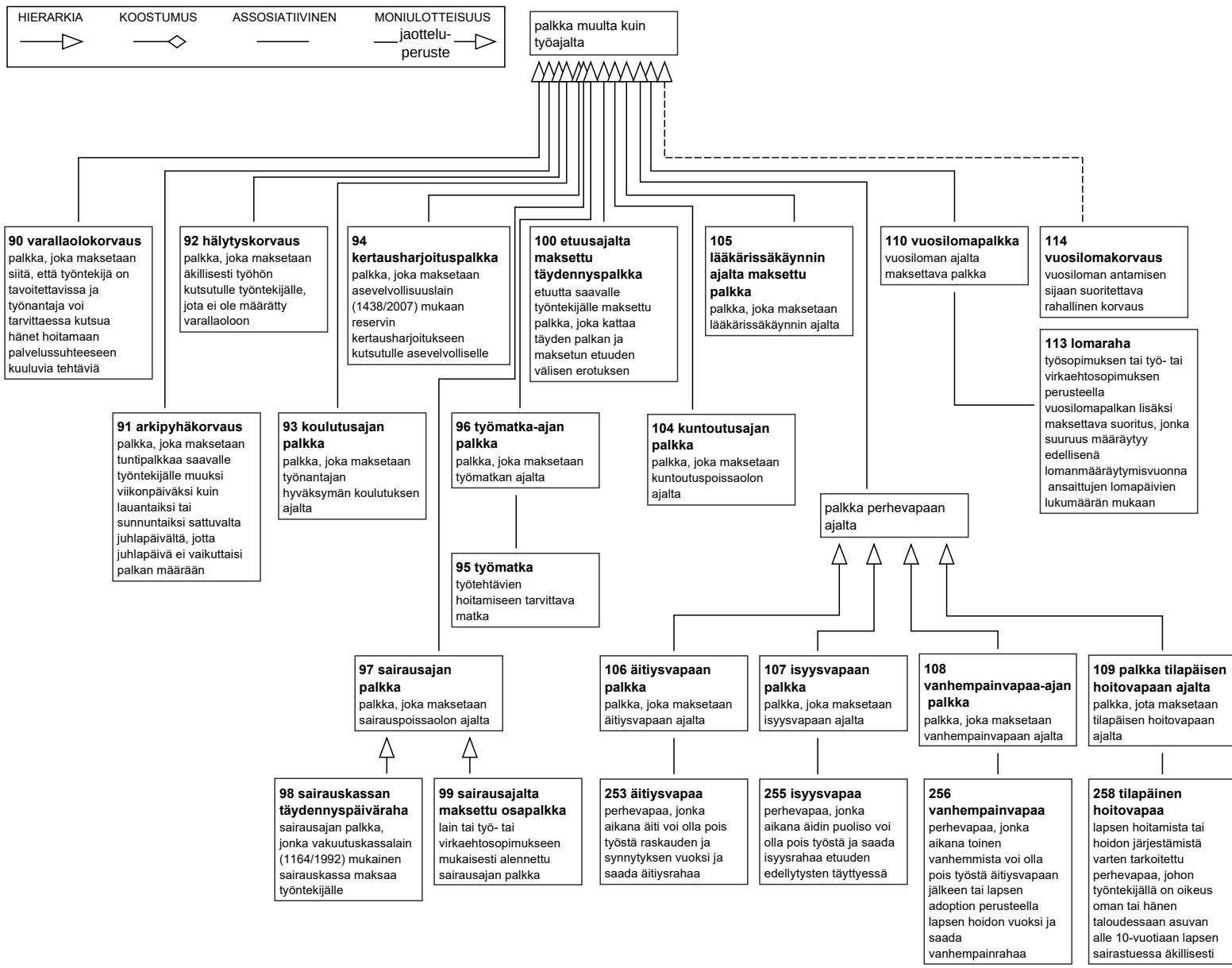
määritelmä

vuosilomakorvaus, joka vastaa käyttämätöntä *vuosilomaa* tai maksamatonta vuosilomakorvausta, johon *työntekijälle* on oikeus *palvelussuhteen* päättyessä

Luokka: palkat

Käsitekaavio: *Vuosiloma*

Käsittekaavio 8. Palkka muulta kuin työajalta.

2 PALKKOINA TAI VAIN ENNAKONPIDÄTYKSEN ALAISINA KÄSITELTÄVÄT ERÄT

116

työkorvaus

määritelmä

muussa kuin *palvelussuhteessa* tehdystä työstä maksettava tai maksettavaksi sovittu vastike, josta tulee toimittaa *ennakonpidätys*, jos saaja ei ole *ennakkoperintärekisterissä*, mutta josta ei pääsääntöisesti makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*

huomautus

Työkorvausta voidaan maksaa ennakkoperintärekisteriin kuuluvalla tai kuulumattomalla työn suorittajalle. Työkorvaus on veronalaista ansiotuloa ja siitä toimitetaan ennakonpidätys tai peritään *lähdevero*, jos saaja ei kuulu ennakkoperintärekisteriin. Tässä sanastossa on työkorvausta kuvattaessa huomioitu ensisijaisesti ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus, mutta vastavasti työkorvauksen maksajalla voi olla velvollisuus periä lähdeveronalaisesta työkorvauksesta lähdevero.

Vaikka työkorvauksesta ei pääsääntöisesti makseta sosiaalivakuutusmaksuja, niitä maksetaan kuitenkin esimerkiksi seuraavissa tapauksissa: 1) Yksityinen työnantaja voi vapaaehtoisesti maksaa luottamustehtävää hoitavan henkilön palkkiosta *työeläkevakuutusmaksuja* myös silloin, kun henkilö ei ole palvelussuhteessa palkkion maksajaan. 2) Julkisten alojen eläkelakien piiriin kuuluva työnantaja maksaa yksityishenkilön *toimeksiantosopimuksen* perusteella työeläkevakuutusmaksuja.

Julkisten alojen eläkelakien piiriin kuuluva työnantaja maksaa yksityishenkilön *toimeksiantosopimuksen* perusteella työkorvauksesta *työeläkevakuutusmaksun*, jos toimeksisaaja ei toimi *yrittäjänä* eli hänellä ei ole *yrittäjän eläkelain (1272/2001)* mukaista vakuutusta.

Luokka: vain ennakonpidätys

117

työnantajan maksama eläke

määritelmä

eläke, jonka *työnantaja* maksaa entiselle *työntekijälleen* tai tämän edunsaajalle aiemman *palvelussuhteen* perusteella

huomautus

Eläkkeen maksaja huolehtii eläkkeen *ennakonpidätyksen* toimittamisesta. Työnantajan vapaaehtoisesti maksamasta eläkkeestä ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Luokka: vain ennakonpidätys

2.1 Erillistehtäviin perustuvat suoritukset

118

kokouspalkkio

määritelmä

palkkio, joka maksetaan kokoukseen osallistumisesta

huomautus

Kokouspalkkiosta toimitetaan aina *ennakonpidätys*.

Jos kokouspalkkion maksaminen perustuu *palvelussuhteessa* tehtyyn työhön, palkkiosta maksettavien *sosiaalivakuutusmaksujen* maksamisvelvollisuus vaihtelee sovellettavan lain mukaan. *Julkisten alojen eläkelain (81/2016)* voimaantulon myötä vuonna 2017 sosiaalivakuutusmaksujen maksamisvelvollisuuteen on tulossa muutos.

Jos kokouspalkkion saaja ei ole palvelussuhteessa, palkkion *työeläkevakuutusmaksun* ja *työnantajan sairausvakuutusmaksun* maksamisvelvollisuus vaihtelee sovellettavan lain mukaan.

Kunnallisten luottamustoimihenkilöiden kokouspalkkioista voidaan periä puolueille tilitettävä *luottamushenkilömaksu*.

Jos henkilölle maksetaan kokouspalkkiota, hänelle voidaan maksaa samalla verovapaita matkakustannusten korvauksia *työmatkasta* aiheutuneiden kulujen perusteella. *Päätoimeen* liittyvistä kokousmatkoista varsinaiselle työpaikalle aiheutuneista matkakuluista ei voi maksaa verovapaita matkakustannusten korvauksia.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitekaavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

119

luentopalkkio

määritelmä

palkkio, joka maksetaan luennon pitämisestä

huomautus

Luentopalkkiosta toimitetaan aina *ennakonpidätys*.

Josluentopalkkion maksaminen perustuu *palvelussuhteessa* tehtyyn työhön, palkkiota käsitellään *palkkana* eli ennakonpidätyksen toimittamisen lisäksi palkkiosta maksetaan *sosiaalivakuutusmaksut*.

Josluentopalkkion saaja ei ole palvelussuhteessa, palkkion *työeläkevakuutusmaksun* ja *työnantajan sairausvakuutusmaksun* maksamisvelvollisuus vaihtelee sovellettavan lain mukaan.

Jos henkilölle maksetaanluentopalkkiota, hänelle voidaan maksaa myös verovapaita matkakustannusten korvauksia tilapäisistä ja satunnaisista luennointi- ja esitelmämatkoista *työmatkasta* aiheutuneiden kulujen perusteella.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitekaavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

120

aloitepalkkio

määritelmä

palkkio, joka maksetaan aloitteen tekemisestä

huomautus

Aloitepalkkio voidaan maksaa esimerkiksi toiminnan tai tuotteen kehittämiseen liittyvästä aloitteesta.

Josaloitepalkkio liittyy *työsopimuksessa* sovittuun työhön, palkkiota käsitellään *palkkana* eli *ennakonpidätyksen* toimittamisen lisäksi palkkiosta maksetaan *sosiaalivakuutusmaksut*.

Josaloitepalkkion saaja ei ole *palvelussuhteessa* palkkion maksajaan tai aloite ei liity *työntekijän* työsopimuksessa sovittuun työhön, aloitepalkkiota käsitellään *työkorvauksena* eli palkkiosta ei makseta sosiaalivakuutusmaksuja. Aloitepalkkiosta toimitetaan *ennakonpidätys*, ellei aloitepalkkion saaja kuulu *ennakkoperintärekisteriin*.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitekaavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

121

työsuhdekeksintö

määritelmä

keksintö, joka on syntynyt *työntekijälle* kuuluvien työtehtävien hoitamisen tuloksena tai käyttämällä olennaisesti hyväksi *työnantajan* kokemuksia

Käsitelkaavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

122

palkkio työsuhdekeksinnöstä

määritelmä

palkkio, joka maksetaan *työsuhdekeksinnöstä*

huomautus

Työsuhdekeksinnöstä maksettavasta palkkiosta toimitetaan *ennakonpidätys*, ellei palkkion saaja kuulu *ennakkoperintärekisteriin*.

Jos *työsopimuksessa* sovittuihin työtehtäviin kuuluu keksiminen, palkkiota käsitellään *palkkana* eli palkkiosta maksetaan ennakonpidätyksen toimitamisen lisäksi *sosiaalivakuutusmaksut*.

Jos palkkion saajan *työsuhteeseen* kuuluviin tehtäviin ei kuulu keksiminen, palkkiota työsuhdekeksinnöstä käsitellään *käyttökorvauksena* eli palkkiosta ei makseta sosiaalivakuutusmaksuja.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkaavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

123

luottamustoimipalkkio; luottamustehtäväpalkkio

ei: luottamushenkilöpalkkio

määritelmä

palkkio, joka maksetaan muusta luottamustoimen hoitamisesta kuin kokouksiin osallistumisesta

huomautus

Luottamustoimipalkkiosta toimitetaan *ennakonpidätys*.

Luottamustoimipalkkiota maksettaessa palkkion saaja ei yleensä ole *palvelussuhteessa* palkkion maksajaan, eikä palkkiosta näissä tapauksissa pääsääntöisesti makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*. Tietyistä julkisen sektorin luottamustoimipalkkioista maksetaan kuitenkin *työeläkevakuutusmaksu*. Yksityisellä sektorilla luottamustoimipalkkiosta ei makseta muita sosiaalivakuutusmaksuja kuin *työnantajan sairausvakuutusmaksu*, ellei palkkion maksaja ota luottamustoimen hoitajalle vapaaehtoista työeläkevakuutusta.

Kunnallisten luottamustoimihenkilöiden luottamustoimipalkkioista voidaan periä puolueille tilittävä *luottamushenkilömaksu*.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkaavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

124

kunnallisen luottamushenkilön määräjän palkkio

määritelmä

luottamustoimipalkkio, joka maksetaan määräjältä kunnallisen toimielimen puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle tai jäsenelle

huomautus

Kunnallisen luottamushenkilön määräjän palkkio maksetaan yleensä kuukausi- tai vuosipalkkiona.

Kunnallisen luottamushenkilön määräjän palkkiosta toimitetaan **ennakonpidätys** ja maksetaan **työnantajan sairausvakuutusmaksu** sekä KuEL-työeläkevakuutusmaksu. Lisäksi luottamushenkilölle maksettavista määräjän palkkioista peritään yleisesti puolueille tilittävä **luottamushenkilömaksu**.

Kunnallisella luottamushenkilöllä on oikeus saada korvausta myös luottamustoimesta aiheutuvasta ansionmenetyksestä. Lisäksi maksetaan **kustannusten korvausta** luottamustoimen vuoksi aiheutuvista kustannuksista, kuten lastenhoidon järjestämisestä tai avustajan käyttämisestä aiheutuneista kustannuksista. Ansionmenetykskorvauksesta toimitetaan ennakonpidätys sekä maksetaan työnantajan sairausvakuutusmaksu sekä KuEL-työeläkevakuutusmaksu. Kustannusten korvauksista toimitetaan ennakonpidätys ja maksetaan työnantajan sairausvakuutusmaksu.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: [Erillistehtäviin perustuvat suoritukset](#)

125

hallintoelimen jäsenyydestä maksettava palkkio

mieluummin kuin: johtajan palkkio

määritelmä

luottamustoimipalkkio, joka maksetaan yhteisön hallituksen tai vastaavan hallintoelimen jäsenyyden perusteella

huomautus

Hallintoelimen jäsenyydestä maksettavasta palkkiosta toimitetaan aina **ennakonpidätys**.

Jos hallintoelimen jäsenyydestä maksettavan palkkion saaja ei ole **palvelussuhteessa, työeläkevakuutusmaksujen** maksaminen hallintoelimen jäsenyydestä maksettavasta palkkiosta on yksityisellä sektorilla vapaaehtoista. Julkisella alalla hallintoelimen jäsenyydestä maksettavista palkkioista suoritetaan **sosiaalivakuutusmaksut**. Suorittamisvelvollisuus eri palkkioiden osalta voi vaihdella sovellettavan lain mukaan.

Jos henkilölle maksetaan palkkiota hallintoelimen jäsenyydestä, hänelle voidaan maksaa myös verovapaita matkakustannusten korvauksia **työmatkasta** aiheutuneiden kulujen perusteella.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: [Erillistehtäviin perustuvat suoritukset](#)

126

esiintyvän taiteilijan palkkio

määritelmä

palkkio, joka maksetaan esiintyvän taiteilijan tekemästä työstä

huomautus

Jos esiintyvän taiteilijan palkkion maksaminen perustuu **palvelussuhteeseen** ja palkkio liittyy **työsopimuksessa** sovittuun tehtävään, palkkiota käsitellään **palkkana** eli palkkiosta toimitetaan **ennakonpidätys** ja maksetaan **sosiaalivakuutusmaksut**. **Toimeksiantosuhteessa** maksettu palkkio on **työkorvausta**. Siitä on toimitettava ennakonpidätys, jos saaja ei kuulu **ennakkoperintäkisteriin**. Esiintyvän taiteilijan palkkion eläke- ja sosiaalivakuutusmaksujen maksamisvelvollisuus vaihtelee tällöin sovellettavan lain mukaan.

Esiintyviä taiteilijoita ovat esimerkiksi teatteri- ja elokuvanäyttelijät, radio- tai televisiotaitelijat sekä muusikot.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: [Erillistehtäviin perustuvat suoritukset](#)

127

omaishoitajan palkkio; hoitopalkkio (1)

määritelmä

palkkio, jonka kunta maksaa omaishoitajalle vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämisestä kotioloissa

huomautus

Omaishoitajan palkkio perustuu kunnan ja omaishoitajan tekemään *toimeksiantosopimukseen*, ja sen taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan.

Omaishoitajan palkkiota käsitellään *työkorvauksena*, josta toimitetaan *ennakonpidätys*, jos suorituksen saaja ei kuulu *ennakkoperintärekisteriin*.

Omaishoitajan palkkiosta maksetaan *työeläkevakuutusmaksu*, mutta ei muita *sosiaalivakuutusmaksuja*. Kunnan on kuitenkin vakuutettava hoitaja tässä työssä sattuvien tapaturmien varalta.

Omaishoitajan palkkiosta säädetään *omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005)*.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

128

perhehoitajan palkkio; hoitopalkkio (2)

määritelmä

palkkio, jonka kunta maksaa perhehoitajalle hoidettavan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämisestä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona

huomautus

Perhehoitajan palkkio perustuu kunnan ja perhehoitajan tekemään *toimeksiantosopimukseen*. Tällöin perhehoitajan palkkiosta maksetaan *työeläkevakuutusmaksu*, mutta ei muita *sosiaalivakuutusmaksuja*. Kunnan on kuitenkin vakuutettava hoitaja tässä työssä sattuvien tapaturmien varalta. Perhehoitajan palkkiosta säädetään *perhehoitolaissa (263/2015)*.

Perhehoitajan palkkiota käsitellään *työkorvauksena*, josta toimitetaan *ennakonpidätys*, jos suorituksen saaja ei kuulu *ennakkoperintärekisteriin*. Myös palkkion yhteydessä maksettava *perhehoitajan kustannusten korvaus* on työkorvausta, joka otetaan huomioon *ennakkoperinnässä* samansuuruisena vähennyksenä.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

129

tukihenkilön palkkio

määritelmä

palkkio, jonka kunta maksaa tukihenkilölle tuettavan henkilön itsenäisen elämän ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisesta

huomautus

Tukihenkilön palkkioita maksetaan esimerkiksi lastensuojelun avohuollossa ja vammaispalveluissa.

Tukihenkilön palkkio perustuu kunnan ja tukihenkilön tekemään sopimukseen.

Tukihenkilö voi saada pelkästään *kustannusten korvausta*. Tukihenkilön palkkiota ja kustannusten korvausta käsitellään *työkorvauksena*, josta toimitetaan *ennakonpidätys*, jos suorituksen saaja ei kuulu *ennakkoperintärekisteriin*. Myös palkkion yhteydessä tai pelkästään maksettava kustannusten korvaus on työkorvausta, joka voidaan ottaa huomioon suorituksen saajan verotuksessa samansuuruisena vähennyksenä suorituksen saajan esittämän eri selvityksen perusteella. Palkkiosta maksetaan *työeläkevakuutusmaksu*, mutta ei muita *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

130

<maahanmuutto>

edustajan palkkio

määritelmä

palkkio, jonka valtio maksaa lapsen varallisuuden hoitamisesta sekä huoltajalle kuuluvaa puhevallan käyttämisestä lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa

huomautus

Edustajan palkkiota ja *kustannusten korvausta* haetaan Maahanmuuttovirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY) tai työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta (KEHA).

Edustaja voi saada pelkästään kustannusten korvausta. Edustajan palkkiota ja kustannusten korvausta käsitellään *työkorvauksena*, josta toimitetaan *ennakonpidätys*, jos suorituksen saaja ei kuulu *ennakkoperintärekisteriin*. Myös palkkion yhteydessä tai pelkästään maksettava kustannusten korvaus on työkorvausta, joka voidaan ottaa huomioon *ennakkoperinnässä* erillisen selvityksen perusteella. Palkkiosta maksetaan *työeläkevakuutusmaksu*, mutta ei muita *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Käsiteläavio: *Erillistehtäviin perustuvat suoritukset*

131

tekijänoikeuspalkkio

määritelmä

tekijänoikeuden luovuttamisesta tai tekijänoikeuden kohteen käyttöoikeudesta maksettava korvaus

huomautus

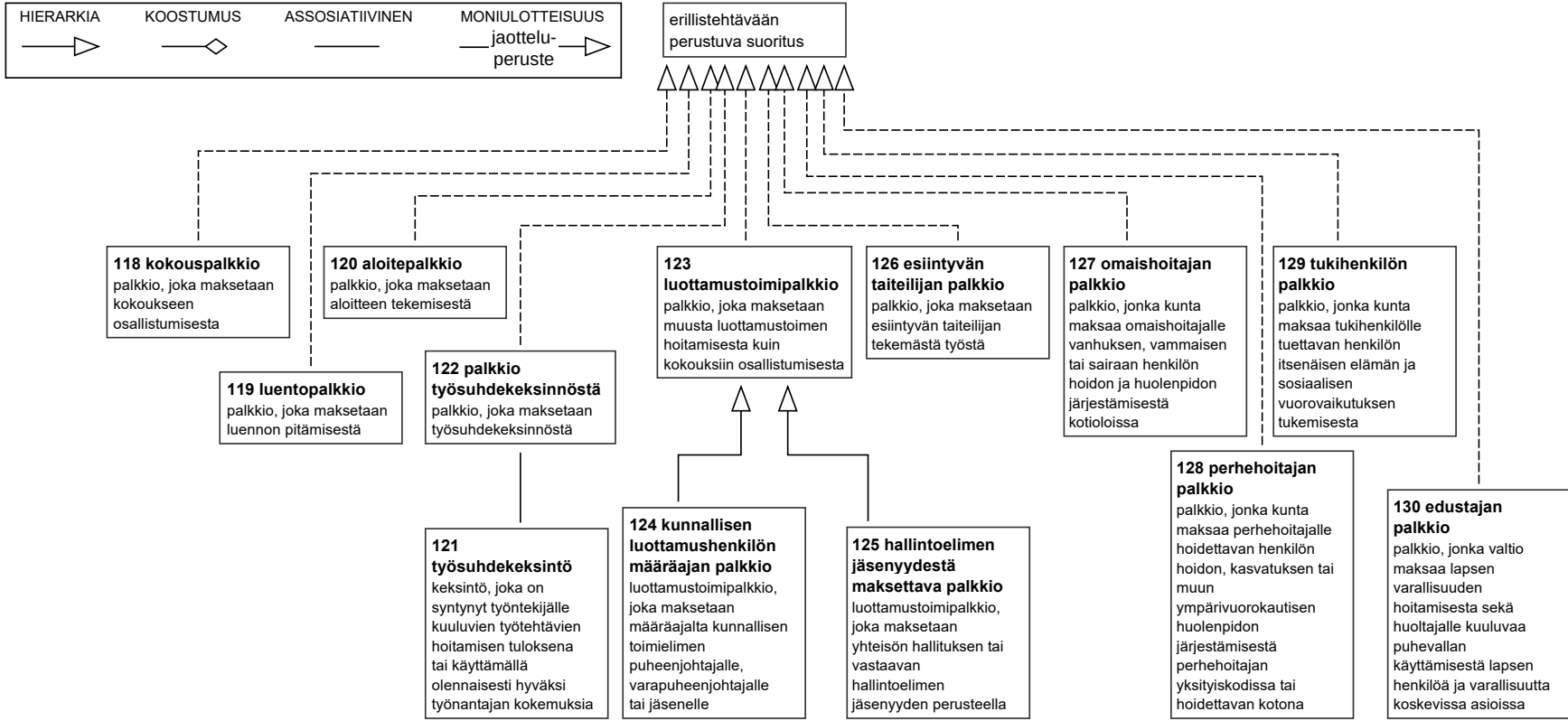
Tekijänoikeuslain (404/1961) mukaan tekijänoikeus kohdistuu kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, joka voi olla kaunokirjallinen tai selittävä kirjallinen tai suullinen esitys, kuten sävellys- tai näyttämöteos, elokuvateos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, rakennustaiteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote. Kirjallisena teoksena pidetään myös karttaa sekä muuta selittävää piirustusta tai graafista tai plastillisesti muotoiltua teosta sekä tietokoneohjelmaa.

Tekijänoikeus voi syntyä vain henkilölle. Tekijänoikeus voidaan luovuttaa sopimuksen perusteella osittain tai kokonaan. *Palvelussuhteessa* syntynyt tekijänoikeus siirtyy yleensä *työnantajalle*.

Tekijänoikeuspalkkio on yleensä *käyttökorvausta*, mutta se voi olla myös *palkkaa*, *työkorvausta* tai kauppahintaa. Tekijänoikeudesta toimitettava *ennakonpidätys* ja maksettavat *sosiaalivakuutusmaksut* määräytyvät suorituksen luonteen ja ennakkoperintärekisteröinnin mukaisesti.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsittekaavio 9. Erillistehtäviin perustuvat suorituset.

2.2 Organisaation tulokseen perustuvat suoritukset, joita käsitellään palkkoina tai vain ennakonpidätyksen alaisina erinä

132

osakepalkkio

määritelmä

palkkio, joka annetaan työnantajayrityksen osakkeina tai sovitun palkkion sijaan rahasummana, joka vastaa osakkeiden arvoa

huomautus

Osakepalkkio voidaan maksaa rahana tai osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Jos osakepalkkio maksetaan osakkeiden ja rahan yhdistelmänä, rahan osuus vastaa usein *työntekijän ennakonpidätysprosentin* mukaista osuutta osakepalkkiosta. *Työnantaja* huolehtii osakepalkkiota koskevan *ennakonpidätyksen* toimittamisesta.

Osakepalkkiosta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*, jos työntekijällä on kannustinjärjestelmän perusteella mahdollisuus saada työnantajayrityksen arvopaperipörssissä noteerattuja osakkeita ja edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, yli vuoden mittaisena aikana. Muussa kuin edellä mainituissa tapauksissa osakepalkkio on *palkkaa*.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot*

133

optio

määritelmä

sopimus, johon liittyy oikeus ilman velvollisuutta ostaa tai myydä kohde-etuus tietyssä aikana ennalta sovittuun hintaan

huomautus

Option kohde-etuus voi olla esimerkiksi arvopaperi, hyödyke tai indeksi.

Käsitelkäavio: *Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot*

134

työsuhdeoptio; osakeoptio

määritelmä

palkkio, joka annetaan työnantajayrityksen *option* muodossa

huomautus

Verolainsäädännössä työsuhdeoptio-käsite on edellä esitettyä laajempi ja kattaa mm. *osakepalkkiot*.

Työsuhdeoptiosta saatavasta edusta toimitetaan *ennakonpidätys*.

Työsuhdeoptiosta saatavasta edusta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*, ellei osakkeen merkintähinta jo option luovutusajankohtana ole selvästi alempi kuin osakkeen markkinahinta.

Luokka: palkat tai vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot*

3 VAIN ENNAKONPIDÄTYKSEN ALAISET ERÄT

135

henkilöstörahasto

määritelmä

henkilöstön omistama ja hallitsema rahasto, jonka tarkoituksena on [henkilöstörahastolain \(934/2010\)](#) mukaisten varojen hallinta

huomautus

Henkilöstörahastolain mukaisia varoja ovat esimerkiksi [tulospalkkiot](#) ja [voittopalkkiot](#) sekä näiden palkkioiden sijoittamisesta kertyvät tuotot.

Käsittekaavio: [Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot](#)

136

henkilöstörahastoon siirrettävä palkkio

mieluummin kuin: henkilöstörahastoon siirretty palkkio

määritelmä

palkkio, jonka [työnantaja](#) on päättänyt sijoittaa [henkilöstörahastoon](#)

huomautus

Henkilöstörahastoon sijoitetusta palkkiosta ei toimiteta [ennakonpidätystä](#) eikä makseta [sosiaalivakuutusmaksuja](#). Henkilöstörahaston jäsen voi kuitenkin nostaa osuutensa suoraan käteisenä, jos se on rahaston sääntöjen mukaan sallittua. Tällöin osuus ei tule sijoitetuksi rahastoon, vaan työnantaja maksaa sen suoraan henkilöstörahaston jäsenelle ja maksettua summaan käsitellään [palkkana](#).

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: [Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot](#)

137

henkilöstörahastosta nostettu rahasto-osuus

määritelmä

rahasto-osuus, joka maksetaan [työntekijälle henkilöstörahastosta](#)

huomautus

Henkilörahastoon osoitetut varat jaetaan rahasto-osuutena nostettaviin eriin ja käteisenä nostettaviin eriin.

Henkilöstörahastosta nostetusta rahasto-osuudesta 20 % on verovapaata (vuonna 2016) ja 80 %:n veronalaisesta ansiotulo-osuudesta toimitetaan [ennakonpidätys](#). Nostetusta rahasto-osuudesta ei makseta [sosiaalivakuutusmaksuja](#). Henkilöstörahastosta nostettua ylijäämää kohdellaan verotuksessa samalla tavalla kuin henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: [Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot](#)

3.1 Organisaation tulokseen perustuvat suoritukset, joita käsitellään vain ennakonpidätyksen alaisina erinä

138

voittopalkkio; voitonjakoerä

määritelmä

työntekijöille ilman ennalta sovittua suunnitelmaa yhtiökokouksen päätöksellä jaettava palkkio, joka muodostuu yrityksen voiton perusteella

huomautus

Muista kuin *henkilöstörahastoon* siirrettävistä voittopalkkiosta toimitetaan *ennakonpidätys*. Yrityksen henkilöstörahastoon maksamasta voittopalkkiosta tai henkilöstörahastosääntöjen mukaan työntekijän suoraan käteisenä nostamasta voittopalkkiosta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*. Jos yrityksessä ei ole *henkilöstörahastolain (934/2010)* mukaista henkilöstörahastoa, voittopalkkiosta ei makseta sosiaalivakuutusmaksuja, jos voittopalkkio maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle, eikä sillä pyritä korvaamaan *työehtosopimuksen* tai *työsopimuksen* edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määräytymisperusteet ovat *työntekijän eläkelain (395/2006)* 70 §:n 3 momentin 10 kohdan ja *henkilöstörahastolain* 2 §:n 2. ja 3. kohdan mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot*

139

työpanokseen perustuva osinko; työpanososinko

määritelmä

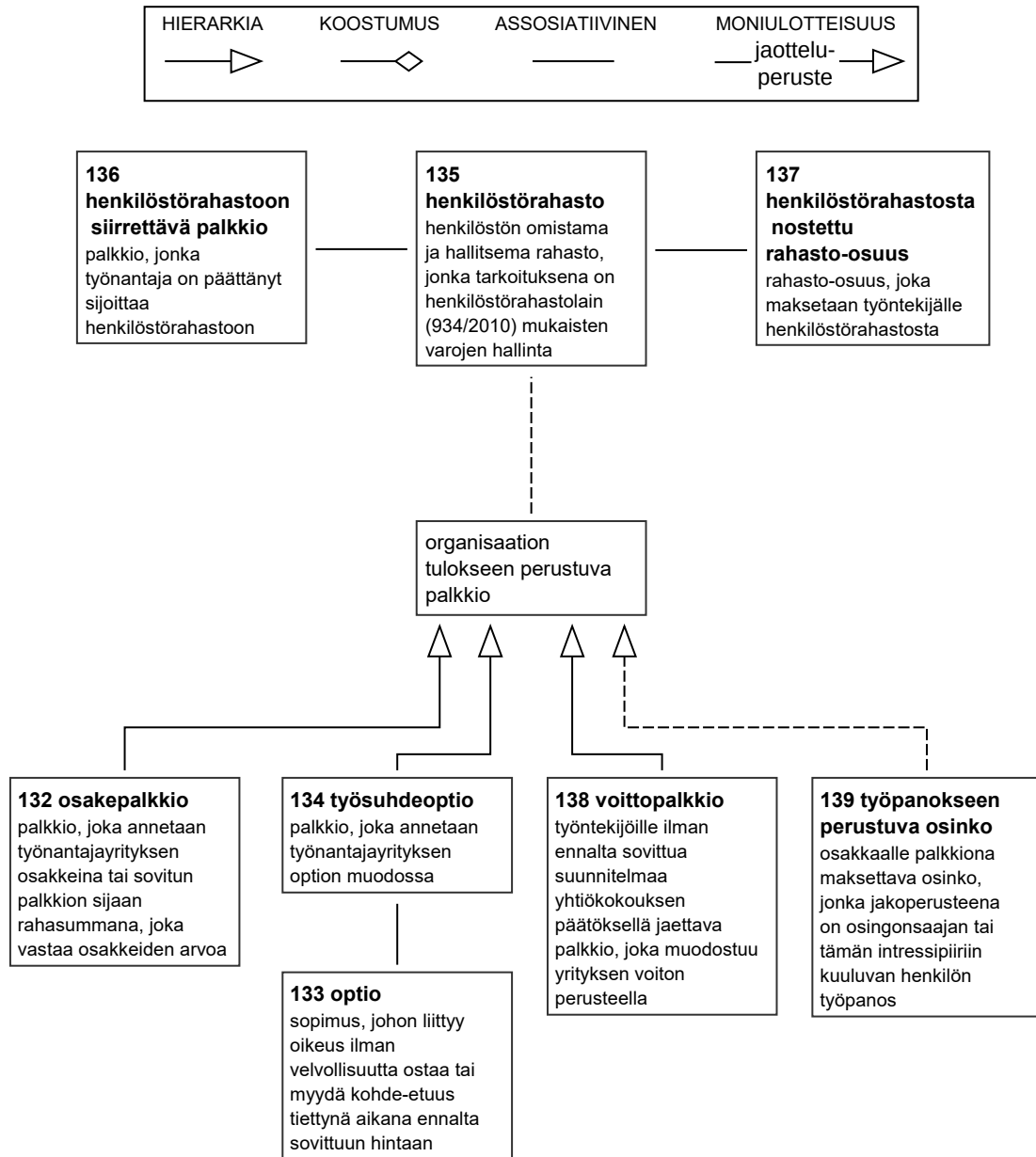
osakkaalle palkkiona maksettava osinko, jonka jakoperusteena on osingonsaajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työpanos

huomautus

Työpanokseen perustuvasta osingosta toimitetaan *ennakonpidätys*. Yhtiön osakkaalle jaettavasta osingosta ei makseta *työeläkevakuutus-*, *työttömyysvakuutus-* eikä *työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksua*, vaikka osinko katsottaisiin työpanokseen perustuvaa osinkoa koskevien erityissäännösten perusteella verotuksessa *palkaksi*. Työpanokseen perustuva osingosta maksetaan kuitenkin *työnantajan sairausvakuutusmaksu* ja osingon määrä voi olla päivärahaetuuden perusteena.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot*

Käsitekaavio 10. Saavutettuun tulokseen perustuvat palkkiot.

3.2 Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset, joita käsitellään vain ennakonpidätyksen alaisina erinä

140

vahingonkorvaus päättämisen- tai lomautustilanteessa

määritelmä

korvaus, jota *työnantaja* on velvollinen maksamaan, kun työnantaja on päättänyt *palvelussuhteen* tai lomauttanut henkilön *työsopimuslain (55/2001)*, *kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003)* tai *valtion virkamieslain (750/1994)* vastaisesti

huomautus

Virkasuhteen katsotaan jatkuvan katkeamatta, jos virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman laissa säädettyä perustetta.

Palvelussuhteen perusteettoman päättämisen johdosta maksettava korvaus voi perustua tuomioistuimen tuomioon, tuomioistuimen vahvistamaan sovintoon, palvelussuhteen osapuolia edustavien järjestöjen väliseen neuvottelutulokseen tai palvelussuhteen osapuolten väliseen sopimukseen.

Vahingonkorvauksesta päättämisen- tai lomautustilanteessa saatetaan tehdä työsopimuslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain nojalla vähennyksiä Työttömyysvakuutusrahastolle, Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Vähennys on tietty osuus *työntekijälle* maksetusta työttömyysetuudesta.

Vahingonkorvaus päättämisen- tai lomautustilanteessa tai muu siihen verrattava korvaus ei ole veronalaista tuloa, ellei sitä ole saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähentymisestä. Veronalaista tuloa eivät myöskään ole laissa tarkemmin määritellyt hyvitykset yhteistoimintavelvoitteiden laiminlyönneistä. Veronalaisesta vahingonkorvauksesta toimitetaan *ennakonpidätys*. *Sosiaalivakuutusmaksuja* ei makseta veronalaisesta eikä verovapaasta vahingonkorvauksesta.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset*

141

vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa

ei: taloudellinen etuus

määritelmä

korvaus, jonka *työnantaja* maksaa vapaaehtoisesti irtisanomis- tai purkamistilanteessa tai silloin, kun *palvelussuhde* päätetään sopimalla

huomautus

Päättämistilanteessa maksettavia vapaaehtoisia korvauksia ovat esimerkiksi toimitusjohtajan erokorvaus (ns. kultainen kädenpuristus), erokorvaus, eroraha ja tukipaketti. Korvaus voidaan myöntää myös muuna kuin rahana.

Päättämistilanteessa maksettavista vapaaehtoisista korvauksista voidaan sopia jo palvelussuhteen alkaessa esimerkiksi *työsopimuksessa* tai vasta palvelussuhteen päättymisen yhteydessä. Etuuden maksamisesta ei välttämättä tarvitse tehdä varsinaista sopimusta osapuolten kesken, vaan maksaminen voi perustua esimerkiksi työnantajan tahtoon.

Päättämistilanteessa maksettava vapaaehtoinen korvaus voidaan maksaa kertasuorituksena (vrt. *kertatulo*) tai esimerkiksi osana *irtisanomisajan kuukausipalkkaa*.

Päättämiskorvauksesta toimitetaan *ennakonpidätys*, mutta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsitelkäavio: *Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset*

142

irtisanomisajan korvaus

määritelmä

korvaus, jonka *työnantaja* maksaa *työntekijälle palvelussuhteen* päättyessä ilman *irtisanomisaikaa*

huomautus

Irtisanomisajan korvauksesta toimitetaan *ennakonpidätys*, mutta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Vrt. *irtisanomisajan palkka*.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: *Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset*

143

odotusajan korvaus; odotusajan palkka

määritelmä

korvaus, johon *työntekijällä* on oikeus, mikäli palkanmaksu viivästyy *työsuhteen* päättyttyä

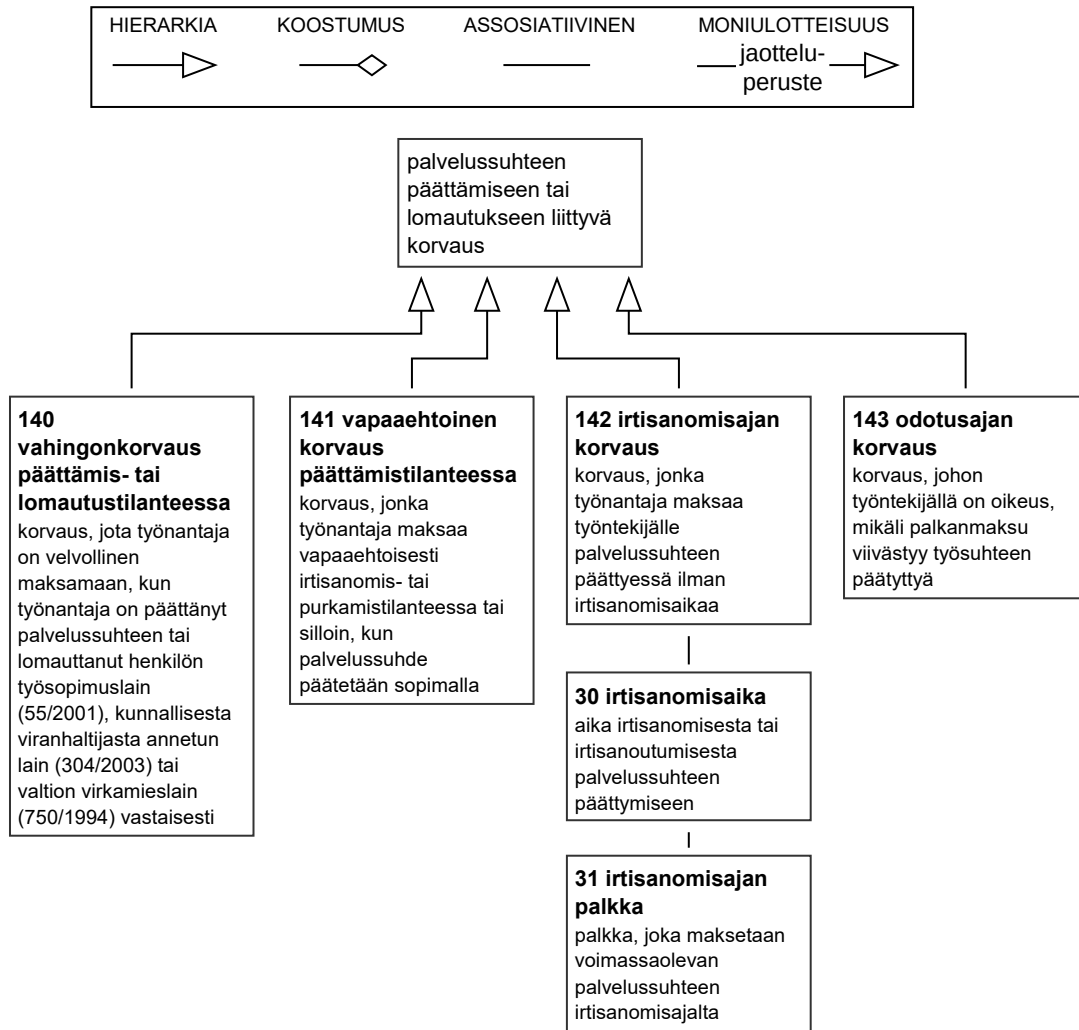
huomautus

Ellei toisin sovita, *palkka* tulee maksaa *palkanmaksukauden* viimeisenä päivänä. Odotusajan korvausta voidaan maksaa enintään kuudelta päivältä.

Odotusajan korvauksesta toimitetaan *ennakonpidätys*, mutta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Luokka: vain ennakonpidätys

Käsittekaavio: *Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset*

Käsitekaavio 11. Palvelussuhteen päättämiseen tai lomautukseen liittyvät korvaukset.

3.3 Muut vain ennakonpidätyksen alaiset erät

144

käyttökorvaus; rojalti

määritelmä

korvaus, joka suoritetaan tekijänoikeuden, teollisoikeuden tai teollisia, kaupallisia tai tieteellisiä kokeuksia koskevien tietojen luovuttamisesta tai käyttöoikeudesta

huomautus

Esimerkiksi patentti ja yksinoikeus tavaramerkkiin ovat teollisoikeuksia.

Käyttökorvausta voidaan maksaa *ennakkoperintärekisteriin* kuuluvalla tai kuulumattomalla korvauksen saajalle. Käyttökorvaus on veronalaista ansiotuloa ja siitä toimitetaan *ennakonpidätys* tai peritään *lähdevero*, jos korvauksen saaja ei kuulu ennakkoperintärekisteriin. Käyttökorvauksesta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Jos tekijänoikeus on siirtynyt perintönä tai testamentilla tai se on hankittu vastiketta vastaan, sen käyttämisestä saatu korvaus on henkilölle Suomesta saatuna tulona ennakonpidätyksenalaista pääomatuloa ennakkoperintärekisteröintimerkinnästä huolimatta.

Käyttökorvausta voidaan maksaa joko kertasuorituksena (vrt. *kertatulo*) tai vuosittain toistuvasti.

Tässä sanastossa on käyttökorvausta kuvattaessa huomioitu ensisijaisesti ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus, mutta vastaavasti käyttökorvauksen maksajalla voi olla velvollisuus periä lähdeveronalaisesta käyttökorvauksesta lähdevero.

Luokka: vain ennakonpidätys

4 KUSTANNUSTEN KORVAUKSET

145

kustannusten korvaus; kustannuskorvaus; kulukorvaus

määritelmä

työn suorittajalle työtehtävien hoitamisesta aiheutuneista kustannuksista maksettava korvaus, josta ei makseta [sosiaalivakuutusmaksuja](#)

huomautus

Kustannusten korvauksia voidaan maksaa sekä [palvelussuhteessa](#) että sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö ei ole palvelussuhteessa maksajaan. Korvaukset voivat olla verovapaita tai veronalaisia. Osa veronalaisista kustannusten korvauksista voi olla vapautettu [ennakonpidätyksen](#) toimittamisesta (veronalainen ennakonpidätyksestä vapautettu kustannusten korvaus).

Tässä sanastossa ei ole eritelty kaikkia kustannusten korvausten tyyppejä, joita käsitellään verotuksessa veronalaisina kustannusten korvauksina (esimerkiksi tarveaineista ja suoja-asuista aiheutuvat kustannukset).

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: [Kustannusten korvaukset](#)

146

perhepäivähoitajan kustannusten korvaus

määritelmä

[veronalainen kustannusten korvaus](#), joka maksetaan perhepäivähoitajalle hoitolapsen hoidosta aiheutuvista välittömistä kustannuksista

huomautus

Korvattavia kustannuksia ovat esimerkiksi ruokailusta aiheutuvat kulut. Suomen Kuntaliitto antaa vuosittain kunnille suosituksen perhepäivähoitajille maksettavasta kustannusten korvauksesta.

Kunnallisen perhepäivähoitajan [palkan](#) yhteydessä maksettava perhepäivähoitajan kustannusten korvaus on veronalaista ansiotuloa, joka otetaan huomioon suorituksen saajan verotuksessa samansuuruisena vähennyksenä ilman suorituksen saajan esittämää eri selvitystä.

Kunnallisen perhepäivähoitajan palkkion yhteydessä maksettavaa kustannusten korvausta käsitellään [työkorvauksena](#), joka voidaan ottaa huomioon suorituksen saajan verotuksessa samansuuruisena vähennyksenä suorituksen saajan esittämän eri selvityksen perusteella.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: [Kustannusten korvaukset](#)

147

perhehoitajan kustannusten korvaus

määritelmä

[veronalainen kustannusten korvaus](#), joka maksetaan perhehoitajalle perhehoidossa olevien hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista

huomautus

Perhehoitajan kustannusten korvaus perustuu kunnan ja perhehoitajan tekemään [toimeksiantosopimukseen](#). Korvauksella katetaan muun muassa ravinto-, asumis- ja terveydenhoitokuluja, erityisiä kustannuksia sekä käynnistämiskustannuksia.

[Perhehoitajan palkkion](#) yhteydessä maksettavaa perhehoitajan kustannusten korvausta käsitellään [työkorvauksena](#), joka otetaan huomioon suorituksen saajan verotuksessa samansuuruisena vähennyksenä suorituksen saajan esittämän eri selvityksen perusteella.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: [Kustannusten korvaukset](#)

148

sovittelijan kulukorvaus; sovittelijan kustannusten korvaus

mieluummin kuin: rikos- ja riita-asioiden sovittelijan kustannusten korvaus

määritelmä

veronalainen kustannusten korvaus, joka maksetaan vapaaehtoiselle sovittelijalle sovittelusta aiheutu-neista kustannuksista

huomautus

Sovittelijan kulukorvaus on veronalaista ansiotuloa, joka otetaan huomioon suorituksen saajan verotuksessa samansuuruisena vähennyksenä ilman suorituksen saajan esittämää eri selvi-tystä. Ks. *laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1015/2005)*.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaavio: *Kustannusten korvaukset*

149

työvälinekorvaus; työkalukorvaus

määritelmä

veronalainen kustannusten korvaus, joka maksetaan *työntekijälle* tämän omien työvälineiden käyttämi-sestä

huomautus

Työvälinekorvaus on veronalaista ansiotuloa, joka otetaan huomioon suorituksen saajan vero-tuksessa samansuuruisena vähennyksenä suorituksen saajan esittämän eri selvityksen perus-teella.

Työvälinekorvauksena maksettavat kustannukset eroavat sellaisista omien työvälineiden käyt-töön liittyvistä kustannuksista, jotka *verovelvollinen* saa vähentää ennakoon lain tai asetuksen perusteella (esimerkiksi oman traktorin tai moottorisahan käyttö metsätöissä), vrt. *vähennys ennen ennakonpidätystä*.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaavio: *Kustannusten korvaukset*

150

pukukorvaus

määritelmä

veronalainen kustannusten korvaus, joka maksetaan *työntekijälle* tämän oman, *työnantajan* edellyt-tämän työasun käytöstä

huomautus

Pukukorvaus on veronalaista ansiotuloa, joka otetaan huomioon suorituksen saajan verotuk-sessa samansuuruisena vähennyksenä suorituksen saajan esittämän eri selvityksen perus-teella.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaavio: *Kustannusten korvaukset*

151

työmatkakorvaus; matkustamiskustannusten korvaus

mieluummin kuin: matkakorvaus

määritelmä

kustannusten korvaus, joka maksetaan *työmatkaan* liittyvästä varsinaisesta matkustamisesta aiheutuneiden kulujen mukaan

huomautus

Varsinaisesta matkustamisesta aiheutuneilla kuluilla tarkoitetaan esimerkiksi matkalippujen ostamisesta ja oman auton käytöstä aiheutuneita kustannuksia. Työmatkakorvaukseen ei lasketa *työmatkapäivärahaa* eikä *ateriakorvausta*.

Matkustamiskustannusten korvaus ei ole sama kuin matkakustannusten korvaus. Jälkimmäinen on edellistä laajempi ja kattaa kaikki kulukorvaukset (mukaan lukien mm. työmatkapäivärahat ja majoittumiskorvaukset), jotka *työntekijälle* maksetaan työmatkasta aiheutuneista kuluista.

Veronalaisista matkakustannusten korvauksista maksetaan *työeläkevakuutus-*, *työttömyysvakuutus-* sekä *työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksu* lukuun ottamatta korvauksia, jotka maksetaan Verohallinnon kustannuspäätöstä lievemmin perustein ja jotka eivät suuruudeltaan ylitä Verohallinnon kustannuspäätöksen mukaisia verovapaiden suoritusten enimmäismääriä. *Kokonaispalkkaan* sisältyvät matkakustannusten korvaukset eivät ole verovapaita.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaaviot: *Kustannusten korvaukset* ja *Päivärahat*

152

kilometrikorvaus

määritelmä

henkilön oman tai hallinnassa olevan kulkuneuvon käytöstä suoritettava *työmatkakorvaus*

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaaviot: *Kustannusten korvaukset* ja *Päivärahat*

153

veronalainen kilometrikorvaus

määritelmä

kilometrikorvaus, joka ei täytä verovapaudelle asetettuja vaatimuksia

huomautus

Veronalaista kilometrikorvausta voidaan maksaa sekä *palvelussuhteessa* oleville että muille henkilöille.

Kilometrikorvauksen veronalaisuudelle on useita perusteita. Verohallinto on määrittänyt *työntäjän* palvelussuhteessa maksamille *verovapaille kilometrikorvauksille* enimmäismäärän, jonka ylittävältä osalta kilometrikorvaus on veronalaista ansiotuloa. Henkilölle *toimeksiantosuhteessa* maksettava kilometrikorvaus on kokonaan veronalaista ansiotuloa, mutta siitä ei tarvitse toimittaa *ennakonpidätystä*.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaavio: *Kustannusten korvaukset*

154

verovapaa kilometrikorvaus

määritelmä

kilometrikorvaus, joka täyttää verovapaudelle asetetut vaatimukset

huomautus

Verovapaata kilometrikorvausta voidaan maksaa *palvelussuhteessa* oleville ja henkilöille, jotka eivät ole palvelussuhteessa, mutta joille maksetaan verolainsäädännön mukaista palkkaa esimerkiksi *kokouspalkkion* yhteydessä.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitekaavio: *Kustannusten korvaukset*

155

yleishyödyllinen yhteisö

määritelmä

yhteisö, joka toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi ilman, että toiminta kohdistuu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin, eikä tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua

huomautus

Yleishyödyllisyys voi olla aineellista, henkistä, siveellistä tai yhteiskunnallista. Toiminnan tuottama taloudellinen etu voi olla esimerkiksi osinko, voitto-osuus, kohtuullista suurempi *palkka* tai muu hyvitys. Yleishyödyllisiä yhteisöjä ovat esimerkiksi työmarkkinajärjestöt, nuoriso- ja urheiluseurat sekä tiedettä ja taidetta tukevat yhteisöt.

Yleishyödyllisen yhteisön saamat tulot ovat yleensä verovapaita. Yleishyödyllinen yhteisö on kuitenkin *verovelvollinen* saamastaan elinkeino- ja kiinteistötulosta tietyin rajoituksin.

Käsittekaavio: *Kustannusten korvaukset*

156

yleishyödyllisen yhteisön maksama kilometrikorvaus

määritelmä

kilometrikorvaus, jonka *yleishyödyllinen yhteisö* maksaa korvauksettomaan vapaaehtoistyöhön osallistuvalla

huomautus

Yleishyödyllisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehty matka rinnastetaan *työmatkaan* silloinkin, kun suorituksen saaja ei ole *palvelussuhteessa* maksajaan eikä muutoin saa *palkkaa* työstä, johon matka liittyy. Tällöin *verovapaata kilometrikorvausta* muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä matkasta voidaan maksaa enintään 2 000 euroa kalenterivuotta kohti (vuonna 2016). Tämän rajan ylittävä määrä *kilometrikorvauksista* on veronalaista ansiotuloa. Verovapaata määrää arvioidaan maksajittain.

Yleishyödyllisen yhteisön *työnantajana* tai toimeksiantajana maksamien kilometrikorvausten vero- ja ennakonpidätysvapaus määräytyvät tätä koskevien säännösten mukaan.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsittekaavio: *Kustannusten korvaukset*

157

ateriakorvaus

määritelmä

verovapaa kustannusten korvaus ateriointikuluista, jotka johtuvat *työmatkasta*

huomautus

Ateriakorvaus voidaan maksaa verovapaasti, jollei *työntekijällä* ole mahdollisuutta aterioida ruokailutauon aikana tavanomaisella ruokailupaikallaan, eikä ruokailua ole järjestetty esimerkiksi kurssipakettiin kuuluvana *työnantajan* kustantamana ruokailuna. Verovapaata ateriakorvausta ei voi maksaa yhtä aikaa verovapaan päivärahan kanssa.

Ateriakorvauksen perusteista ja verovapaista enimmäismääristä säädetään vuosittain annettavissa Verohallinnon päätöksissä verovapaista ateriakorvauksista.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsittekaavio: *Kustannusten korvaukset*

158

työmatkapäiväraha

mieluummin kuin: päiväraha

määritelmä

verovapaa kustannusten korvaus kohtuullisesta ruokailu- ja muiden elantokustannusten lisäyksestä, joka korvauksen saajalle aiheutuu *työmatkasta*

huomautus

Työnantaja maksaa työmatkapäivärahoja työmatkoihin liittyvinä kustannusten korvauksina, joilla korvataan ylimääräisiä ateriointikustannuksia varsinaisen työpaikan ulkopuolella.

Jos *työntekijä* jonakin kotimaan matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruoan, työmatkapäivärahan määrä on puolet työmatkapäivärahan enimmäismäärästä.

Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan kotimaan *kokopäivärahan* yhteydessä kahta ja *osapäivärahan* yhteydessä yhtä ilmaista ateriala.

Jos työntekijä jonakin ulkomaan matkavuorokautena on saanut ilmaisen tai matkalipun taikka hotellihuoneen hintaan sisältyneen ruoan, työmatkapäiväraha maksetaan 50 %:lla alennettuna. Ilmaisella ruoalla tarkoitetaan *ulkomaan päivärahan* yhteydessä kahta ilmaista ateriala.

Työmatkapäivärahaan ei lueta *työmatkakorvausta* eikä majoittumisesta suoritettavaa korvausta.

Työmatkapäivärahoja käsiteltäessä *työnantajiin* rinnastetaan myös esimerkiksi sellaiset toimijat, jotka maksavat palkkioita muutoin kuin *palvelussuhteessa*. Työmatkapäivärahan perusteista ja verovapaista enimmäismääristä säädetään vuosittain annettavissa Verohallinnon päätöksissä verovapaista matkakustannusten korvauksista.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaaviot: *Kustannusten korvaukset* ja *Päivärahat*

159

kokopäiväraha

määritelmä

yli 10 tuntia kestävästä *työmatkasta* maksettava *työmatkapäiväraha*

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: *Päivärahat*

160

osapäiväraha

määritelmä

yli 6 tuntia, mutta enintään 10 tuntia kestävästä *työmatkasta* maksettava *työmatkapäiväraha*

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: *Päivärahat*

161

ulkomaan päiväraha

määritelmä

Suomen ulkopuolelle suuntautuvasta *työmatkasta* maksettava *työmatkapäiväraha*

huomautus

Ulkomaan päivärahan määräytymisperusteisiin vaikuttavat matkavuorokauden päättymismaa tai -alue ja päättymisaika. Alle 10 tuntia kestäneestä ulkomaanmatkasta päivärahoikeus lasketaan kotimaan matkojen säännösten mukaan.

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: *Päivärahat*

162

kotimaan päiväraha

määritelmä

Suomessa tehtävästä *työmatkasta* maksettava *työmatkapäiväraha*

Luokka: kustannusten korvaukset

Käsitelkaavio: *Päivärahat*

163

yleishyödyllisen yhteisön maksama päiväraha

määritelmä

työmatkapäiväraha, jonka **yleishyödyllinen yhteisö** maksaa korvauksettomaan vapaaehtoistyöhön osallistuvalla

huomautus

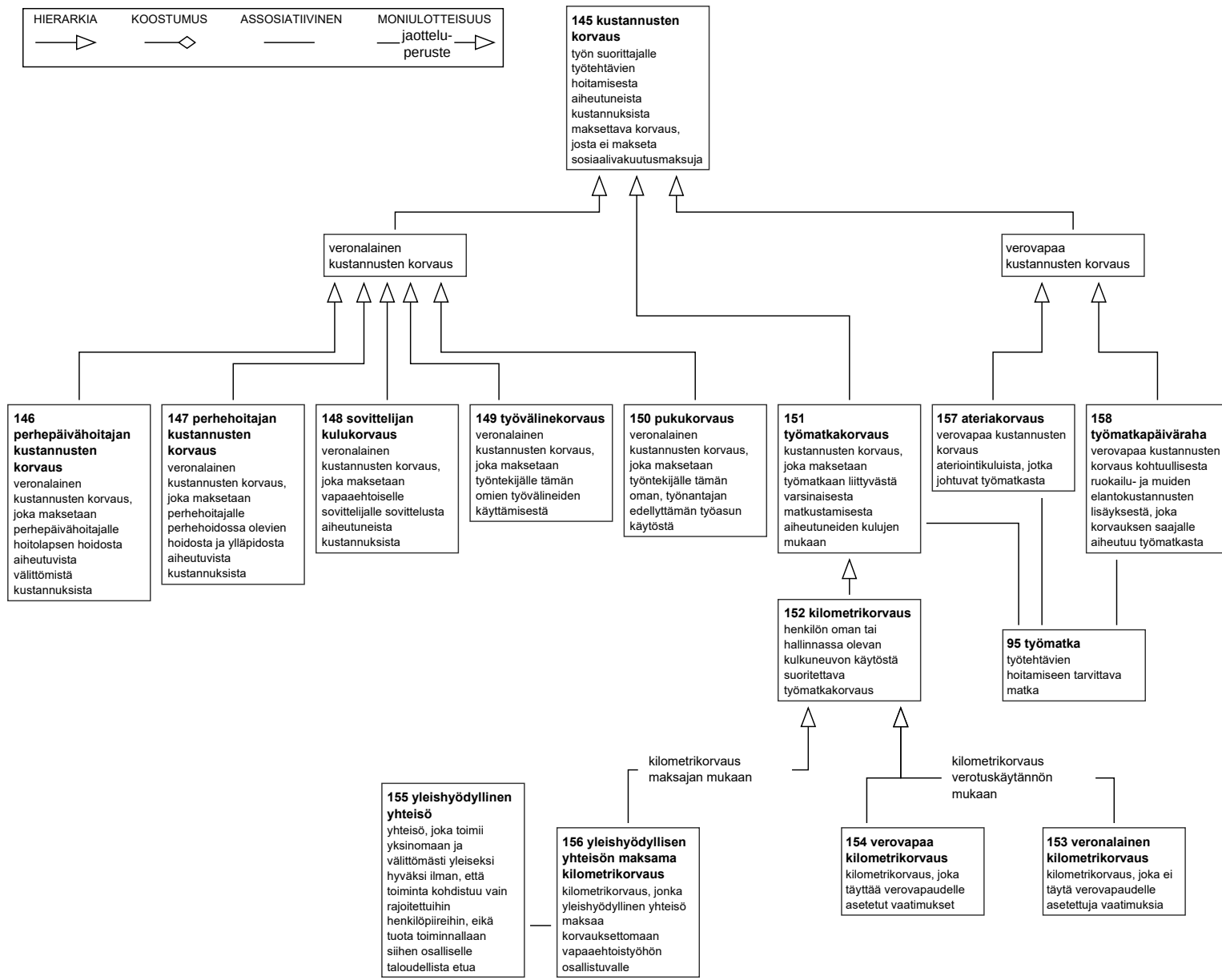
Yleishyödyllisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehty matka rinnastetaan **työmatkaan** silloinkin, kun suorituksen saaja ei ole **palvelussuhteessa** maksajaan eikä muutoin saa **palkkaa** työstä, johon matka liittyy. Tällöin työmatkapäiväraha on verovapaata tuloa enintään kahdelta-kymmeneltä päivältä kalenterivuodessa. Tämän rajan ylittävä määrä päivärahoista on veronalaista ansiotuloa. Verovapaata määrää arvioidaan maksajittain.

Yleishyödyllisen yhteisön **työnantajana** tai toimeksiantajana maksamien päivärahojen vero- ja ennakonpidätysvapaus määräytyvät tätä koskevien säännösten mukaisesti.

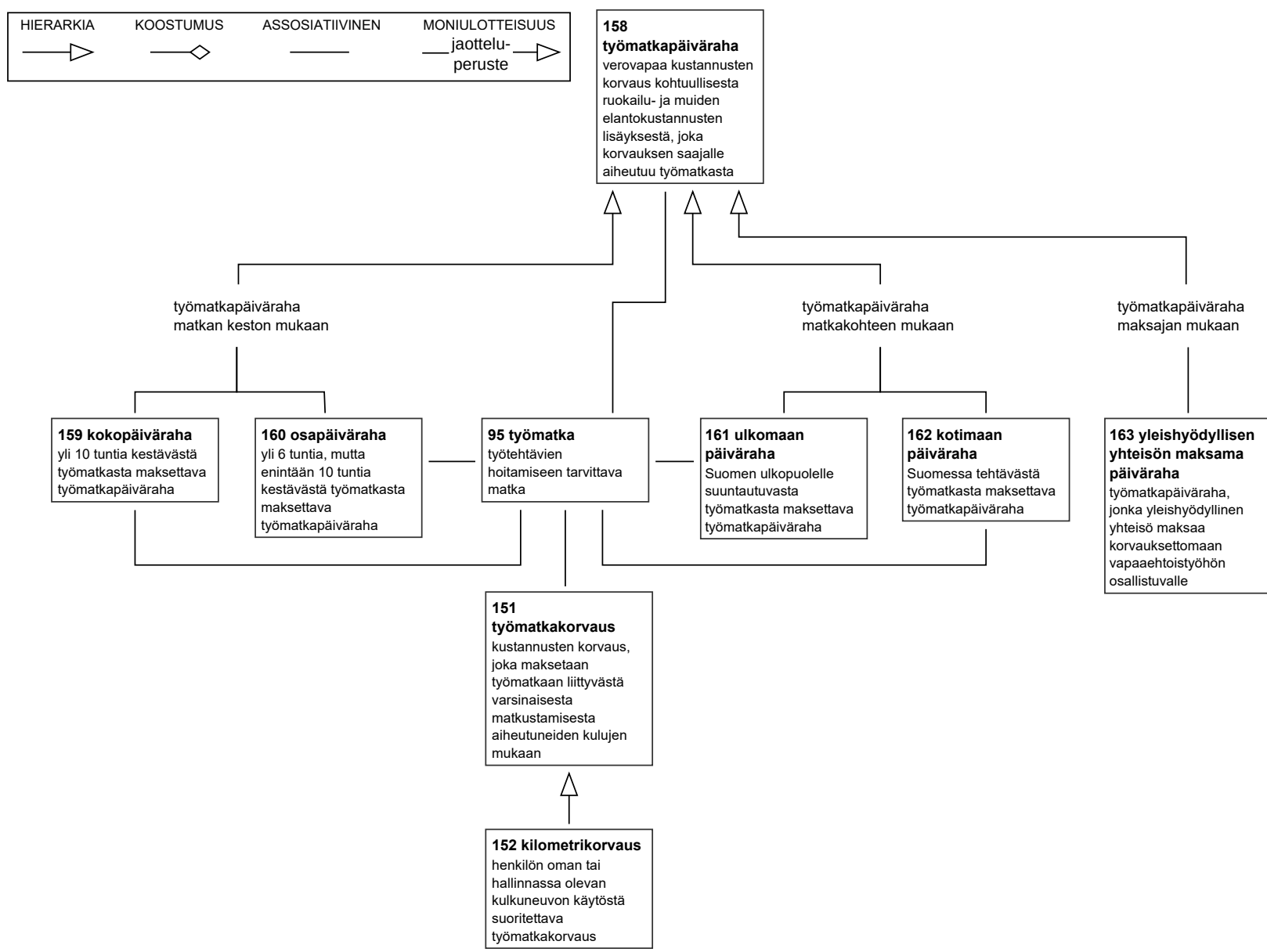
Luokka: kustannusten korvaukset

Käsittekaavio: **Päivärahat**

Käsittekaavio 12. Kustannusten korvaukset.

Käsittekaavio 13. Päivärahat.

5 HENKILÖKUNTAEDUT

164

veronalainen henkilökuntaetu

määritelmä

työnantajan henkilökunnalle kollektiivisesti myöntämä muu kuin rahana annettava etu

huomautus

Työnantaja voi päättää henkilökuntaeduista yksipuolisesti.

Kollektiivisena henkilökuntaetuna pidetään etua, joka koskee yrityksen koko henkilöstöä tai ainakin kaikkia muita kuin niitä *työntekijöitä*, jotka ovat hyvin lyhytaikaisissa *palvelussuhteissa*. Henkilökuntaetu voidaan antaa myös työnantajan palveluksesta eläkkeellä oleville.

Henkilökuntaedut ovat veronalaisia, ellei niitä ole verolainsäädännön perusteella määritelty verovapaiksi.

Luokka: henkilökuntaedut

165

verovapaa henkilökuntaetu; työsuhde-etuus

määritelmä

työnantajan henkilökunnalle kollektiivisesti myöntämä muu kuin rahana annettava tavanomainen ja kohtuullinen etu

huomautus

Verolainsäädännössä määritellään tarkempia ehtoja sille, mikä voidaan katsoa verovapaaksi henkilökuntaeduksi. Verovapaan henkilökuntaedun rahamääräisestä arvosta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*.

Vrt. *veronalainen henkilökuntaetu*.

Luokka: henkilökuntaedut

166

asuntolainan korkoetu

määritelmä

veronalainen henkilökuntaetu, joka muodostuu silloin, kun *työnantaja* perii *työntekijälle* myöntämästään asuntolainasta vuotuista korkoa, joka on alempi kuin yleisesti markkinoilla käytössä oleva viitekorko

Luokka: henkilökuntaedut

167

työsuhteeseen perustuva osakeanti

määritelmä

yhtiön omalle henkilökunnalle suunnattu osakeanti

huomautus

Etu *työsuhteeseen* perustuvasta oikeudesta merkitä työnantajayrityksen osakkeita on veronalaista ansiotuloa *tuloverolain (1535/1992)* mukaisesti. Jos etu ei ole henkilökunnan enemmistön käytettävissä, saatava alennus on *palkkaa* koko määrältään. Merkintäetu koskee myös yhteisön osuuksia.

Merkintäetu on merkintävuoden tuloa. Etu koskee myös samaan intressipiiriin kuuluvan yhtiön osakkeiden merkintää.

Luokka: henkilökuntaedut

168

lisäeläke

määritelmä

lakisääteistä *työeläkettä* täydentävä eläke

huomautus

Lisäeläkkeellä voidaan täydentää määrällisesti lakisääteistä eläketurvaa tai sitä voidaan käyttää eläkkeelle siirtymiseen ennen lakisääteistä eläkeikää.

Eläkelaitosten kautta järjestetty rekisteröity lisäeläkejärjestelmä suljettiin vuoden 2001 alusta siten, ettei järjestelmän piiriin enää ole voitu liittää uusia henkilöitä (laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta 654/2000). Voimassa olevat rekisteröityihin lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt on pitänyt lakkauttaa viimeistään 31.12.2016.

Käsittekaavio: *Vähennettävät erät*

169

työnantajan maksama kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen maksu

määritelmä

työnantajan osuus kollektiivisen *lisäeläkkeen* kattamiseksi maksettavasta lisäeläkevakuutuksen maksusta

Luokka: henkilökuntaedut

6 MUIDEN KUIN TYÖNANTAJAN MAKSAMAT SUORITUKSET

170

sijaismaksaja

määritelmä

maksaja, joka maksaa *palkan* tai muun suorituksen varsinaisen maksajan puolesta

huomautus

Sijaismaksajia voivat olla esimerkiksi ulosottovirastot, kunnat, työvoima- ja elinkeinokeskukset, konkurssipesät ja takaajat. Kunta voi toimia sijaismaksajana esimerkiksi maksessaan henkilökohtaisen avustajan palkkaa (vrt. *laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987*) ja konkurssipesä maksessaan konkurssitilanteessa konkurssivelallisen *työntekijöiden* palkkoja. Myös konserniyhtiöt ja *ulkomaiset työnantajat* voivat käyttää sijaismaksajia.

Kela toimii sijaismaksajaan rinnastettavassa roolissa, kun se maksaa tuensaajalle myönnetyn *yksityisen hoidon tuen* perheen palkkaamalle lastenhoitajalle. Kela ei kuitenkaan maksa yksityisen hoidon tukea varsinaisen maksajan puolesta. Kela toimittaa tuesta *ennakonpidätyksen*, mutta perhe vastaa *sosiaalivakuutusmaksuista* myös tuen osalta.

Sijaismaksaja on velvollinen toimittamaan *ennakonpidätyksen palkasta*. Muusta vastaavasta suorituksesta ennakonpidätysvelvollisuus voi määräytyä saajan ennakoperintärekisteröinnin perusteella. Sijaismaksaja voi sopimuksen perusteella maksaa myös *sosiaalivakuutusmaksut*, mutta vastuu sosiaalivakuutusmaksujen maksamisesta on *työnantajalla*.

Käsittekaavio: *Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset*

171

yksityisen hoidon tuki

määritelmä

lastenhoiton tuki, jota maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle tai yksityiselle varhaiskasvatuksen tuottajalle, jos tämä hoitaa alle kouluikäistä lasta, joka ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa ja jolle ei ole varattu kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa

huomautus

Yksityisen hoidon tukena maksetaan hoitorahaa, hoitolisää ja mahdollisesti *kuntalisää*.

Kela myöntää yksityisen hoidon tuen lapsen huoltajalle, mutta tuki maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle tai yksityisen varhaiskasvatuksen tuottajalle ja siitä toimitetaan *ennakonpidätys* Verohallinnon päätöksen mukaisesti. Perheet vastaavat työsopimussuhteisen hoitajan työnantajavelvoitteista ja *sosiaalivakuutusmaksuista* myös yksityisen hoidon tuen osalta.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset*

172

kuntalisä

määritelmä

kuntakohtainen kotihoidon tai *yksityisen hoidon tuen* osa

huomautus

Kunta päättää kuntalisän maksamisesta ja sen määrästä.

Kela ja kunta voivat sopia kuntalisän maksamisesta Kelan kautta. Yksityisen hoidon tuen kuntalisä myönnetään lapsen huoltajalle, mutta tuki maksetaan perheen palkkaamalle lastenhoitajalle tai yksityisen varhaiskasvatuksen tuottajalle ja siitä toimitetaan *ennakonpidätys* Verohallinnon päätöksen mukaisesti. Perhe vastaa työsopimussuhteisen hoitajan työnantajavelvoitteista ja *sosiaalivakuutusmaksuista* myös kuntalisän osalta.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset*

173

vapaaehtoinen palveluraha

määritelmä

suoritus, jonka asiakas halutessaan maksaa *työntekijälle* palvelun varsinaisen hinnan lisäksi

huomautus

Esimerkiksi tarjoilijalle maksettava ns. tippi on vapaaehtoinen palveluraha.

Vapaaehtoinen palveluraha on työntekijän *ennakonkannon* alaista tuloa, josta *työnantaja* maksaa *sosiaalivakuutusmaksut*. Työnantaja ei toimita tulosta *ennakonpidätystä*.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset*

174

palkkaturva

määritelmä

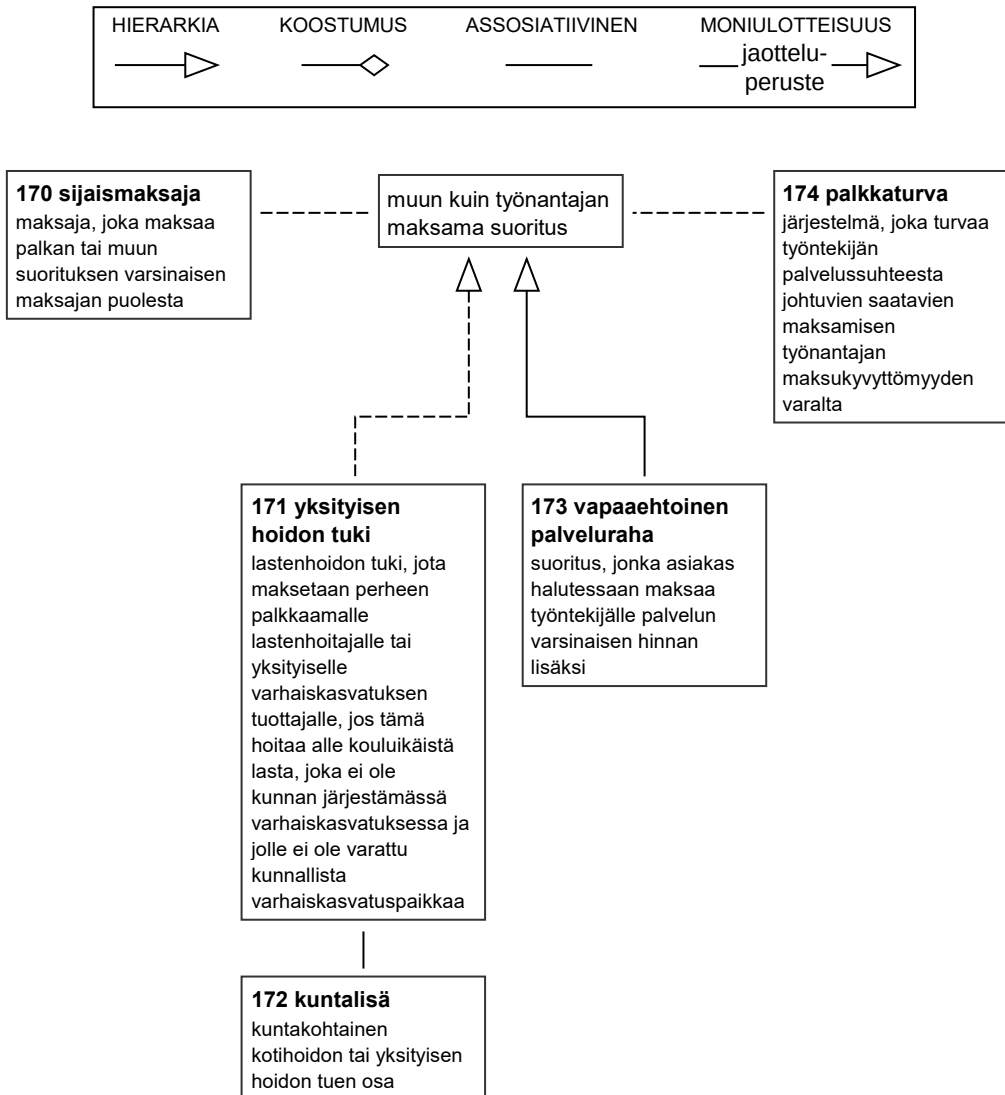
järjestelmä, joka turvaa *työntekijän palvelussuhteesta* johtuvien saatavien maksamisen *työnantajan* maksukyvyttömyyden varalta

huomautus

Palkkaturvan perusteella maksettavista suorituksista toimitetaan *ennakonpidätys*. *Sosiaalivakuutusmaksut* ovat varsinaisen työnantajan vastuulla.

Luokka: palkat

Käsittekaavio: *Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset*

Käsitekaavio 14. Muun kuin työnantajan maksamat suoritukset.

7 URHEILIJOILLE MAKSETTAVAT SUORITUKSET

175

urheilijan palkka

määritelmä

palkka, joka maksetaan urheilijasopimuksen perusteella

huomautus

Urheilijasopimus rinnastuu *työsopimukseen*. Urheilijan palkka on tyypillisesti joukkueurheilijalle pelaajasopimuksen perusteella maksettavaa palkkaa.

Urheilijan palkasta maksetaan *urheilijan lakisääteinen vakuutusmaksu urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009)* mukaisesti. Laissa on säädetty urheilijan vähimmäisansiorajasta, jonka täytyttyä urheilutyönantajan on vakuutettava urheilija tapaturman ja vanhuuden varalta. Vähimmäisansiorajaan yltävällä yksilöurheilijalla on puolestaan mahdollisuus vakuuttaa itse itsensä.

Työnantaja maksaa urheilijan palkasta *työnantajan sairausvakuutusmaksun* silloin, kun palkka maksetaan joko suoraan urheilijalle tai siirretään urheilijarahastoon. Työnantajan sairausvakuutusmaksu maksetaan myös rahastoitavasta palkasta. Rahastoitavasta palkasta toimitetaan *ennakonpidätys* ja maksetaan *sairausvakuutuksen päivärahamaksu* silloin, kun palkka maksetaan rahastosta urheilijalle.

Urheilijalle voidaan maksaa myös verovapaita matkakustannusten korvauksia.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: [Urheilijoille maksettavat suoritukset](#)

176

urheilijan palkkio

määritelmä

palkkio, joka maksetaan urheilijalle erillistehtävien perusteella

huomautus

Urheilijan palkkiosta maksetaan *urheilijan lakisääteinen vakuutusmaksu urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009)* mukaisesti. Laissa on vähimmäisansioraja, jonka täytyessä urheilutyönantajan on vakuutettava urheilija tapaturman ja vanhuuden varalta. Vähimmäisansiorajaan yltävällä yksilöurheilijalla on puolestaan mahdollisuus vakuuttaa itse itsensä.

Urheilijan palkkiosta ei makseta *työnantajan sairausvakuutusmaksua*, mutta palkkiosta maksetaan *sairausvakuutuksen päivärahamaksu ennakonpidätyksen* yhteydessä. Muun kuin *työsuhteen* perusteella urheilijalle maksetut palkkiot ovat verotuksessa *työkorvauksen* tapaan käyttäytyviä suorituksia.

Urheilijan palkkio maksetaan tyypillisesti yksilöurheilijalle. Urheilijalle voidaan maksaa myös verovapaita matkakustannusten korvauksia.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: [Urheilijoille maksettavat suoritukset](#)

177

urheilutulo

määritelmä

rahastoitavaksi tarkoitettu *urheilijan palkka* tai *palkkio*, josta on sovittu urheilijan, lajiliiton ja kolmannen yhteistyötahon kesken

huomautus

Urheilijan, lajiliiton ja kolmannen yhteistyötahon yhdessä tekemiä urheilemiseen liittyviä mainos- ja muita yhteistyösopimuksia kutsutaan kolmikantasopimuksiksi.

Urheilutulona voidaan käsitellä urheilukilpailusta saatua rahapalkintoa tai muuta kilpailemisesta tai pelaamisesta saatua ja niihin rinnastettavaa tuloa sekä urheilemiseen liittyvistä mainossopimuksista tai muista yhteistyösopimuksista saatua tuloa.

Urheilutulona ei pidetä *tuloverolaisissa (1535/1992)* tarkoitettua valmennus- ja harjoitteluapurahaa eikä lajiliitolta tai olympiakomitealta saatua tai näihin rinnastettavaa valmennustukea.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: [Urheilijoille maksettavat suoritukset](#)

178

siirto urheilijarahastoon

määritelmä

urheilutulon siirtäminen urheilijarahastoon tulojen jaksottamista varten

huomautus

Urheilijalla on oikeus siirtää osa urheilutulosta urheilijarahastoon. Rahastoinnista sovitaan urheilijan, *työnantajan* ja mahdollisesti sponsorin kesken.

Urheilutulo voi muodostua *urheilijan palkasta* tai *palkkiosta*. Siirto urheilurahastoon on tarkoitettu urheiluaajan jälkeisen toimeentulon turvaamiseen.

Urheilijan palkasta maksetaan *työnantajan sairausvakuutusmaksu* rahastoon siirrettävän palkan osalta. Urheilutulon rahastointi ei vaikuta *urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009)* eriteltyjen vakuutusmaksujen maksamiseen.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: *Urheilijoille maksettavat suoritukset*

179

siirto valmennusrahastoon

määritelmä

muun *urheilutulon* kuin *urheilijan palkan* siirtäminen valmennusrahastoon urheilemisesta tai valmentamisesta aiheutuvien kulujen kattamista ja maksujen jaksottamista varten

huomautus

Urheilija voi itse päättää palkkioiden rahastoinnista.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: *Urheilijoille maksettavat suoritukset*

180

nosto urheilijarahastosta

määritelmä

urheilutulon nostaminen urheilijarahastosta urheilijalle

huomautus

Rahasto toimittaa urheilijarahastosta nostettavasta *urheilijan palkasta* ja *palkkiosta ennakonpidätyksen* ja maksaa *sairausvakuutuksen päivärahamaksun*, kun urheilija nostaa suorituksen.

Rahastosta nostettavat erät on eriteltävä palkkioihin ja palkkioihin, sillä näihin kohdistuu verotuksessa erilaisia vähennyksiä.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: *Urheilijoille maksettavat suoritukset*

181

nosto valmennusrahastosta

määritelmä

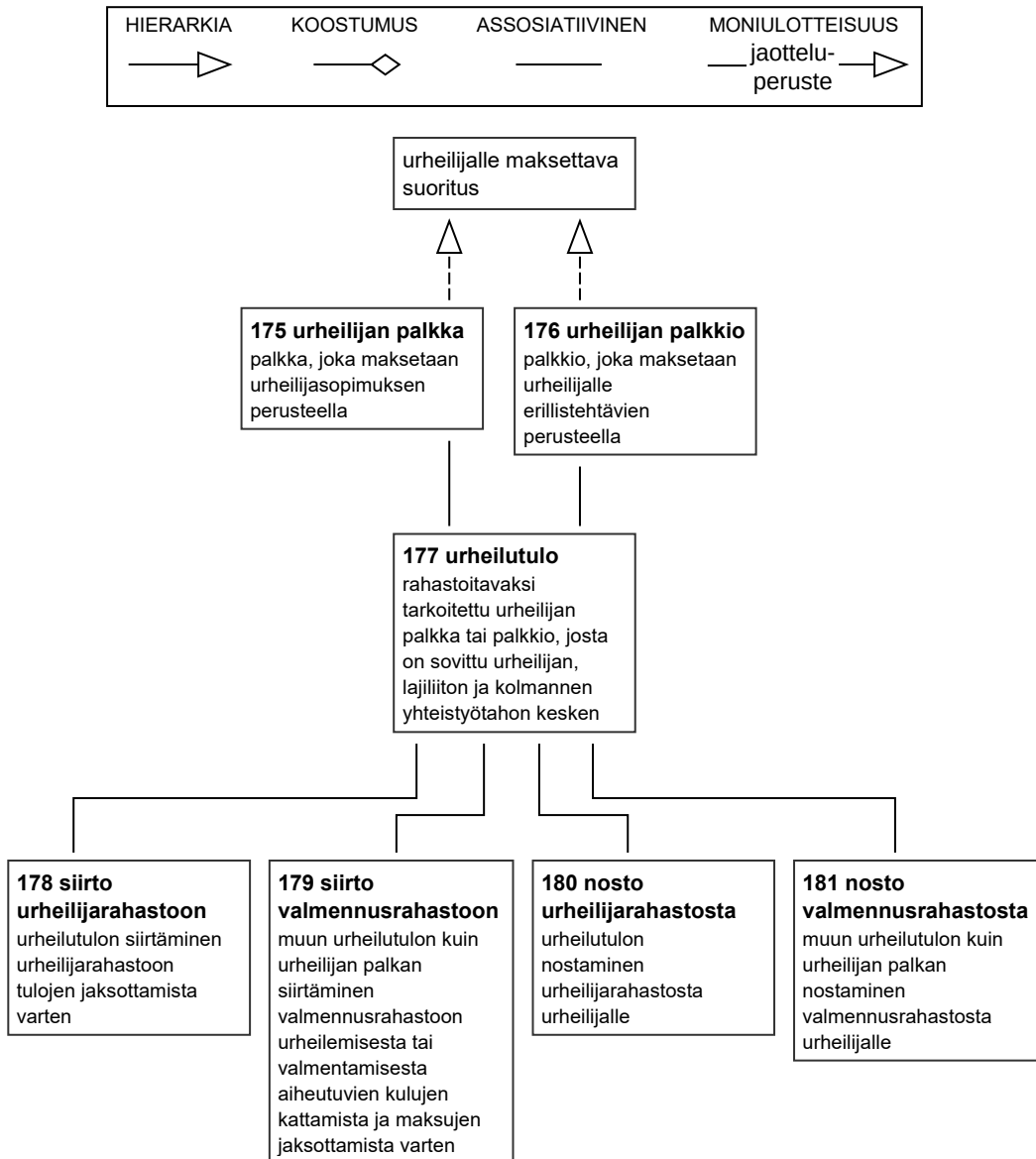
muun *urheilutulon* kuin *urheilijan palkan* nostaminen valmennusrahastosta urheilijalle

huomautus

Valmennusrahastosta voidaan tositteiden perusteella nostaa verovuoden aikana verovapaasti rahaa urheilemisesta ja valmentautumisesta aiheutuvien menojen kattamiseen. Se osa rahoista, jota ei käytetä verovuoden menojen kattamiseen, voidaan siirtää urheilijarahastoon tai kuluvan vuoden verotettavaksi tuloksi.

Luokka: urheilijoille maksettavat suoritukset

Käsittekaavio: *Urheilijoille maksettavat suoritukset*

Käsitekaavio 15. Urheilijoille maksettavat suoritukset.

8 SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT

182

sosiaalivakuutusmaksu

määritelmä

sairausvakuutuksen päivärahamaksu, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu, työttömyysvakuutusmaksu, työeläkevakuutusmaksu, työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu, urheilijan lakisääteinen vakuutusmaksu tai työ- tai virkaehtosopimuksen edellyttämä ryhmähenkivakuutusmaksu

huomautus

Työnantajan sosiaalivakuutusmaksuja ovat *työnantajan sairausvakuutusmaksu, työnantajan työttömyysvakuutusmaksu, työnantajan työeläkevakuutusmaksu*, työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu ja työ- tai virkaehtosopimuksen edellyttämä ryhmähenkivakuutusmaksu (ks. käsitekaavio 17).

Työntekijän sosiaalivakuutusmaksuja ovat *sairausvakuutuksen päivärahamaksu ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu, työntekijän työttömyysvakuutusmaksu ja työntekijän työeläkevakuutusmaksu*. Työntekijän sosiaalivakuutusmaksut ovat *vähennettäviä eriä*.

1.1.2016 voimaan tulleen *työtaturma- ja ammattitaitilain (459/2015)* mukainen termi työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu korvaa termit lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksu ja tapaturmavakuutusmaksu.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: [Sosiaalivakuutusmaksut](#)

183

sairausvakuutusmaksu

määritelmä

sosiaalivakuutusmaksu, joka kerätään lakisääteisestä sairausvakuutusrahastosta maksettavien korvausten kattamiseksi

huomautus

Työntekijän sairausvakuutusmaksuun sisältyvät *sairausvakuutuksen päivärahamaksu ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu*. Maksujen määrät vahvistetaan vuosittain valtioneuvoston asetuksella.

Työnantaja maksaa sairausvakuutusmaksut Verohallinnolle, joka tilittää ne edelleen Kelan hallinnoimaan sairausvakuutusrahastoon. Rahastosta maksetaan esimerkiksi hoito- ja tutkimuskorvauksia, matkakustannusten korvauksia, lääkekorvauksia ja päivärahoja.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: [Sosiaalivakuutusmaksut](#)

184

rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutusmaksu

määritelmä

sairausvakuutusmaksu, joka peritään henkilöltä, joka ei ole asunut Suomessa verovuoden aikana

huomautus

Rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutusmaksu on perittävä erikseen *lähdeveron* lisäksi, ellei *rajoitetusti verovelvollinen* ole hakeutunut *verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995)* mukaiseen verotukseen, jolloin sairausvakuutusmaksu sisältyy *ennakkoperintään*. *Yleisesti verovelvollisella* sairausvakuutusmaksu sisältyy aina *ennakonpidätykseen*.

Ulkomaille muuttavasta Suomen kansalaisesta tulee rajoitetusti verovelvollinen yleensä muuttoa seuraavan neljän vuoden alusta.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: [Sosiaalivakuutusmaksut](#)

185

sairausvakuutuksen päivärahamaksu

määritelmä

sairausvakuutusmaksun osa, jolla *työntekijä* osallistuu työtulovakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu sisältyy *ennakonpidätysprosenttiin* tai se peritään *ennakonkannon* yhteydessä 16–67-vuotiaalle *palvelussuhteessa* maksettavasta *palkasta* ja palkkiosta sekä muista *sairausvakuutuslaissa (1224/2004)* eritellyistä tuloeristä. Jos työntekijä on sopinut *vakuutuslaskusta* *ulkomaantyöstä*, *työnantaja* pidättää työntekijän sairausvakuutuksen päivärahamaksun vakuutuslaskun määrän perusteella. Sairausvakuutuksen päivärahan maksu prosentti ja peritty sairausvakuutuksen päivärahamaksun määrä on eriteltävä palkan maksun yhteydessä esimerkiksi palkkalaskelmassa. Lisäksi Verohallinto tarvitsee työnantajalta tiedon niistä palkkaeristä, joista sairausvakuutuksen päivärahamaksua ei peritä. Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu ei sisälly *lähdeveroon*, vrt. *rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutusmaksu*.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Vähennettävät erät*

186

sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu

määritelmä

sairausvakuutusmaksun osa, jolla *työntekijä* osallistuu sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu sisältyy *ennakonpidätysprosenttiin* tai se peritään *ennakonkannon* yhteydessä kaikista *sairausvakuutuslaissa (1224/2004)* eritellyistä tuloeristä. Maksu ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen, eikä sen määrää ilmoiteta *palkan* tai palkkion saajalle.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Vähennettävät erät*

187

työnantajan sairausvakuutusmaksu

ei: työnantajan sosiaaliturvamaksu

määritelmä

vakuutetuille *työntekijöille* maksettujen *bruttopalkkojen* perusteella määräytyvä *sairausvakuutusmaksu*, jolla *työnantaja* osallistuu työtulovakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta (366/1963) on kumottu vuoden 2017 alussa ja termin työnantajan sosiaaliturvamaksu tilalle otetaan käyttöön termi työnantajan sairausvakuutusmaksu.

Luokka: työnantajamaksut

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Työnantajamaksut*

188

työttömyysvakuutusmaksu

määritelmä

sosiaalivakuutusmaksu, joka kerätään työttömyysvakuutusrahaston rahoittamien suoritusten kattamiseksi

huomautus

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa muun muassa ansiosidonnaisten työttömyys- ja koulutus- etuuksien rahoittamisesta siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole niistä vastuussa.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: *Sosiaalivakuutusmaksut*

189

työntekijän työttömyysvakuutusmaksu

määritelmä

bruttopalkan perusteella määräytyvä *työttömyysvakuutusmaksu*, jolla *työntekijä* osallistuu työttömyysvakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Työntekijän työttömyysvakuutusmaksu vähennetään työntekijän *nettopalkasta*.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain sekä työntekijän että *työnantajan työttömyysvakuutusmaksun* prosenttiosuuden.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Vähennettävät erät*

190

työnantajan työttömyysvakuutusmaksu

määritelmä

vakuutetuille *työntekijöille* maksettujen *bruttopalkkojen* perusteella määräytyvä *työttömyysvakuutusmaksu*, jolla *työnantaja* osallistuu työttömyysvakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain sekä *työntekijän* että työnantajan työttömyysvakuutusmaksun prosenttiosuuden.

Luokka: työnantajamaksut

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Työnantajamaksut*

191

työeläke; ansioeläke

määritelmä

eläke, joka perustuu *palkan*, *yrittäjän vahvistetun työtulon* ja tiettyjen palkattomien aikojen etuuksien muodostamaan karttumaan

Luokka: eläkkeet

Käsittekaavio: *Sosiaalivakuutusmaksut*

192

työeläkevakuutusmaksu

määritelmä

sosiaalivakuutusmaksu, joka kerätään *työeläkkeiden* kattamiseksi

huomautus

Lakisääteisiä työeläkemaksuja maksavat yksityisten ja julkisten alojen *työntekijät* ja *työnantajat*.

Eläkemaksujen määräytymisperusteet vaihtelevat eri eläkelakien mukaan.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: *Sosiaalivakuutusmaksut*

193

työntekijän työeläkevakuutusmaksu

määritelmä

bruttopalkan perusteella määräytyvä *työeläkevakuutusmaksu*, jolla *työntekijä* osallistuu työeläkevakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu vähennetään työntekijän *nettopalkasta*.

Työnantaja tilittää eläkelaitokselle myös työntekijän *palkasta* pidätetyn työeläkevakuutusmaksun osuuden.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Vähennettävät erät*

194

työnantajan työeläkevakuutusmaksu; työnantajan palkkaperusteinen työeläkevakuutusmaksu

määritelmä

vakuutetuille *työntekijöille* maksettujen *bruttopalkkojen* perusteella määräytyvä *työeläkevakuutusmaksu*, jolla *työnantaja* osallistuu työeläkevakuutuksen rahoittamiseen

huomautus

Työntekijän eläkelain (395/2006) mukainen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu on kaikissa työeläkeyhtiöissä sama, mutta kunkin työnantajan maksuun voivat vaikuttaa eläkeyhtiökohtaiset asiakashyvitykset, työnantajan koko sekä suurtyönantajalla työnantajan työkyvyttömyyseläketapaukset, kokonaispalkkasumma ja maksuluokka. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain maksuperusteet eli TyEL-perusmaksuprosentin ja vakuutusmaksukoron.

Palkkahallinnossa käsiteltävän palkkaperusteisen työeläkevakuutusmaksun lisäksi kuntasektorilla voidaan maksaa eläkemenoperusteisia ja varhaiseläkemenoperustaisia työeläkevakuutusmaksuja. Kevan valtuuskunta vahvistaa vuosittain näiden maksujen määrät.

Luokka: työnantajamaksut

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Työnantajamaksut*

195

työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu; lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksu; tapaturmavakuutusmaksu

määritelmä

sosiaalivakuutusmaksu, joka *työnantajan* tulee *työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015)* mukaan maksaa vakuuttaakseen *työntekijät työtapaturmien* ja *ammattitautien* varalta

huomautus

Pakollisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu vaihtelee ammatti-, toimiala- ja yrityskohtaisesti.

1.1.2016 voimaan tulleen työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukainen termi työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu korvaa termit lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksu ja tapaturmavakuutusmaksu.

Luokka: työnantajamaksut

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Työnantajamaksut*

196

urheilijan lakisääteinen vakuutusmaksu

määritelmä

pakollinen *sosiaalivakuutusmaksu*, joka urheilutyönantajan tulee *urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009)* mukaan maksaa urheilijan tapaturman ja vanhuudenturvan varalta

Luokka: työnantajamaksut

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Työnantajamaksut*

197

työ- tai virkaehtosopimuksen edellyttämä ryhmähenkivakuutusmaksu

määritelmä

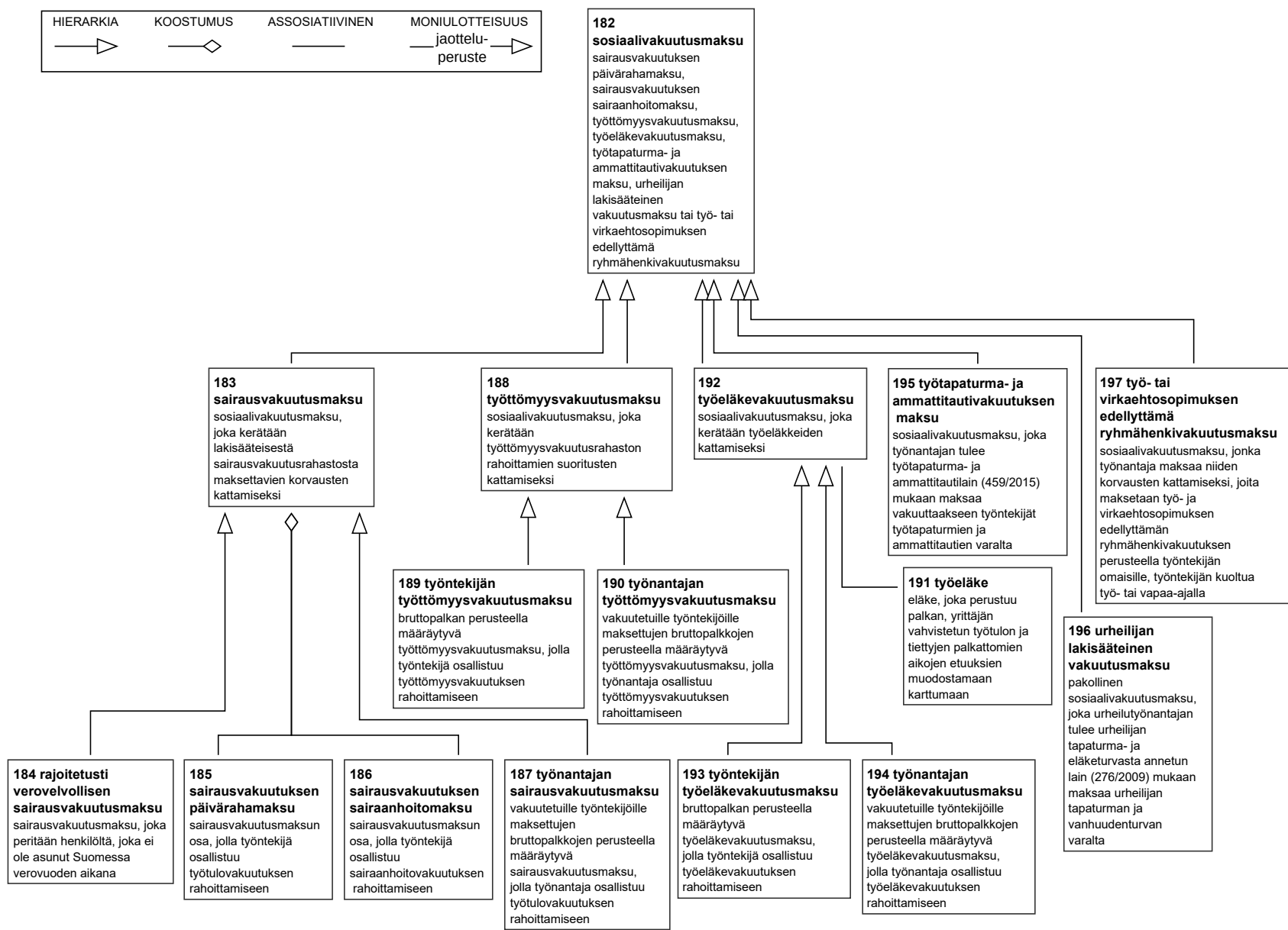
sosiaalivakuutusmaksu, jonka *työnantaja* maksaa niiden korvausten kattamiseksi, joita maksetaan *työ- ja virkaehtosopimuksen* edellyttämän ryhmähenkivakuutuksen perusteella *työntekijän* omaisille, työntekijän kuoltua työ- tai vapaa-ajalla

huomautus

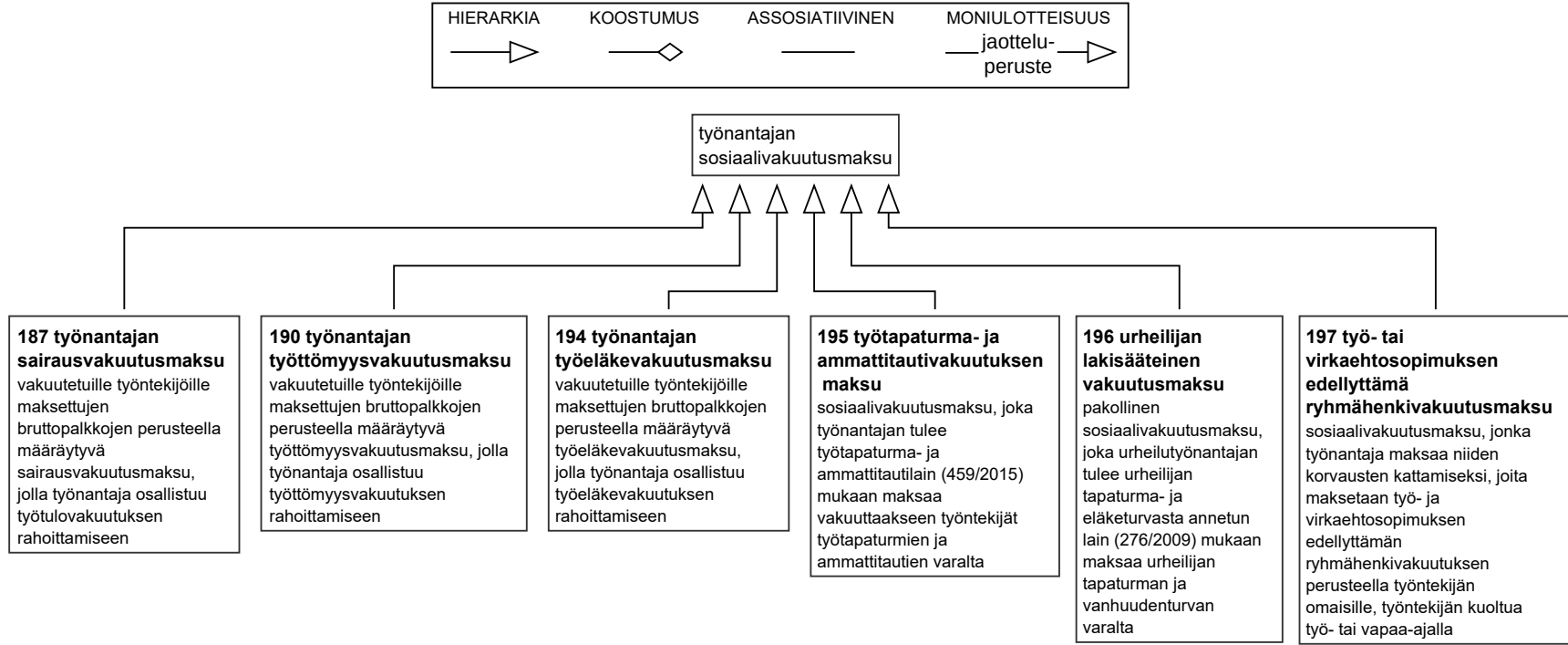
Ne työnantajat, joiden toimialaa koskevassa yleissitovassa työ- tai virkaehtosopimuksessa on ryhmähenkivakuutusta koskeva määräys, ovat velvollisia ottamaan työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen. Vahinkovakuutusyhtiö perii ryhmähenkivakuutusmaksun *työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksun* yhteydessä.

Luokka: työnantajamaksut

Käsittekaaviot: *Sosiaalivakuutusmaksut* ja *Työnantajamaksut*

Käsitteekaavio 17. Työnantajamaksut.

9 VÄHENNETTÄVÄT ERÄT

198

<palkkahallinto>

vähennettävä erä

määritelmä

maksu, jonka *palkan* tai *työkorvauksen* maksaja vähentää kyseisestä suorituksesta ennen kuin maksaa sen suorituksen saajalle

huomautus

Vähennys tehdään joko *netto-* tai *bruttopalkasta* sen mukaan, mistä vähennyksestä on kyse.

Ennakonpidätyksen lisäksi lakisääteisiä vähennettäviä eräiä ovat työntekijän sosiaalivakuutusmaksut eli *sairausvakuutuksen päivärahamaksu*, *sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu*, *työntekijän työttömyysvakuutusmaksu* ja *työntekijän työeläkevakuutusmaksu*. Muita palkasta vähennettäviä eräiä voivat olla esimerkiksi *luontoisedun omavastuuosuus* ja *työttömyyskassan jäsenmaksu*.

Ennakkoperintärekisteriin kuulumattoman arvonlisäverovelvollisen saamasta *työ-* tai *käyttökorvauksesta* vähennetään *arvonlisävero* ennen *ennakonpidätyksen* toimittamista.

Tässä sanastossa ei ole eritelty kaikkia eräiä, joita käsitellään palkkahallinnossa vähennettävinä erinä.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: [Vähennettävät erät](#)

199

vähennys ennen ennakonpidätystä

määritelmä

työntekijän itsensä maksama työn tekemisestä aiheutunut välitön kustannus, jonka *työnantaja* vähentää *bruttopalkasta* ennen *ennakonpidätyksen* osuuden määrittämistä

huomautus

Kun bruttopalkasta vähennetään vähennys ennen ennakonpidätystä, saadaan ennakonpidätyksen alainen palkka.

Ennen ennakonpidätystä vähennetyistä eristä ei makseta *työttömyysvakuutusmaksua* eikä *työnantajan sairausvakuutusmaksua*. *Verovelvollinen* voi vähentää ennakoon vain sellaisia laissa tai asetuksessa määriteltyjä kuluja, jotka hänellä on oikeus vähentää verotuksen toimittamisen yhteydessä. Esimerkiksi oman traktorin tai moottorisahan käyttö metsätöissä oikeuttaa vähentämään asetuksessa määrätyn osuuden näiden hankkimisesta aiheutuneista kuluista. Tällainen kulu käsitellään siis vähennyksenä ennen ennakonpidätystä, ei *työvälinekorvauksena*. Muita pitkävaikutteisia menoja, kuten koneet ja laitteet, ei oteta huomioon vähennettävänä eränä.

Vähennys ennen ennakonpidätystä tehdään ennen muiden bruttopalkasta *vähennettävien erien* vähentämistä.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: [Vähennettävät erät](#)

200

työntekijän maksama kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen maksu

määritelmä

työntekijän osuus kollektiivisen *lisäeläkkeen* kattamiseksi maksettavasta lisäeläkevakuutuksen maksusta

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: [Vähennettävät erät](#)

201

palkkaennakon vähennys

määritelmä

palkkaennakon vähentäminen

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: [Vähennettävät erät](#)

202

ennakkoperintä

määritelmä

ennalta arvioitujen verojen ja veroluonteisten maksujen periminen *verovelvolliselta* verovuoden aikana ennen lopullista veron määräämistä

huomautus

Tuloverolakien mukaan verotettavien tulojen perusteella perittävät verot ja veroluonteiset maksut ovat valtionvero, kunnallisvero, kirkollisvero, yleisradiovero ja työntekijän sairausvakuutusmaksu, johon sisältyvät *sairausvakuutuksen päivärahamaksu* ja *sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu*.

Ennakkoperintä toimitetaan *ennakonpidätyksenä* tai *ennakonkantona*.

Käsittekaavio: *Verotus*

203

ennakonpidätys

määritelmä

ennakkoperintä, jossa suorituksen maksaja vähentää *verovelvolliselle* maksettavasta rahamäärästä *ennakonpidätysprosentin* mukaan lasketun veron

huomautus

Ennakonpidätystä ei (vuonna 2016) toimiteta yksittäisestä, satunnaisesta enintään 20 euron ansiotulosta eikä enintään 20 euron pääomatulosta.

Termillä ennakonpidätys voidaan viitata myös ennakonpidätyksen määrään.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaaviot: *Vähennettävät erät* ja *Verotus*

204

ennakonkanto

määritelmä

ennakkoperintä, jossa *verovelvollinen* huolehtii itse hänelle määrätyn veron maksamisesta

Käsittekaavio: *Verotus*

205

lähdevero

määritelmä

lopullinen kiinteä vero, jonka tulon maksaja on velvollinen perimään tulosta sen maksamisen yhteydessä

huomautus

Lähdeveron piirissä ovat esimerkiksi useimmat *rajoitetusti verovelvollisten* tulot ja Suomessa asuvien yksityishenkilöiden korkotulot. Rajoitetusti verovelvollisilta lähdeveron perusteella perittävät verot ovat valtionvero ja kunnallisvero. Työntekijän sairausvakuutusmaksu peritään tarvittaessa erikseen.

Lähdeveron määrä vaihtelee muun muassa tulotyyppin ja verosopimuksen mukaan.

Käsittekaavio: *Vähennettävät erät*

206

lähdeverovähennys

määritelmä

rahapalkan ja *luontoisetujen* yhteismäärästä ennen *lähdeveron* perimistä tehtävä vähennys

huomautus

Lähdeverovähennys voidaan tehdä, mikäli *verokortissa* on maininta tästä.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: *Vähennettävät erät*

207

< Tulorekisteri >

takaisin peritty summa

määritelmä

suoritus, joka on peritty takaisin tulonsaajalta

huomautus

Suoritus voidaan periä takaisin sen saajalta esimerkiksi silloin, kun suorituksen maksussa on tapahtunut virhe ja suoritus on maksettu väärälle henkilölle tai väärän suuruisena (vrt. *perusteeton etu*).

Suoritus voidaan periä takaisin *bruttopalkasta* tai tulonsaajalle voidaan lähettää maksupyyntö.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: *Vähennettävät erät*

208

työttömyyskassan jäsenmaksu

määritelmä

maksu, joka kerätään työttömyyskassalle ansioturvan toimeenpanoa varten

huomautus

Työntekijä voi maksaa työttömyyskassan maksun työttömyyskassalle itse tai *työnantaja* voi työntekijältä saamansa valtuutuksen perusteella periä työttömyyskassan jäsenmaksun työntekijän *nettopalkasta* ja tilittää sen työttömyyskassalle.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: *Vähennettävät erät*

209

ammattiliiton jäsenmaksu; ammattiyhdistyksen jäsenmaksu; ay-jäsenmaksu

määritelmä

ammattiliiton jäseniltä perittävä maksu

huomautus

Työntekijä voi maksaa ammattiliiton jäsenmaksun ammattiliitolle itse tai *työnantaja* voi työntekijältä saamansa valtuutuksen perusteella periä työntekijän *nettopalkasta* ammattiliiton jäsenmaksun ja tilittää sen ammattiliitolle.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: *Vähennettävät erät*

210

ulosmittaus; ulosottopidätys

määritelmä

perittäväksi tulleen velan maksamiseksi tehtävä pidätys

huomautus

Tavallisimmin ulosmittaus kohdistuu velallisen palkka-, eläke- tai elinkeinotuloon. Kun kyse on palkkatulosta, ulosmitattava erä vähennetään *nettopalkasta*. Ulosmitattaessa velallisen ja hänen perheensä toimeentuloa varten tulee kuitenkin jättää suojaosuus.

Luokka: vähennettävät erät

Käsitekaavio: *Vähennettävät erät*

211

luottamushenkilömaksu

mieluummin kuin: puoluevero

määritelmä

maksu, joka voidaan periä kunnallisen luottamustoimen palkkiosta puolueelle tilittämistä varten

huomautus

Luottamushenkilömaksu voidaan periä luottamushenkilön antaman valtuutuksen perusteella.

Luottamushenkilömaksun suuruudesta päättää puolueen kunnallisjärjestö. Maksu on vähennyskelpoinen tuloverotuksessa.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: [Vähennettävät erät](#)

212

luontoisedun omavastuuosuus

määritelmä

osuus [luontoisedun](#) arvosta, jonka [työntekijä](#) maksaa itse

huomautus

Esimerkiksi [työsuhdematkalipun omavastuuosuus](#) ja [autoedun omavastuuosuus](#) ovat luontoisedun omavastuuosuuksia, jotka vähennetään [nettopalkasta](#). Luontoisedun omavastuuosuus alentaa verotettavaa etua tai poistaa sen kokonaan.

Termiä luontoisedun omavastuuosuus käytetään, kun on kyse [työntekijän](#) näkökulmasta. [Työnantajan](#) näkökulmasta vastaavasta erästä voidaan käyttää nimitystä luontoisedusta peritty korvaus.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaaviot: [Luontoisedut](#) ja [Vähennettävät erät](#)

213

työsuhdematkalipun omavastuuosuus

määritelmä

[luontoisedun omavastuuosuus](#), jonka [työntekijä](#) maksaa [työsuhdematkalipun](#) euromääräisestä arvosta

huomautus

[Työnantaja](#) voi periä työsuhdematkalipun omavastuuosuuden työntekijän [nettopalkasta](#) tai työntekijä voi maksaa omavastuuosuuden itse.

Työsuhdematkalipun omavastuuosuus alentaa verotettavaa etua tai poistaa sen kokonaan. Jos työsuhdematkalipun omavastuuosuus on työsuhdematkalipun verotusarvoa alempi, työsuhdematkalipun arvon ja työsuhdematkalipun omavastuuosuuden erotus on työntekijän veronalaista [palkkaa](#). Jos saatu omavastuuosuus vastaa työsuhdematkalipun verotusarvoa, verotettavaa etua ei synny.

Termiä työsuhdematkalipun omavastuuosuus käytetään, kun on kyse työntekijän näkökulmasta. Työnantajan näkökulmasta vastaavasta erästä voidaan käyttää nimitystä työsuhdematkalipusta peritty korvaus.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: [Vähennettävät erät](#)

214

autoedun omavastuuosuus

määritelmä

luontoisedun omavastuuosuus, jonka *työntekijä* maksaa *autoedun* verotusarvosta

huomautus

Työnantaja voi periä autoedun omavastuuosuuden työntekijän *nettopalkasta* tai työntekijä voi maksaa omavastuuosuuden itse.

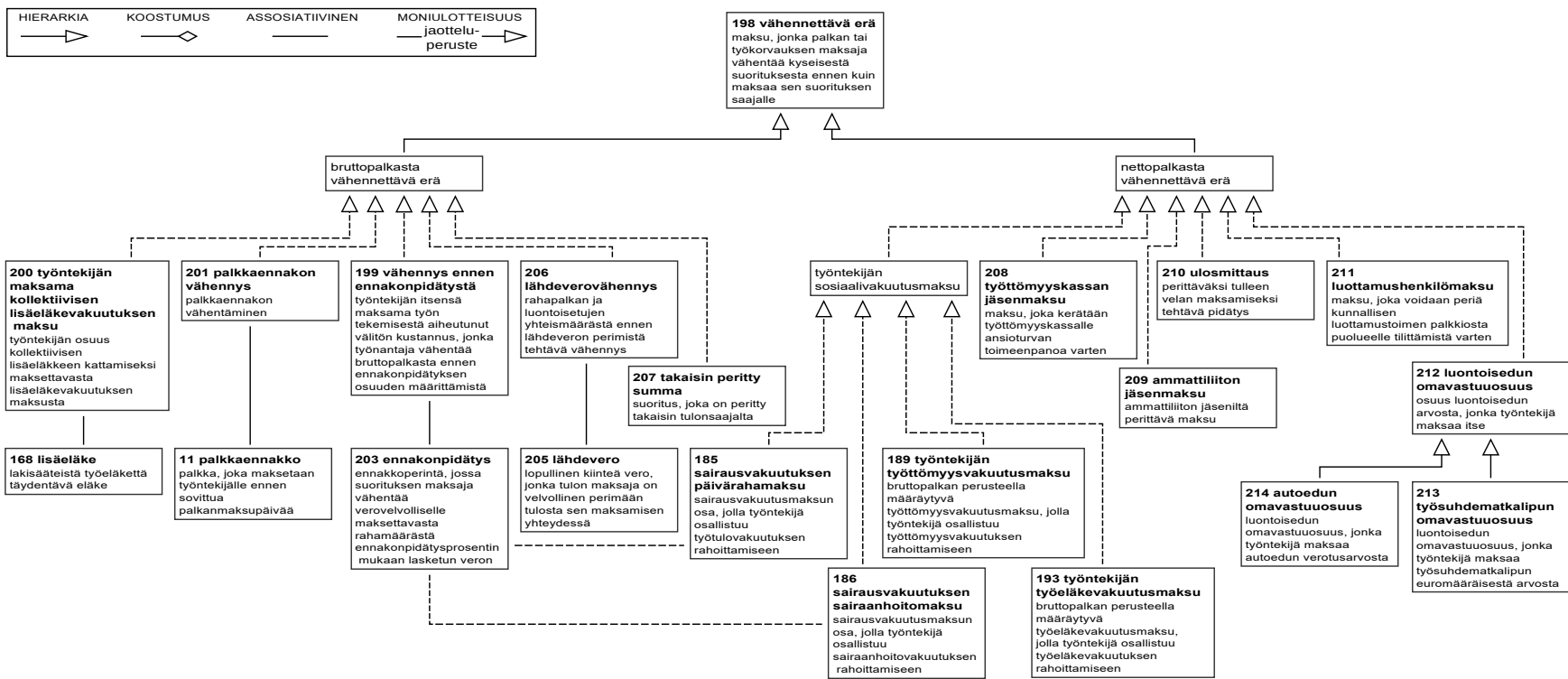
Autoedun omavastuuosuus alentaa verotettavaa etua tai poistaa sen kokonaan. Jos autoedun omavastuuosuus on autoedun verotusarvoa alempi, autoedun arvon ja autoedusta perityn korvauksen erotus on työntekijän veronalaista *palkkaa*. Jos omavastuuosuus vastaa autoedun verotusarvoa, verotettavaa etua ei synny.

Termiä autoedun omavastuuosuus käytetään, kun on kyse työntekijän näkökulmasta. Työnantajan näkökulmasta vastaavasta erästä voidaan käyttää nimitystä autoedusta peritty korvaus.

Luokka: vähennettävät erät

Käsittekaavio: *Vähennettävät erät*

Käsikeaavio 18. Vähennettävät erät.

10 INFORMATIIVISET ERÄT

215

<palkkahallinto>

informatiivinen erä

määritelmä

palkkahallinnossa käsiteltävä erä, jota käytetään maksun määräytymisen perustana

huomautus

Tässä sanastossa ei ole eritelty kaikkia informatiivisia eriä, joita käsitellään palkkahallinnossa.

216

palkkasaatavan korko

määritelmä

palkkasaatavasta maksettava korko

huomautus

Palkkasaatavan korko on veronalaista pääomatuloa, joka on vapautettu *ennakonpidätyksen* toimittamisesta.

Luokka: informatiiviset erät

Käsitekaavio: *Palkka palvelussuhteessa*

217

vakuutuspalkka ulkomaantyössä

määritelmä

laskennallinen palkka, joka olisi maksettava, jos ulkomailla tehtyä työtä vastaava työ tehtäisiin Suomessa

huomautus

Vakuutuspalkkaa ulkomaantyössä käytetään sosiaalivakuuttamisessa maksujen ja etuuksien määräytymisen perusteena todellisen *palkan* sijaan. Eri toimijoiden kesken on omat sääntönsä siitä, milloin määräytymisen perusteena käytetään vakuutuspalkkaa ja milloin todellista maksettua palkkaa.

Luokka: informatiiviset erät

218

kunnan eläinlääkärin toimenpidepalkkio

määritelmä

eläinlääkärin *työnantajana* toimivan kunnan vuosittain vahvistama laskennallisen toimenpidepalkkion rahamäärä, jota käytetään työeläke-, työttömyysvakuutus- sekä työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksessa maksun määräytymisen perustana

huomautus

Toimenpidepalkkioista, joita eläinlääkärin palvelujen käyttäjät maksavat, ei peritä mitään eläke- vakuutusmaksuja.

Kunnan eläinlääkärin laskennallinen toimenpidepalkkio ja eläinlääkärin palvelujen käyttäjien maksama varsinainen toimenpidepalkkio ovat kaksi eri käsitettä.

Luokka: informatiiviset erät

219

merityötulo

määritelmä

suoritus, joka maksetaan aluksessa tehdystä, aluksen liikennöintiin liittyvästä työstä

huomautus

Merityötuloa on paitsi varsinaisissa merimiesammateissa toimivan myös laivanisännän tai tähän rinnastettavan muun *työnantajan* palveluksessa aluksella työskentelevän henkilön, esim. tarjoilijan, esiintyvän taiteilijan tai myyjän saama palkkatulo.

Merityösopimuslain (756/2011) säännösten mukaisesti merityötuloa ovat työnantajalta saatu muukin kuin aluksen liikennöintiin välittömästi liittyvästä työstä saatu tulo kuten *odotusajan korvaus, irtisanomisajan palkka, vahingonkorvaus päättämis- tai lomautustilanteessa* tai palkka työsuorituksen estyessä.

Merityötuloa saaville *verovelvollisille* voidaan maksaa myös verovapaita matkakustannusten korvauksia verovapauden edellytysten täyttyessä.

Luokka: informatiiviset erät

220

kaukoliikenteessäoloaika; cross trade -aika

määritelmä

aika, jona alus ei käy Suomen rajojen sisäpuolella

huomautus

Cross trade -termillä viitataan toimintaan, jossa tavaroita kuljetetaan Suomen rajojen ulkopuolella suomalaisen yrityksen toimeksiannosta.

221

<Tulorekisteri>

perusteeton etu; aiheettomasti maksettu suoritus

määritelmä

etu, johon tulonsaaja ei ole oikeutettu

huomautus

Perusteeton etu syntyy esimerkiksi silloin, kun suoritus on maksettu väärin perustein, väärälle henkilölle tai väärän suuruisena.

Luokka: informatiiviset erät

11 POISSAOLOT

222

palkallinen poissaolo

määritelmä

poissaolo, jonka ajalta *työntekijällä* on lakisääteinen, *työ-* tai *virkaehtosopimukseen* perustuva tai *työnantajan* myöntämä oikeus *palkkaan*

huomautus

Palkallinen poissaolo ei vähennä vuosilomakertymää.

Useimmat poissaolon perusteet voivat olla sekä palkallisen että *palkattoman poissaolon* perusteita.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

223

palkaton poissaolo

määritelmä

poissaolo, jonka ajalta *työntekijällä* ei ole oikeutta *palkkaan*

huomautus

Useimmat poissaolon perusteet voivat olla sekä palkallisen että palkattoman poissaolon perusteita.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

224

luvatun poissaolo

määritelmä

poissaolo, johon *työntekijällä* ei ole lakisääteistä tai *työ-* tai *virkaehtosopimukseen* perustuvaa oikeutta tai *työnantajan* myöntämää lupaa

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

225

hyväksytty poissaolo

määritelmä

poissaolo, johon *työntekijällä* on lakisääteinen tai *työ-* tai *virkaehtosopimukseen* perustuva oikeus tai *työnantajan* myöntämä lupa

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

226

lakko

määritelmä

työtaistelutoimenpide, jossa *työntekijät* keskeyttävät *palvelussuhteeseen* kuuluvien tehtävien hoitamisen

huomautus

Lakko voi olla laillinen tai laitton.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

227

työsulku

määritelmä

työtaistelutoimenpide, jossa *työnantaja* estää *työntekijöitä* hoitamasta *palvelussuhteeseen* kuuluvia tehtäviä

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

228

lomauttaminen; lomautus

määritelmä

palvelussuhteeseen kuuluvien tehtävien hoitamisen ja palkanmaksun väliaikainen keskeyttäminen *työnantajan* aloitteesta siten, että palvelussuhde pysyy muutoin voimassa

huomautus

Lomauttaminen voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassaoleva. Lomauttaminen voidaan toteuttaa myös *työaikaa* lyhentämällä.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

229

työtarjonnan keskeytyminen

määritelmä

tilanne, jossa työn tekeminen on mahdotonta *työntekijästä* riippumattomista syistä

huomautus

Työn tarjonta voi keskeytyä esimerkiksi tulipalon, poikkeuksellisen luonnontapahtuman, virastapäätöksen, toisen työntekijäryhmän *lakon* tai toisen *työnantajan työsulun* vuoksi.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

230

<palkkahallinto>

sääeste

määritelmä

työtarjonnan keskeytyminen, joka johtuu yksinomaan ja välittömästi pakkasesta ja jonka johdosta *työnantajalla* ei ole rakennus- ja metsäalalla palkanmaksuvelvollisuutta

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

231

vuosiloma

määritelmä

palkallinen ajanjakso, jonka *työntekijä* on vuosittain vapautettu *palvelussuhteeseen* kuuluvien tehtävien hoitamisesta lain tai *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* perusteella

huomautus

Vuosiloman pituus (nk. varsinainen vuosiloma) määräytyy lomanmääräytymisvuoden täysien lomanmääräytymiskausien määrän perusteella.

Ks. *vuosilomalaki (162/2005)*.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Poissaolot* ja *Vuosiloma*

232

laskennallinen vuosiloma

määritelmä

laskennallinen ajanjakso, jonka aikana keskeytysjärjestelmän piiriin kuuluva opettaja saa *palkkaa* ja hänelle voidaan maksaa myös *sairausvakuutuslain (1224/2004)* mukaisia sairaus-, kuntoutus- ja vanhempainpäivärahoja, vaikka opetus on keskeytetty

huomautus

Laskennallisen vuosiloman pituus määräytyy täysien lomanmääräytymiskausien ja palveluajan pituuden perusteella. Laskennallinen vuosiloma alkaa 16.6. ja päättyy viimeistään 31.7.

Laskennallisen vuosiloman ajalta sairaus-, kuntoutus- ja vanhempainpäivärahoja ei makseta *työnantajalle*. Muulta keskeytysajalta kuin laskennallisen vuosiloman ajalta mahdolliset sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat maksetaan työnantajalle.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

233

säästövapaa

määritelmä

vuosiloman osa, jonka *työntekijä* voi *työnantajan* kanssa sopimalla siirtää pidettäväksi seuraavalla lomakaudella tai myöhemmin

huomautus

Säästövapaan ajankohdasta sovitaan yleensä työntekijän ja työnantajan välillä.

Säästövapaa on palkallista vapaata.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Vuosiloma*

234

lomarahavapaa

määritelmä

ajanjakso, jonka *työntekijä* saa *työnantajan* suostumuksella vapaaksi töistä *lomarahaa* tai sen osaa vastaan

huomautus

Lomarahavapaa on palkallista vapaata.

Lomarahavapaan ajalta ei kerry lomaa, ellei asiasta ole erikseen sovittu työnantajan ja työntekijän kesken.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Poissaolot* ja *Vuosiloma*

235

opintovapaa

määritelmä

poissaolo, jonka syynä on *opintovapaalain (273/1979)* ehdot täyttävien opintojen suorittaminen

huomautus

Opintovapaalaissa on asetettu opintovapaan myöntämiselle myös muita kuin suoritettaviin opintoihin kohdistuvia vaatimuksia.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

236

opiskelupoissaolo; harkinnanvarainen opintovapaa

määritelmä

opiskeluun liittyvä *poissaolo*, johon *työnantaja* voi harkintansa mukaan myöntää luvan, vaikka suoritettavat opinnot eivät täytä *opintovapaalain (273/1979)* ehtoja

huomautus

Opiskelupoissaolo voi tulla myönnettäväksi silloin, kun henkilöllä ei esimerkiksi opintojen laadun tai *palvelussuhteen* keston vuoksi ole oikeutta varsinaiseen opintovapaalaissa tarkoitettuun *opintovapaaseen*.

Lupa opiskelupoissaoloon voidaan myöntää, vaikka kyse ei olisi tutkinnon suorittamiseen johtavista opinnoista.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

237

vuorotteluvapaa

määritelmä

työntekijän ja *työnantajan* väliseen sopimukseen perustuva *poissaolo*, jonka ajaksi työntekijän tilalle palkataan *vuorotteluvapaalain (1305/2002)* ehdot täyttävä työtön työnhakija

huomautus

Ks. vuorotteluvapaalaki.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Poissaolot*

238

sairauspoissaolo

ei: sairausloma; sairausloma

määritelmä

sairaudesta tai vammasta aiheutuva poissaolo, jonka aikana henkilö on estynyt tekemästä työtä

huomautus

Sairauspoissaolon syitä voivat olla esimerkiksi sairaus, vapaa-ajan tapaturma, *työtapaturma* tai *ammattitauti*.

Sairauspoissaoloon rinnastetaan poissaolo, joka aiheutuu ihmisen elimen, kudoksien ja solujen luovuttamisesta lääketieteelliseen käyttöön silloin, kun henkilö on tämän vuoksi estynyt tekemästä työtään ja hänelle on aiheutunut ansionmenetystä.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Poissaolot* ja *Sairauspoissaolot*

239

työtapaturma

määritelmä

tapaturma, joka on sattunut työnteon yhteydessä, työntekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla tai säädöksissä kuvatuissa muissa olosuhteissa

huomautus

Työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään, missä olosuhteissa sattunut tapaturma korvataan työtapaturmana. Laki on tullut voimaan 1.1.2016. Tätä ennen sattuneissa vahinkotapahtumissa se, onko kyseessä työtapaturma, määräytyy vuoden 2015 loppuun saakka voimassa olleen tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan.

Käsittekaavio: *Sairauspoissaolot*

240

tapaturma urheilijan työssä

määritelmä

tapaturma, joka on tapahtunut *urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009)* eriteltyissä olosuhteissa

Käsittekaavio: *Sairauspoissaolot*

241

ammattitauti

määritelmä

sairaus, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut työssä fysikaalisista, kemiallisista tai biologisista tekijöistä ja joka siten täyttää edellytykset säädöksiin perustuvien korvausten myöntämiseksi

huomautus

Ammattitaudista säädetään [työtapaturma- ja ammattitautilaissa \(459/2015\)](#), joka on tullut voimaan 1.1.2016. Vuoden 2015 loppuun saakka ammattitaudista säädettiin ammattitautilaissa (1343/1988).

Käsittekaavio: [Sairauspoissaolot](#)

242

tartuntatautipoissaolo

määritelmä

[poissaolo](#), jonka perusteena on tartuntataudin leviämisen estäminen

huomautus

Tartuntatautipoissaolon syynä voi olla [työntekijän](#) tartuntatauti tai alle 16-vuotiaan lapsen hoitaminen silloin, kun lapsi on määrätty pidettäväksi kotona tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: [Poissaolot](#)

243

osa-aikainen sairauspoissaolo

määritelmä

työkyvyttömyydestä johtuva [sairauspoissaolo](#), jonka aikana tehtävästä [osa-aikatyöstä työntekijä](#) ja [työnantaja](#) sopivat keskenään edellyttäen, että työntekijä voi terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitaa osan [kokoaikatyön](#) tehtävistään

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: [Poissaolot](#) ja [Sairauspoissaolot](#)

244

kuntoutustuki

määritelmä

määräajaksi sellaiselle henkilölle myönnetty työkyvyttömyyseläke, jonka työkyvyn arvioidaan palautuvan asianmukaisella hoidolla tai [kuntoutuksella](#)

Käsittekaavio: [Poissaolot](#)

245

kuntoutustukipoissaolo

määritelmä

[sairauspoissaolo](#), jonka ajalta henkilö saa [kuntoutustukea](#)

huomautus

Palkkaetujen määräytymisestä kuntoutustukipoissaolon ajalta voidaan sopia [työ-](#) tai [virkaehtosopimuksella](#).

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: [Poissaolot](#), [Sairauspoissaolot](#) ja [Kuntoutuspoissaolot](#)

246

kuntoutuspoissaolo

määritelmä

[kuntoutukseen](#) osallistumisesta johtuva [poissaolo](#), jonka aikana kuntoutuja on estynyt tekemästä työtä

huomautus

Kuntoutuspoissaolo voi olla kokopäiväistä tai osa-aikaista.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: [Poissaolot](#) ja [Kuntoutuspoissaolot](#)

247

kuntoutus

määritelmä

työ- tai toimintakyvyn tai ansiomahdollisuuksien ylläpitämiseen, parantamiseen tai palauttamiseen tähtäävä toiminta

Käsitekaavio: [Kuntoutuspoissaolot](#)

248

lääkinnällinen kuntoutus

määritelmä

[kuntoutus](#), jolla pyritään vaikuttamaan kuntoutujan työ- tai toimintakykyyn siten, että hän selviäisi mahdollisimman hyvin elämässään sairaudesta tai vammasta huolimatta

huomautus

Lääkinnälliseen kuntoutukseen voi kuulua esimerkiksi erilaisia terapioida, yksilöllisiä kuntoutusjaksoja ja kuntoutuskursseja.

Käsitekaavio: [Kuntoutuspoissaolot](#)

249

ammattillinen kuntoutus

määritelmä

[kuntoutus](#), jolla pyritään turvaamaan työelämässä pysyminen tai mahdollistamaan sinne pääseminen tai palaaminen

Käsitekaavio: [Kuntoutuspoissaolot](#)

250

työeläkekuntoutus

määritelmä

työeläkevakuuttajien tukema [ammattillinen kuntoutus](#), jonka tavoitteena on, että kuntoutettava pystyy palaamaan työelämään

huomautus

Työeläkekuntoutusta voidaan tukea silloin, kun [työntekijällä](#) on havaittu sairauden aiheuttama todennäköinen työkyvyttömyyseläkkeen uhka, jota voidaan työeläkekuntoutuksella vähentää.

Työelämässä jatkamiseen tähtäviä [kuntoutuksen](#) toimenpiteitä ovat työpaikkakuntoutus (työkokeilu sekä työhönvalmennus), ammattiin johtava koulutus (esimerkiksi oppisopimuskoulutus) ja elinkeinotuki yritystoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen. Työeläkekuntoutukseen eivät sen sijaan kuulu [lääkinnällinen kuntoutus](#), työkyvynarviointi tai kuntoutustutkimukset.

Käsitekaavio: [Kuntoutuspoissaolot](#)

251

kuntoutus työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi

määritelmä

[kuntoutus](#) henkilölle, jonka työ- tai toimintakykyä tai ansiomahdollisuuksia [työtapaturma](#) tai [ammattitauti](#) on heikentänyt tai voisi myöhemmin olennaisesti heikentää

huomautus

[Työtapaturman](#) tai [ammattitaudin](#) vuoksi annettava kuntoutus voi olla [lääkinnällistä](#) tai [ammattillista](#).

[Lääkinnällisessä kuntoutuksessa](#) oleva henkilö voi saada päivärahaa tai tapaturmaeläkettä.

[Ammattillisessa kuntoutuksessa](#) oleva henkilö voi saada päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, jos vahinko tapahtunut ennen 1.1.2016. Jos vahinkotapahtuma on sattunut 1.1.2016 tai sen jälkeen, kuntoutettava voi saada kuntoutusrahaa.

Kuntoutuksen syynä voi olla myös [urheilijan työssä tapahtunut tapaturma](#). Tällaisesta kuntoutuksesta, joka voi olla lääkinnällistä tai ammatillista, säädetään [urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa \(276/2009\)](#).

Käsitekaavio: [Kuntoutuspoissaolot](#)

252

perhevapaa

määritelmä

poissaolo lapsen, muun perheenjäsenen tai läheisen hoitamiseksi tai pakottavan perhesyyn vuoksi

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Poissaolot* ja *Perhevapaat*

253

äitiysvapaa; äitiysrahakausi

määritelmä

perhevapaa, jonka aikana äiti voi olla pois työstä raskauden ja synnytyksen vuoksi ja saada äitiysrahaa

huomautus

Äitiysvapaan alkaminen määräytyy lasketun synnytysajan mukaan. Äidillä on oikeus äitiysrahaan silloin, kun raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää. Äitiysvapaan pituus on 105 arkipäivää.

Oikeus äitiysrahaan alkaa aikaisintaan 50 arkipäivää ja viimeistään 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Jos raskaus on päätynyt aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, oikeus äitiysrahaan alkaa raskauden päättymistä seuraavana arkipäivänä ja päättyy, kun äitiysrahaa on maksettu 105 arkipäivältä.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Perhevapaat*

254

erityisäitiysvapaa

määritelmä

perhevapaa, jonka aikana raskaana oleva nainen voi olla pois työstä ja saada erityisäitiysrahaa, koska työtehtävät tai työolot vaarantaisivat hänen terveytensä tai sikiön terveyden

huomautus

Kela maksaa erityisäitiysvapaan ajalta erityisäitiysrahaa, jos *työnantaja* ei voi poistaa vaaratekijää eikä järjestää muuta työtä raskaana olevalle. Erityisäitiysrahaa maksetaan enintään siihen saakka kunnes oikeus äitiysrahaan alkaa.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Perhevapaat*

255

isyysvapaa

määritelmä

perhevapaa, jonka aikana äidin puoliso voi olla pois työstä ja saada isyysrahaa etuuden edellytysten täytyessä

huomautus

Äidin puoliso voi olla avo- tai aviomies tai nainen, joka on adoptoinut samaa *sukupuolta* olevan puolisonsa lapsen. Lapsen biologisen äidin puoliso voi olla isyysvapaalla alle 2-vuotiaan lapsen hoidon vuoksi. Perheen ulkopuolisen adoption yhteydessä adoptioisä voi olla isyysvapaalla alle 7-vuotiaan lapsen hoidon vuoksi kahden vuoden kuluessa lapsen adoptiosta.

Isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 54 arkipäivältä siten, että *äitiys-* ja *vanhempainvapaalla* isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 18 arkipäivältä enintään neljässä jaksossa.

Äitiys- ja vanhempainvapaan ulkopuolella maksettava isyysraha voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon. Oikeus isyysrahaan jatkuu, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta tai adoptiosta on kulunut kaksi vuotta.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Perhevapaat*

256

vanhempainvapaa; vanhempainrahakausi

määritelmä

perhevapaa, jonka aikana toinen vanhemmista voi olla pois työstä *äitiysvapaan* jälkeen tai lapsen adoption perusteella lapsen hoidon vuoksi ja saada vanhempainrahaa

huomautus

Vanhempainvapaan pituuteen vaikuttaa syntyneiden lasten lukumäärä, lapsen ennenaikainen syntymä ja se miten vanhemmat jakavat kauden keskenään.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Perhevapaat*

257

osittainen vanhempainvapaa

määritelmä

perhevapaa, jonka aikana molemmat vanhemmat tekevät *osa-aikatyötä* ja saavat osittaista vanhempainrahaa

huomautus

Molempien vanhempien tulee sopia *työnantajansa* kanssa osa-aikatyöstä, jossa *työajan* ja *palkan* tulee olla vähintään 40 ja enintään 60 % alalla sovellettavasta kokoaikaisen *työntekijän* enimmäistyöajasta ja *kokoaikatyön* palkasta. Osittainen vanhempainraha on puolet vanhempainrahasta.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Perhevapaat*

258

tilapäinen hoitovapaa

määritelmä

lapsen hoitamista tai hoidon järjestämistä varten tarkoitettu *perhevapaa*, johon *työntekijällä* on oikeus oman tai hänen taloudessaan asuvan alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti

huomautus

Tilapäistä hoitovapaata voi käyttää enintään neljä työpäivää kerrallaan.

Luokka: poissaolot

Käsittekaaviot: *Palkka muulta kuin työajalta* ja *Perhevapaat*

259

hoitovapaa

määritelmä

lapsen hoitamista varten tarkoitettu *perhevapaa*, johon *työntekijällä* on oikeus oman tai hänen taloudessaan vakituisesti asuvan alle 3-vuotiaan lapsen hoitamiseksi

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Perhevapaat*

260

osittainen hoitovapaa

määritelmä

lyhennettyyn työaikaan perustuva, lapsen hoitamista varten tarkoitettu *perhevapaa*, johon *työntekijällä* on oikeus oman tai hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen hoitamiseksi siihen saakka kunnes perusopetuksessa olevan lapsen toinen lukuvuosi päättyy

huomautus

Jos lapsi kuuluu *perusopetuslain (628/1998)* 25 §:n 2. momentissa tarkoitettuna pidennettynä oppivelvollisuuden piiriin, osittaista hoitovapaata voi kuitenkin saada siihen saakka, kun lapsen kolmas lukuvuosi päättyy. Erityisen hoidon ja huollon tarpeessa olevan vammaisen tai pitkäaikaisairaansa lapsen vanhempi voi saada osittaista hoitovapaata siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Perhevapaat*

261

poissaolo pakottavista perhesyistä

määritelmä

perhevapaa, johon **työntekijällä** on oikeus, jos hänen välitön läsnäolonsa on välttämätöntä hänen perhettään kohdanneen, sairaudesta tai onnettomuudesta johtuvan, ennalta arvaamattoman ja pakottavan syyn vuoksi

huomautus

Työntekijän on ilmoitettava **työnantajalle** poissaolostaan ja sen syystä niin pian kuin mahdollista. Työnantajan pyynnöstä työntekijän on esitettävä luotettava selvitys poissaolonsa perusteesta.

Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Perhevapaat*

262

poissaolo perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi

määritelmä

perhevapaa, johon **työntekijällä** on mahdollisuus, jos hänen perheenjäsenensä tai muu hänelle läheinen henkilö tarvitsee erityistä hoitoa

huomautus

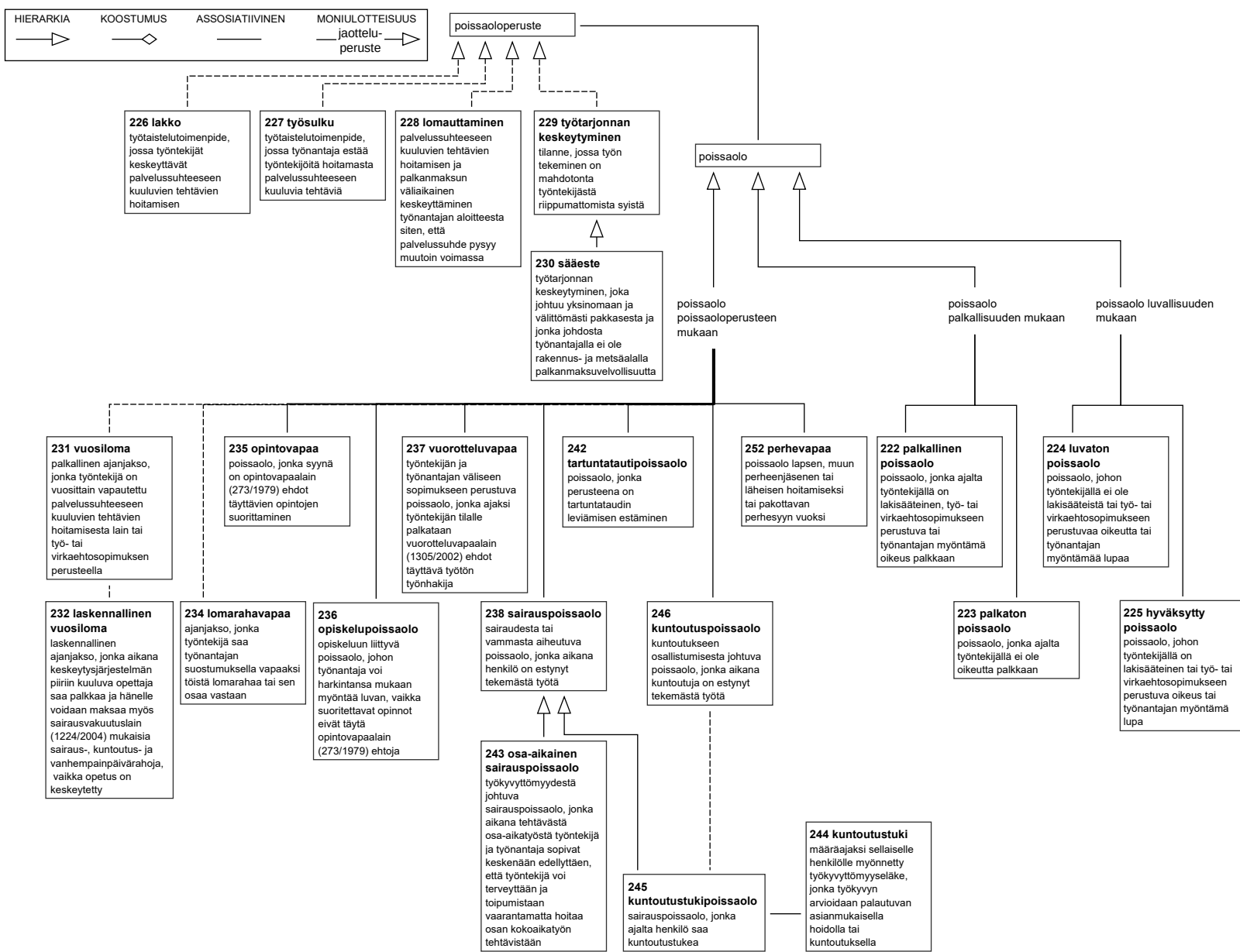
Perheenjäsenen hoitamisella tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa työntekijä on pois työstä osallistuessaan alle 16-vuotiaan lapsen hoitoon sairaalassa, poliklinikalla, **kuntoutuksessa** tai kotihoidossa.

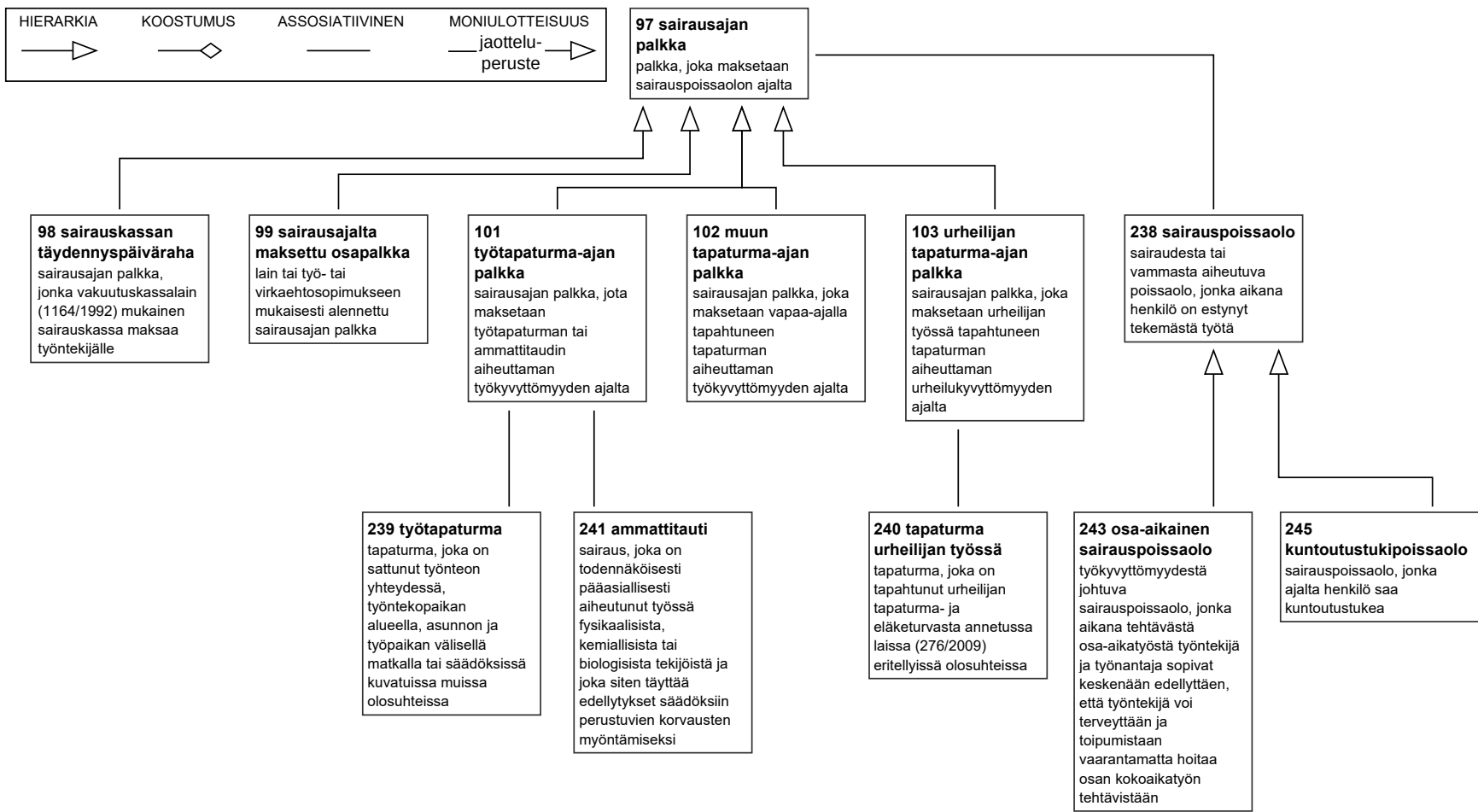
Kun työntekijällä on tarve poissaoloon perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi **työnantajan** on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi jäädä määräajaksi pois työstä. Työnantaja ja työntekijä sopivat vapaan kestosta ja muista järjestelyistä. Työnantajan pyynnöstä työntekijän on esitettävä luotettava selvitys poissaolon perusteesta.

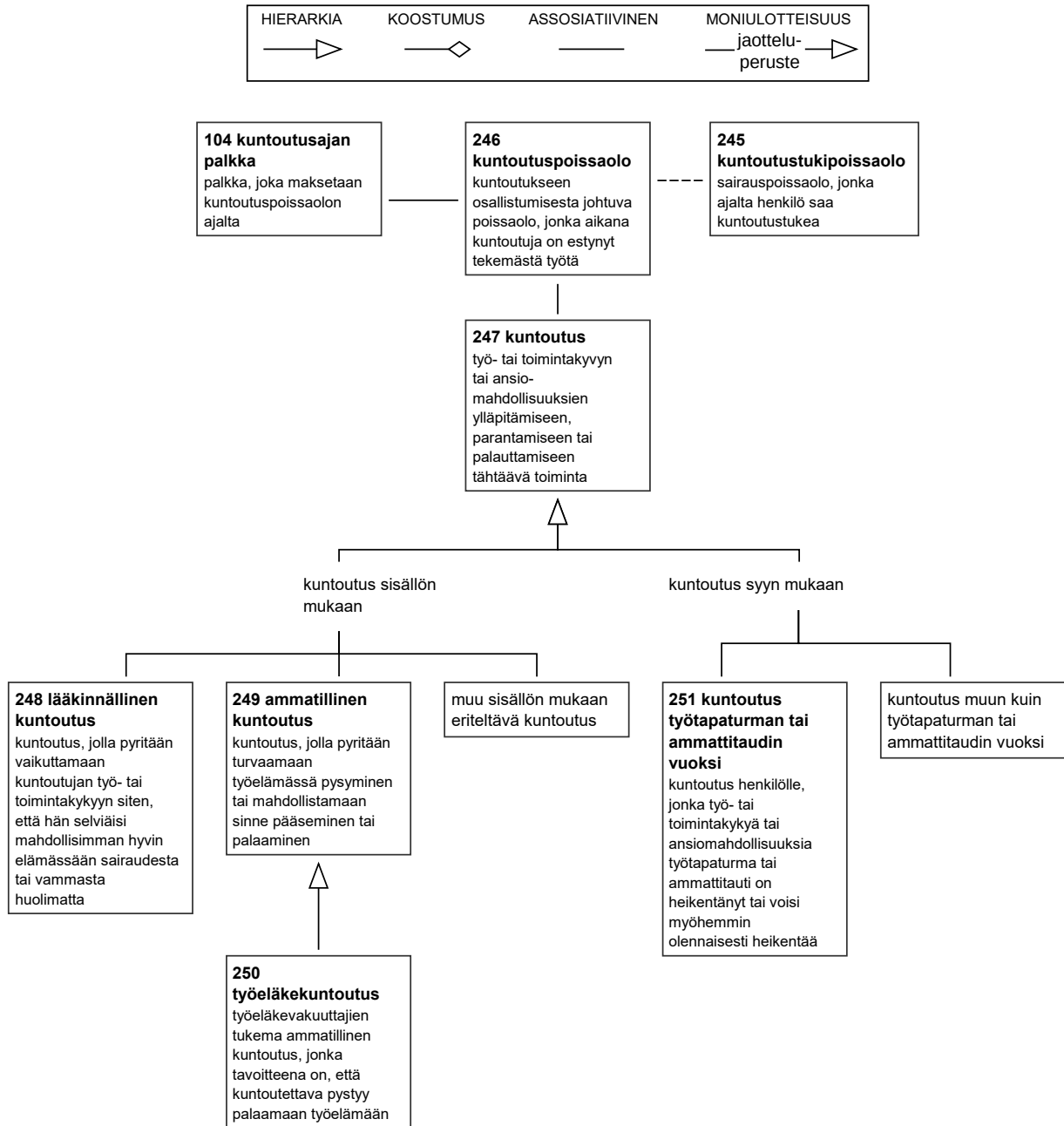
Luokka: poissaolot

Käsittekaavio: *Perhevapaat*

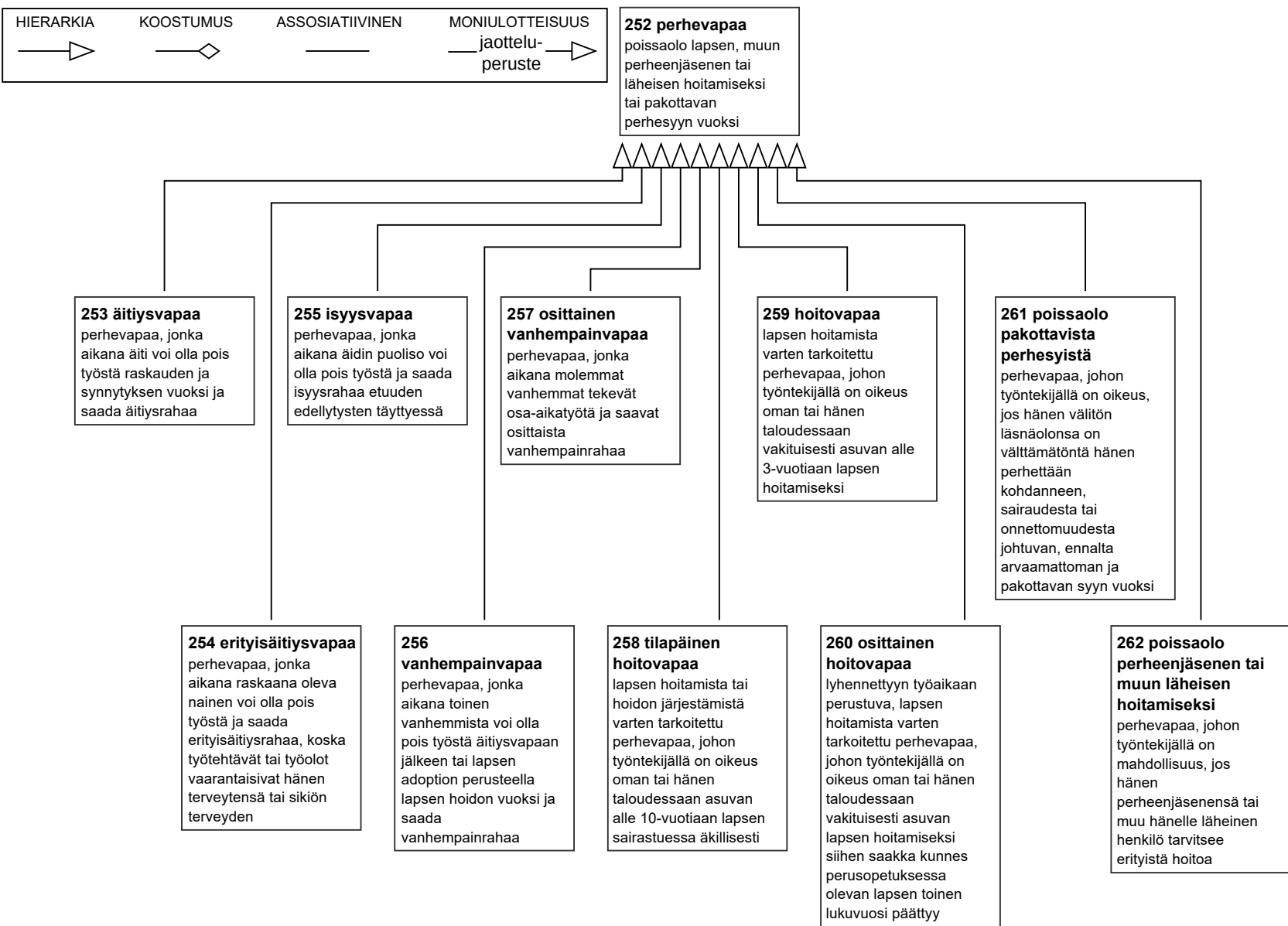
Käsittekaavio 19. Poissaolot.

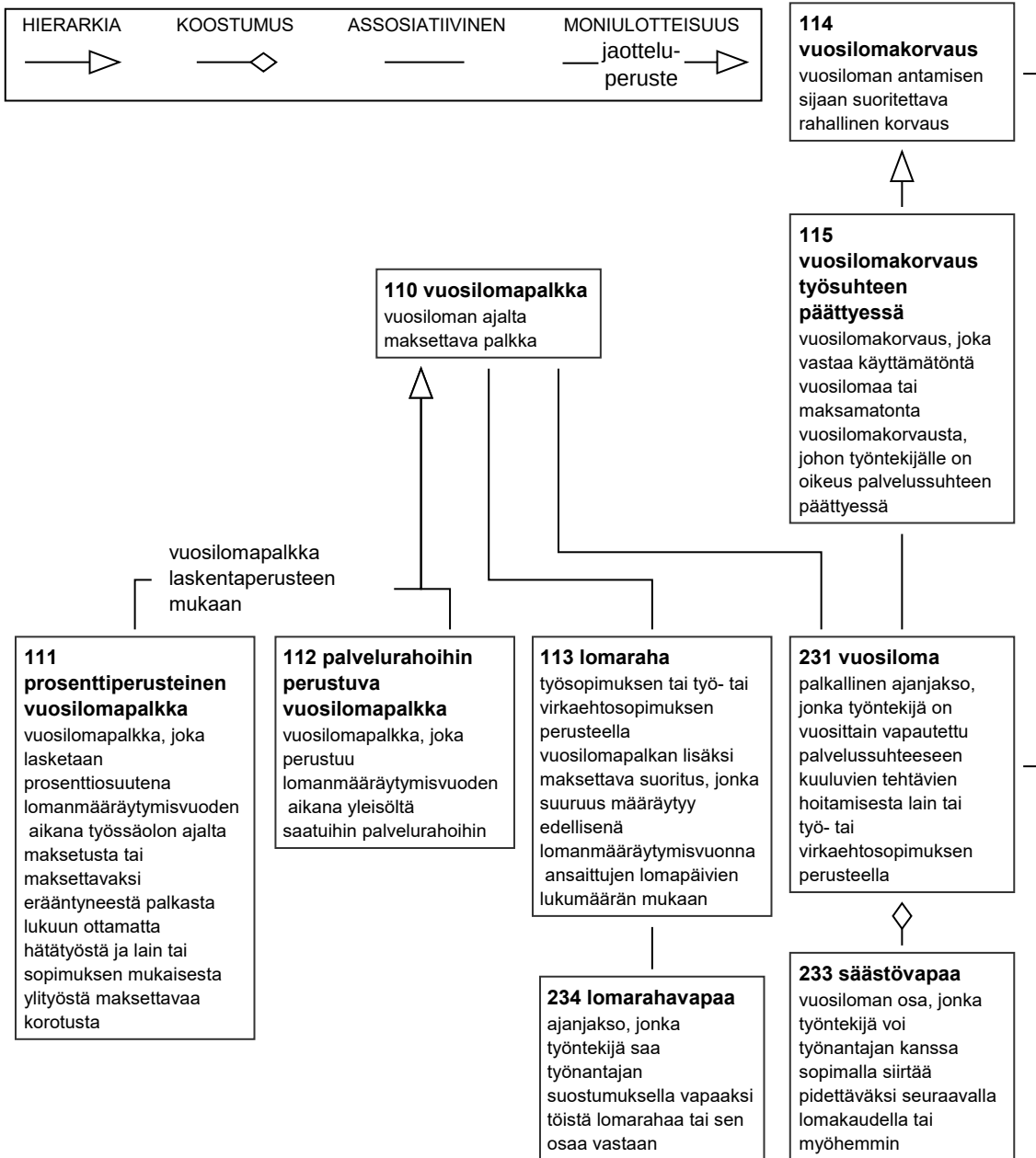

Käsittekaavio 21. Kuntoutuspoissaolot.

Käsittekaavio 23. Vuosiloma.

12 MAKSUNSAAJAN TIEDOT

263

henkilötunnus

määritelmä

henkilön yksilöivä tunnus, jonka toimivaltainen viranomaisen on antanut henkilölle

huomautus

Henkilö saa suomalaisen henkilötunnuksen (HETU), kun hänet rekisteröidään väestötietojärjestelmään. HETU muodostuu syntymäajasta, yksilönumerosta ja tarkistusmerkistä. Yksilönumerolla erotetaan samana päivänä syntyneet henkilöt toisistaan, ja se sisältää tiedon henkilön *sukupuolesta*.

264

keinotekoinen henkilötunnus

määritelmä

rekisterikohtainen henkilön yksilöivä tunnus, joka annetaan henkilölle, jolta puuttuu *henkilötunnus*

huomautus

Keinotekoinen henkilötunnus voidaan antaa esimerkiksi ulkomaalaiselle kiinteistönomistajalle tai turvapaikanhakijalle.

265

Y-tunnus

määritelmä

rekisteriviranomaisen antama yksilöivä tunnus elinkeinotoimintaa harjoittavalle henkilölle tai oikeushenkilölle

huomautus

Y-tunnuksen antaa *yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001)* määrätty rekisteriviranomainen. Y-tunnus voidaan antaa esimerkiksi yritykselle, yhteisölle, säätiölle tai henkilölle, joka toimii elinkeinonharjoittajana.

Rekisteröidyt yhdistykset yksilöidään yhdistysrekisterinumerolla, vaikka niillä olisi Y-tunnus.

Y-tunnuksen rakenne (seitsemän numeroa, väliviiva ja tarkistusmerkki) ja muodostaminen on kuvattu *yritys- ja yhteisötietojärjestelmää koskevan Valtioneuvoston asetuksen (288/2001)* 3 §:ssä.

266

sukupuoli

määritelmä

mies, nainen, määrittelemätön tai ei tiedossa

267

henkilönnimi

määritelmä

henkilöön viittaava nimi

268

sukunimi

määritelmä

pääasiallisesti sukuun viittaava rekisteröidyn *henkilönnimen* osa

huomautus

Suomessa sukunimi rekisteröidään väestörekisteriin.

269

etunimi

määritelmä

sukunimen lisänä käytettävä rekisteröidyn *henkilönnimen* osa, joka ei viittaa henkilön sukuun

huomautus

Yleensä vanhemmat valitsevat etunimen lapselleen. Matronyymit, patronyymit ja välinimet eivät ole etunimiä.

270

osoite

määritelmä

sijaintipaikan osoittavien tietojen kokonaisuus

huomautus

Sijaintipaikka voi olla fyysinen tai virtuaalinen.

Käsittekaavio: [Osoite](#)

271

katuosoite; lähiosoite

määritelmä

kiinteistön [osoite](#), joka ilmaistaan kadunnimellä, [osoitenumera](#)lla ja [huoneistotunnuksella](#)

Käsittekaavio: [Osoite](#)

272

osoitenumero

määritelmä

kadunnimeen liitettävä ja kyseisellä kadulla tai tiellä sijaitsevan kiinteistön yksilöivä numero-osa ja siihen liitettävä mahdollinen jakokirjain

huomautus

Esimerkiksi katuosoitteessa Esimerkkikatu 1a A 2b osoitenumero on 1a. Yhdistetyn kiinteistön tapauksessa (esim. 5b-7a) osoitenumero on toistettavissa.

Käsittekaavio: [Osoite](#)

273

huoneistotunnus

mieluummin kuin: huoneistotunniste; huoneiston tunniste

määritelmä

huoneiston yksilöivä tunnus, joka voi koostua kirjainosasta, numero-osasta ja jakokirjaimesta

huomautus

[Osoitteessa](#) Esimerkkikatu 1 A 2b huoneistotunnus on A 2b.

Käsittekaavio: [Osoite](#)

274

postinumero

määritelmä

[osoitteen](#) numero-osa, joka viittaa [postitoimipaikkaan](#)

huomautus

Suomalainen postinumero voi olla esimerkiksi 00200. Maantieteellisen postinumeron kaksi ensimmäistä numeroa määrittelee sen, millä alueella postinumeron paikkakunta sijaitsee. Postinumeron kolme viimeistä numeroa kertoo puolestaan sen, mihin postitoimipaikkaan lähetys lajitellaan. Suomalainen yrityspostinumero liittyy suoraan tiettyyn postinsaaja-asiakkaaseen, eikä se ole välttämättä sidottu yhteen postitoimipaikkaan. Yrityspostinumero on esimerkiksi 00011, joka on Postin oma postinumero.

Käsittekaavio: [Osoite](#)

275

postitoimipaikka

määritelmä

[osoitteen](#) osa, joka viittaa tiettyyn maantieteelliseen alueeseen tai organisaatioon

Käsittekaavio: [Osoite](#)

276

puhelinumero

määritelmä

puhelinliittymän tunnukseksi annettu numerosarja

277

asuinvaltio (1)

määritelmä

valtio, jossa henkilö asuu vakinaisesti

huomautus

Sovellettavaa sosiaaliturvalainsäädäntöä ratkaistaessa asumisen määrittely perustuu kokonaisarvioon henkilön tilanteesta. Huomioon otettavia tekijöitä ovat mm. perhesiteet, asunnon vakituisuus ja oleskelun kesto. Sosiaaliturvaa toimeenpanevat laitokset kuten esimerkiksi Kela, Eläketurvakeskus, työttömyyskassat, työeläkelaitokset ja kunnat ratkaisevat henkilön asuinvaltion (1) kulloiseenkin tilanteeseen soveltuvan lainsäädännön mukaisesti.

278

asuinvaltio (2); verosopimuksen mukainen asuinvaltio

määritelmä

valtio, jossa henkilö on verosopimuksen solmineiden valtioiden lainsäädännön mukaan [verovelvollinen](#)

huomautus

Henkilön katsotaan verolainsäädännön mukaan asuvan Suomessa, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on Suomessa tai jos hän oleskelee Suomessa yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta. Jos kaksi valtiota pitää oman lainsäädännön mukaan henkilöä kyseisessä valtiossa asuvana (ns. kaksoisasumistilanne), katsotaan hänen verosopimuksen mukaan asuvan siinä valtiossa, johon hänellä on kiinteämmät henkilökohtaiset ja taloudelliset siteet. Tällaisilla siteillä tarkoitetaan esimerkiksi perhettä. Toisen valtion veroviranomainen voi antaa ns. asuinpaikkatodistuksen.

Pääsääntöisesti Suomen kansalainen säilyy Suomessa asuvana ns. kolmen vuoden säännön perusteella. Samoin jos hän työskentelee tiettyjen tahojen kuten Euroopan unionin tai kansainvälisen erityisjärjestön palveluksessa.

279

työskentelyvaltio

määritelmä

valtio, jossa henkilö työskentelee

huomautus

Työskentelyvaltioita voi olla yksi tai useampi. Pääsäännön mukaan se valtio, jossa henkilö työskentelee, vastaa hänen sosiaaliturvastaan, esimerkiksi sairauspäivärahasta ja eläketurvasta. Tietyissä tapauksissa myös [asuinvaltio \(1\)](#) voi vaikuttaa siihen, minkä valtion sosiaaliturvaan henkilö kuuluu.

280

maatunnus

määritelmä

valtion tai epäitsenäisen alueen nimeen viittaava standardisoitu tunnus

huomautus

Maatunnuksina käytetään esim. kaksikirjaimisia ISO 3166-1 standardin mukaisia koodeja.

281

asiointikieli

määritelmä

asiakkaan tarjolla olevista kielistä valitsema kieli, jota viranomaisen halutaan käyttävän vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa

282

<väestötietojärjestelmä>

äidinkieli

määritelmä

kieli, joka on merkitty väestötietojärjestelmään henkilön kieleksi

huomautus

Yleiskielessä äidinkielellä tarkoitetaan kieltä, jonka henkilö on oppinut ensimmäisenä ja johon hän samaistaa itsensä.

283

tilinumero

määritelmä
pankkitilin yksilöivä tunnus

284

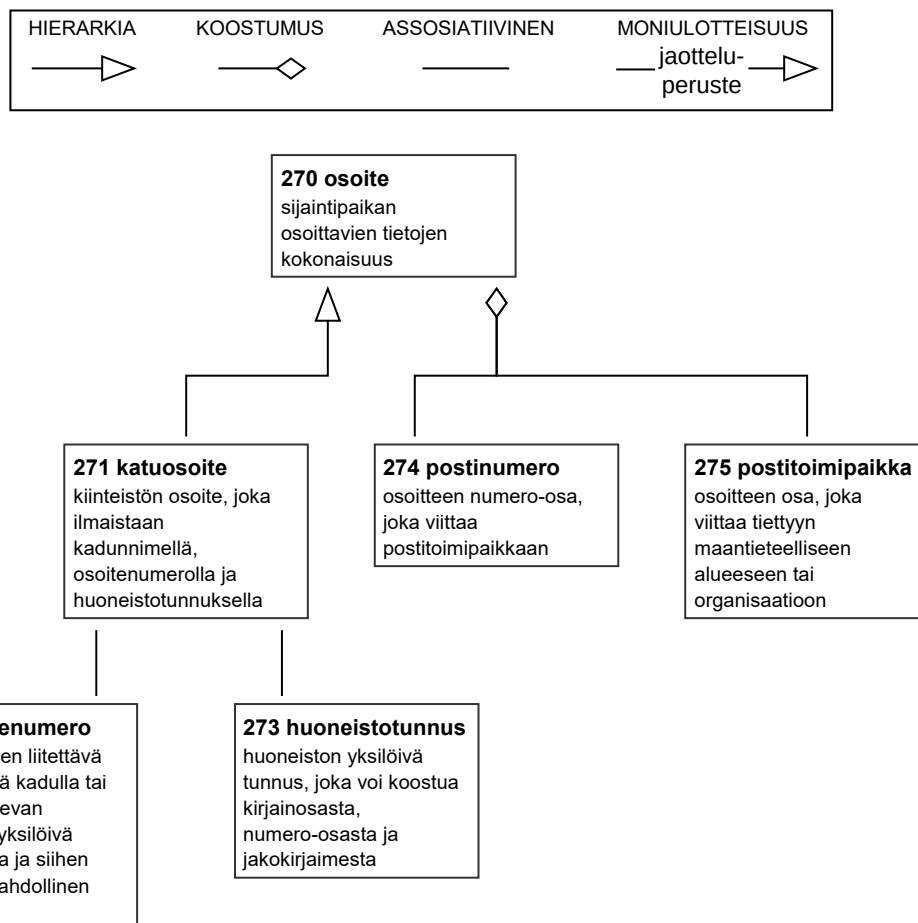
IBAN-tilinumero; IBAN

määritelmä
kansainvälinen *tilinumero*, joka alkaa kaksikirjaimisella *maatunnuksella* ja jonka pituus vaihtelee maittain

285

BIC-koodi; BIC; SWIFT-osoite; SWIFT-koodi

määritelmä
pankin tunnus, jonka avulla pankki tunnistetaan maksujärjestelmissä
huomautus
BIC-koodin pituus on joko 8 tai 11 merkkiä, joista kuusi ensimmäistä merkkiä on aina kirjaimia ja loput kirjaimia tai numeroita.

Käsittekaavio 24. Osoite.

13 TYÖSUHTEEN TIEDOT

286

työnantaja

määritelmä

henkilö tai oikeushenkilö, jolla on palveluksessaan *työntekijöitä*

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

287

<Verohallinto>

säännöllinen työnantaja

määritelmä

Verohallinnon työnantajarekisteriin merkitty *työnantaja*

huomautus

Verohallinnon työnantajarekisteriin merkitään *työnantaja*, joka maksaa vakituisesti *palkkaa* kahdelle tai useammalle *työntekijälle*. Työnantajan on ilmoittauduttava säännöllisesti palkkaa maksavaksi työnantajaksi myös silloin, jos se maksaa palkkaa samanaikaisesti vähintään kuudelle työntekijälle, vaikka heidän *työsuhteensa* olisivat tilapäisiä ja tarkoitettu lyhytaikaisiksi.

Säännöllisen työnantajan on toimitettava *ennakonpidätys* maksamistaan palkoista sekä maksettava ennakonpidätys ja *työnantajan sairausvakuutusmaksu* Verohallinnolle.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

288

<Verohallinto>

satunnainen työnantaja

määritelmä

työnantaja, joka ei täytä Verohallinnon työnantajarekisteriin merkittäville työnantajille asetettuja ehtoja

huomautus

Vrt. *tilapäinen työnantaja*.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

289

<vakuutukset>

tilapäinen työnantaja

määritelmä

työnantaja, joka palkkaa *työntekijän* kertaluonteisesti tai satunnaisesti, jolla ei ole voimassaolevaa työeläkevakuutusta ja jonka puolen vuoden aikana maksetut palkat eivät ylitä *työntekijän eläkelaiissa (TyEL, 395/2006)* määriteltyjä rajoja

huomautus

Vrt. *satunnainen työnantaja*.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

290

sopimustyönantaja

määritelmä

työnantaja, joka on tehnyt eläkeyhtiön kanssa sopimuksen eläkevakuuttamisesta

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

291

<Verohallinto>

ulkomainen työnantaja

määritelmä

työnantajana toimiva yritys, jota ei ole perustettu Suomen lainsäädännön mukaan tai jolla on rekisteröity kotipaikka muualla kuin Suomessa taikka työnantajana toimiva henkilö, joka ei asu Suomessa

huomautus

Jos ulkomaisella työnantajalla on lain tai verosopimuksen mukainen kiinteä toimipaikka Suomessa, sen on toimitettava *ennakonpidätys* Suomessa maksamistaan *palkoista*. Ulkomaisen työnantajan on suoritettava myös *sosiaalivakuutusmaksut* Suomeen tietyissä tilanteissa.

Ulkomaisen yrityksen, jolla on Suomessa kiinteä toimipaikka, tulee ilmoittautua työnantajarekisteriin, jos sillä on kiinteään toimipaikkaan kohdistuvaa palkanmaksua. Sellainen ulkomainen työnantaja, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa, mutta joka maksaa *palkkoja* Suomessa tehdystä työstä, voidaan poikkeustapauksessa merkitä Suomessa työnantajarekisteriin. Rekisteröityä ulkomaista työnantajaa koskevat verotuksen osalta samat ilmoittamisvelvollisuudet ja muut velvollisuudet kuin rekisteröityjä suomalaisia työnantajia.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

292

<Verohallinto>

ulkomainen konserniyhtiö

määritelmä

konserniin kuuluva yhtiö, joka on perustettu muualla kuin Suomessa

huomautus

Ulkomainen konserniyhtiö voi toimia *ulkomaisena työnantajana*.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

293

työntekijä

määritelmä

palvelussuhteessa oleva tai johtajasopimuksen perusteella työskentelevä henkilö, joka ei ole *yrittäjä*

huomautus

Palkansaaja-termillä viitataan usein työntekijään, mutta verotuksen näkökulmasta kaikki palkansaajat eivät ole työntekijöitä.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

294

palvelussuhde

määritelmä

työnantajan ja *työntekijän* välinen oikeussuhde

huomautus

Palvelussuhteiksi katsotaan sekä *työsuhteet* että *virkasuhteet*.

Käsittekaaviot: *Palkka palvelussuhteessa* ja *Palvelussuhde*

295

työsuhde; työsopimussuhde

määritelmä

yksityisoikeudellinen *palvelussuhde*, joka syntyy *työsopimuksen* tekemisellä

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

296

virkasuhde

määritelmä

julkisoikeudellinen *palvelussuhde*, joka syntyy, kun henkilö määrätään hoitamaan virkaa tai virkatehtäviä

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

297

toimeksiantosuhde

määritelmä

yksityisoikeudellinen sopimussuhde, jossa sovitaan itsenäisen työn tekemisestä ilman *palvelussuhteen* solmimista

huomautus

Toimeksiantosuhteesta saatu korvaus on verotuksessa *työ-* tai *käyttökorvausta*, josta suorituksen maksaja toimittaa *ennakonpidätyksen*, jos saajaa ei ole merkitty *ennakkoperintärekisteriin*. Poikkeuksena käytäntöön, jonka mukaan toimeksiantosuhteessa maksettavasta työkorvauksesta ei makseta *sosiaalivakuutusmaksuja*, julkisten alojen eläkelakien piiriin kuuluva suorituksen maksaja maksaa yksityishenkilön *toimeksiantosopimuksen* perusteella *työeläkevakuutusmaksuja*.

Toimeksiantosuhde voidaan päättää yksipuolisesti ilman *irtisanomisaikaa* ja *irtisanomisajan korvausta*, jos *toimeksiantosopimuksessa* ei ole muusta sovittu.

298

alkamispäivämäärä

mieluummin kuin: alkamispäivä; alkupäivä

määritelmä

alkamisajankohta päivämäärän tarkkuudella ilmaistuna

299

päättymispäivämäärä

mieluummin kuin: päättymispäivä; loppumispäivämäärä; loppumispäivä

määritelmä

päättymisajankohta päivämäärän tarkkuudella ilmaistuna

300

määräaikainen palvelussuhde

määritelmä

palvelussuhde, jonka *päättymispäivämäärä* on sovittu *työsopimuksessa* tai virkanimitystä koskevassa asiakirjassa tai jonka kesto on rajattu tietyn työtehtävän suorittamiseen

huomautus

Määräaikaiseen palvelussuhteeseen ei kuulu irtisanomisoikeutta, ellei tästä ole erikseen sovittu.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

301

toistaiseksi voimassaoleva palvelussuhde

määritelmä

palvelussuhde, jonka *päättymispäivämäärää* ei ole sovittu *työsopimuksessa* tai virkanimitystä koskevassa asiakirjassa

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

302

työsopimus

määritelmä

sopimus, jolla *työntekijä* tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä *työnantajan* lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena sovittua rahapalkkaa tai muuta vastiketta vastaan

huomautus

Työsopimus voi olla suullinen tai kirjallinen.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

303

toimeksiantosopimus

määritelmä

toimeksiantosuhteesta tehtävä sopimus, jossa toimeksiannon saanut sitoutuu tekemään työtä itsenäisesti, sovittua rahallista korvausta tai muuta suoritusta vastaan

huomautus

Toimeksiantosopimus voi olla suullinen tai kirjallinen.

304

työehtosopimus; TES; tes

määritelmä

sopimus, jonka yksi tai useampi *työnantaja* tai rekisteröity työnantajien yhdistys tekee yhden tai useamman rekisteröidyn työntekijöiden yhdistyksen kanssa ehdoista, joita *työsuhteissa* on noudatettava

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

305

virkaehtosopimus; VES; ves

määritelmä

sopimus, jonka yksi tai useampi julkisen sektorin *työnantaja* tai rekisteröity työnantajien yhdistys tekee yhden tai useamman rekisteröidyn työntekijöiden yhdistyksen kanssa ehdoista, joita *virkasuhteissa* on noudatettava

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

14 TYÖAIKATIEDOT

306

työaika

määritelmä

aika, jonka *työntekijä* käyttää *palvelussuhteeseen* kuuluvien tehtävien hoitamiseen tai jonka hän on velvollinen muutoin olemaan virka- tai työpaikalla *työnantajan* käytettävissä

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

307

määrittelemätön työaika

määritelmä

työaika, jonka pituuden ja ajankohdan *työntekijä* voi valita itse, kun *työnantajan* ja työntekijän kesken on sovittu tehtävien suorittamisesta

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

308

säännöllinen työaika

määritelmä

työaika, jonka enimmäispituus tiettyä ajanjaksoa kohden on säädetty laissa tai sovittu *työ-* tai *virkaehtosopimuksessa*

huomautus

Säännöllinen työaika voi olla esimerkiksi 8 tuntia päivässä, 40 tuntia viikossa tai 1 600 tuntia vuodessa kuten useissa oppilaitoksissa, joissa työaika koostuu opetuksesta ja muusta työstä. Ks. myös *kokoaikatyö* ja *osa-aikatyö*.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

309

säännöllinen viikkotyöaika

määritelmä

viikkokohtainen *säännöllinen työaika*

huomautus

Säännöllinen viikkotyöaika voi vaihdella sovellettavan *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* mukaan. Se voidaan esimerkiksi järjestää keskimäärin tietyn kestoisena enintään 52 viikon pituisen ajanjakson aikana.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

310

kokoaikatyö

määritelmä

työ, jota tehdään täyden *säännöllisen työajan* mukainen aika

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

311

osa-aikatyö

määritelmä

työ, jota tehdään täyden *säännöllisen työajan* alittava aika

huomautus

Osa-aikaisuuden kriteerit vaihtelevat eri tilanteissa. Esimerkiksi palkkatilastoissa osa-aikaiseksi katsotaan työ, jota tehdään vähemmän kuin 90 % alan täydestä säännöllisestä työajasta. Säännöllisen työajan alittaminen voi johtua esimerkiksi *työsopimuksen* luonteesta, *lomauttamisesta*, *osittaisesta hoitovapaasta* tai osa-aikaeläkkeestä.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

312

tuntipalkkakajaja

määritelmä

kuukauden keskimääräistä työtuntien määrää vastaava luku, jolla kuukausipalkka jaetaan, kun laskennallinen tuntipalkka määritellään *kuukausipalkan* perusteella

huomautus

Tuntipalkkakajaja voi määräytyä esimerkiksi *työ-* tai *virkaehtosopimuksen* perusteella.

313

työaikamuoto; työaikajärjestelmä

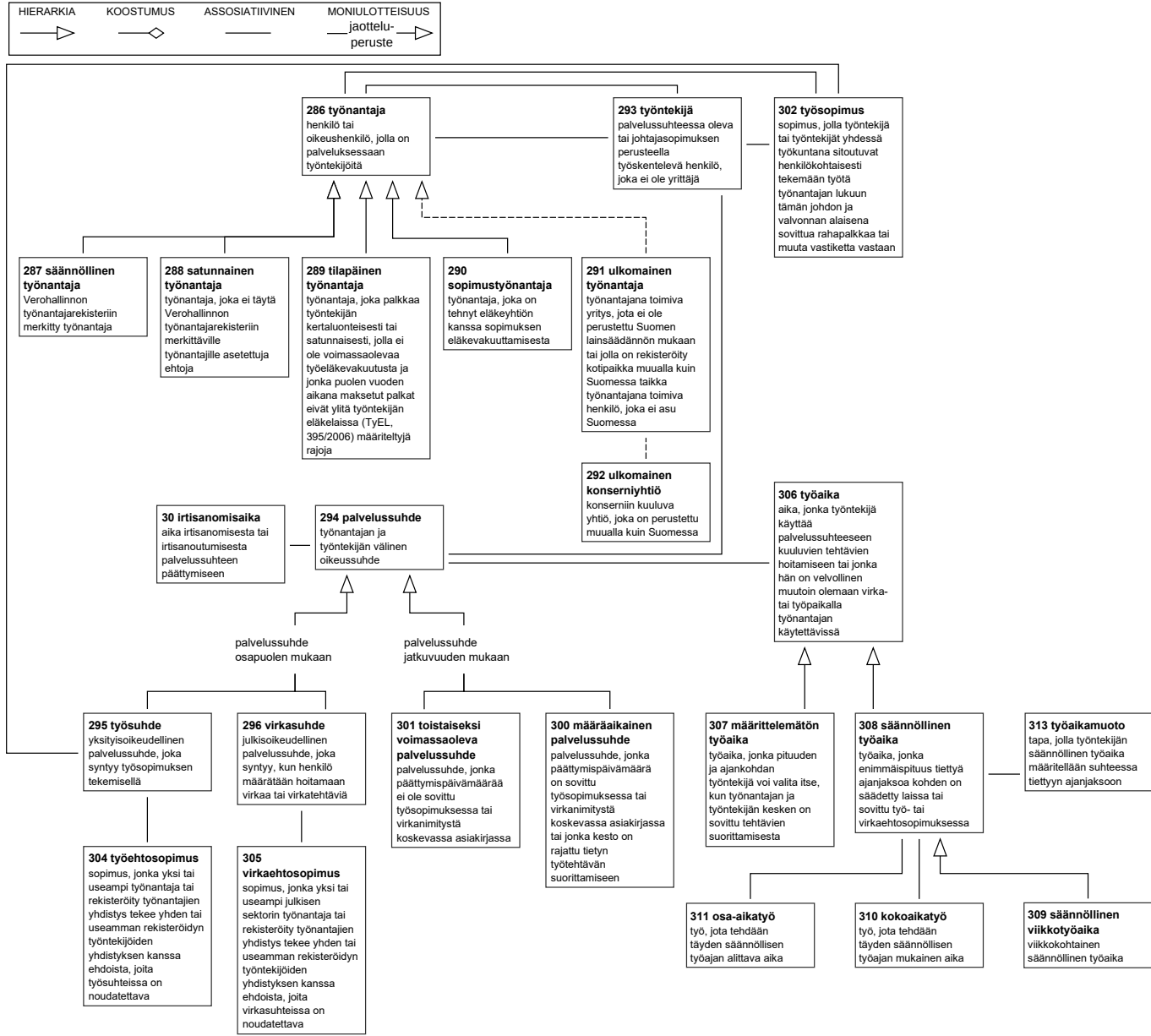
määritelmä

tapa, jolla *työntekijän säännöllinen työaika* määritellään suhteessa tiettyyn ajanjaksoon

huomautus

Työaikamuoto voi määrittää *työajan* pituuden suhteessa tiettyyn ajanjaksoon (kuten päivään, viikkoon tai vuoteen) tai työn ajoittamisen tiettyyn ajanjaksoon (kuten vuorokauden) osaan.

Käsittekaavio: *Palvelussuhde*

Käsittekaavio 25. Palvelussuhde.

15 VEROTUSTIEDOT

314

verovelvollinen

määritelmä

se, joka on velvollinen maksamaan veroa

huomautus

Siitä, kuka on verovelvollinen, säädetään yksityiskohtaisesti kutakin veroa koskevassa laissa.

Käsittekaavio: [Verotus](#)

315

yleisesti verovelvollinen

määritelmä

verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, yhteisetuus tai kuolinpesä

huomautus

[Työnantajan](#) on tärkeää arvioida suorituksen saajan asumisen kesto heti, kun tämä saapuu Suomeen. Henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee Suomessa yli kuuden kuukauden ajan, jolloin tilapäinen pois-saolo ei estä pitämistä oleskelua jatkuvana.

Käsittekaavio: [Verotus](#)

316

rajoitetusti verovelvollinen

määritelmä

henkilö, joka ei ole verovuonna oleskellut Suomessa yli kuutta kuukautta, tai yhtiö, jonka rekisteröity kotipaikka on muualla kuin Suomessa

Käsittekaavio: [Verotus](#)

317

verotuskunta

määritelmä

[verovelvollisen](#) kotikunta, johon kunnallisvero maksetaan

huomautus

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kotikuntana pidetään kuntaa, jossa hänellä on verovuotta edeltäneen vuoden lopussa katsottava olleen [kotikuntalaissa \(201/1994\)](#) tarkoitettu asuinpaikka. Yhteisön kotikunta on kunta, jossa yhteisön kotipaikka verovuotta edeltäneen verovuoden lopussa oli. Yhtymän ja yhteisetuuden kotikunta on kunta, jossa yhtymän ja yhteisetuuden kotipaikan on verovuotta edeltäneen verovuoden lopussa katsottava olleen.

Käsittekaavio: [Verotus](#)

318

ennakkoperintärekisteri

määritelmä

Verohallinnon ylläpitämä rekisteri, johon voidaan hakemuksesta merkitä jokainen, joka harjoittaa tai todennäköisesti ryhtyy harjoittamaan elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistointia ja johon kuuluvat huolehtivat itse veroistaan ja sosiaalivakuuttamisestaan

huomautus

Ennakkoperintärekisteriin voi hakeutua myös, jos saa [käyttökorvausta](#) muutoin kuin [työsuh-teessa](#).

Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen ei ole pakollista. Rekisteriin kuulumattomalle maksetusta [työ-](#) tai [käyttökorvauksesta](#) toimitetaan [ennakonpidätys](#), mutta ei makseta [sosiaalivakuutusmaksuja](#).

Käsittekaavio: [Verotus](#)

319

ennakonpidätysprosentti

määritelmä

kaavamainen tai arvioitujen tulojen ja vähennysten perusteella tuloverotusta varten laskettu prosentti, jonka tulisi vastata verojen ja veroluonteisten maksujen osuutta tulojen määrästä

Käsittekaavio: [Verotus](#)

320

perusprosentti

määritelmä

[ennakonpidätysprosentti](#), jota sovelletaan [verokortin](#) tuloajaan saakka

Käsittekaavio: [Verotus](#)

321

lisäprosentti

määritelmä

[ennakonpidätysprosentti](#), jota sovelletaan [verokortin perusprosentin](#) tuloajan ylittävältä osalta

Käsittekaavio: [Verotus](#)

322

verokortti

määritelmä

Verohallinnon [verovelvolliselle](#) vuosittain antama asiakirja, jonka mukaan [ennakonpidätys](#) on laskettava

Käsittekaavio: [Verotus](#)

323

rajakuntatyö

määritelmä

työ, jota [rajankävijä](#) tekee Suomessa, Ruotsissa tai Norjassa olevassa rajakunnassa

huomautus

Suomessa työskentelevän rajankävijän palkkatulosta ei peritä tuloveroja Suomessa, mutta suomalaisen [työnantajan](#) on maksamansa [palkan](#) perusteella on maksettava [työnantajan sairausvakuutusmaksu](#) ja perittävä työntekijän sairausvakuutusmaksu. Poikkeuksen em. maksujen maksamisvelvollisuuteen muodostavat alle neljä kuukautta kestävät [työsuhteet](#) ja tilanteet, joissa [työntekijällä](#) on poikkeuksellisesti [A1-todistus](#). Rajakuntatyössä palkanmaksuun sovelletaan [työskentelyvaltion](#) lainsäädäntöä ja [työehtosopimuksia](#).

324

rajankävijä

määritelmä

henkilö, joka asuu vakituisesti Suomen, Ruotsin tai Norjan maarajaan rajoittuvassa kunnassa ja työskentelee samaan maarajaan rajoittuvassa kunnassa toisessa valtiossa

huomautus

Rajankävijä-käsite tulee erottaa käsitteestä rajatyöntekijä (henkilö, joka toimii palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana yhdessä EU- tai ETA-valtiossa mutta asuu toisessa EU-tai ETA-valtiossa, johon hän palaa pääsääntöisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa).

325

<Verohallinto>

oleskeluaika Suomessa

määritelmä

ulkomaan työskentelyjakson osa, jonka [työntekijä](#) oleskelee Suomessa

huomautus

Oleskeluaika Suomessa liittyy kuuden kuukauden verovapaussäännön soveltamiseen ulkomaantyöskentelyn aikana.

326

<Verohallinto>

työskentelyaika ulkomailla

määritelmä

ulkomaan työskentelyjakson osa, jonka *työntekijä* tekee töitä ulkomailla

huomautus

Työskentelyaika ulkomailla liittyy kuuden kuukauden verovapaussäännön soveltamiseen ulkomaantyöskentelyn aikana.

327

kertatulo

määritelmä

yksittäinen, epäsäännöllisesti maksettava tulo

huomautus

Kertatulo voi kertyä yhdeltä tai useammalta vuodelta ja se voidaan maksaa etu- tai jälkikäteen. Kertatuloa ovat esimerkiksi *vahingonkorvaus päättämis- tai lomautustilanteessa, vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa, irtisanomisajan korvaus, tekijänoikeuspalkkio (käyttökorvausta)*, eläkevakuutuksen takaisinosto ja vakuutuskorvaus. Myös *palkka* voi olla kertatuloa. Kertatulon *ennakonpidätys* ja *sosiaalivakuutusmaksut* määräytyvät tulotyyppin mukaisesti.

328

arvonlisävero

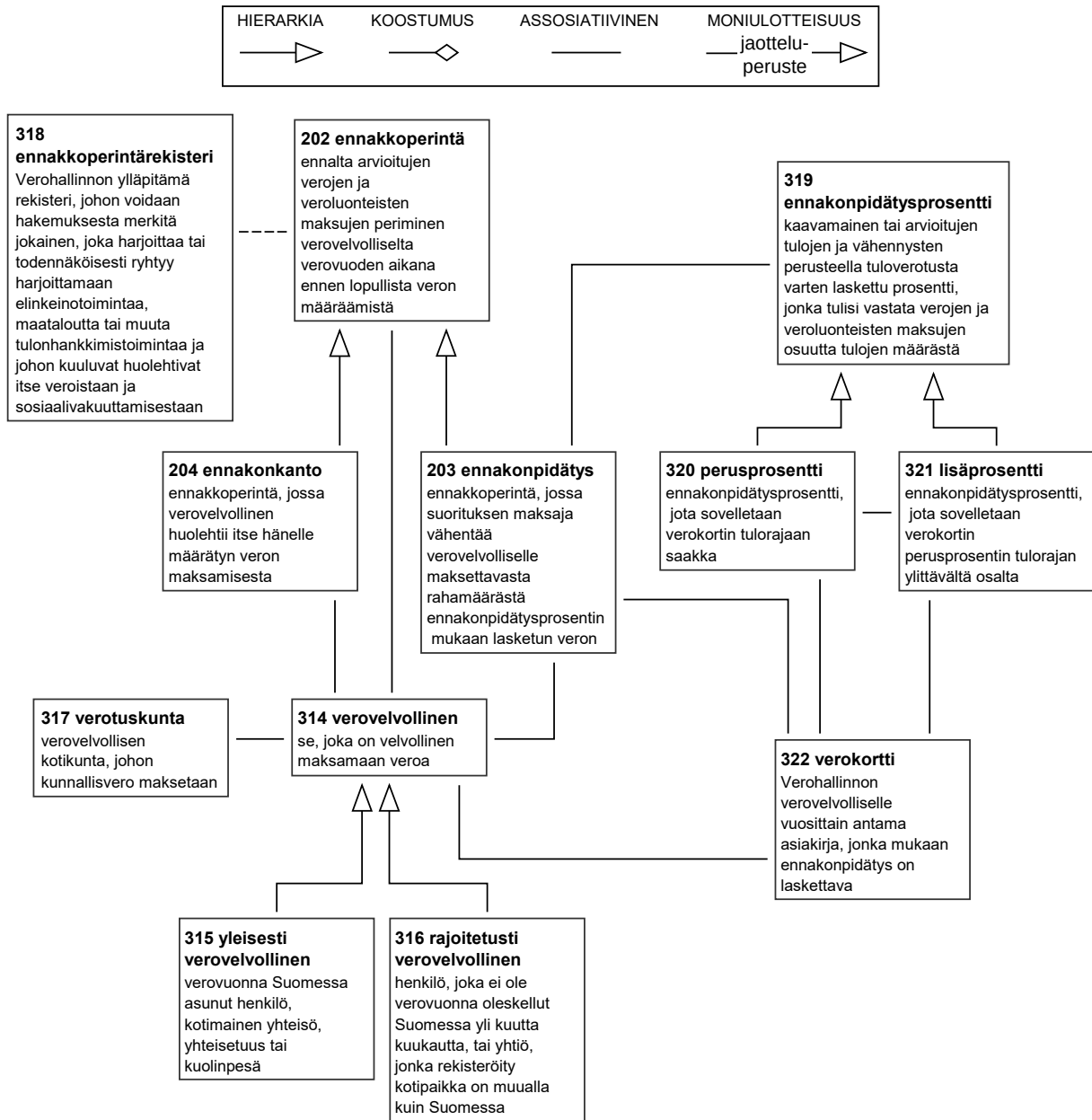
määritelmä

kulutusvero, joka maksetaan tavaran tai palvelun hankinnan yhteydessä

huomautus

Arvonlisäverovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat liiketoiminnan muodossa tavaroiden tai palveluiden myyntiä, vuokrausta tai niihin rinnastettavaa toimintaa. Arvonlisäverovelvollisuuden alaraja on 10 000 euron liikevaihto tilikautta kohti (vuonna 2016). Arvonlisäverovelvolliseksi voi hakeutua tätä alemmallakin liikevaihdolla.

Verokanta vaihtelee tavararyhmittäin ja palveluittain.

Käsittekaavio 26. Verotus.

16 VAKUUTUSTIEDOT

329

< Tulorekisteri >

vakuutusyhtiön tunnus; yhtiötunnus

määritelmä

työnantajan käyttämän vakuutusyhtiön yksilöivä tunnus

huomautus

Vakuutusyhtiön yhtiötunnus ilmaisee, missä laitoksessa työnantajan lakisääteinen vakuutusturva on järjestetty. Lakisääteistä vakuutusturvaa ovat työeläkevakuutus sekä työtapaturma- ja ammattitautivakuutus.

330

eläkejärjestelynumero; eläkevakuutusnumero

määritelmä

eläkevakuutussopimuksen yksilöivä tunnus

huomautus

Eläkejärjestelynumeroa käytetään ilmaistaessa, mihin vakuutukseen *työntekijä* kuuluu. Yhdellä *työnantajalla* voi olla useita eri eläkevakuutuksia samassa tai eri eläkeyhtiössä, eläkesäätiössä tai eläkekassassa. Työntekijä voi kuulua useampaan kuin yhteen vakuutukseen.

Työnantaja voi siirtää työntekijän eläkevakuutuksesta toiseen samalle tai eri eläkevakuuttajalle.

331

tapaturmavakuutusnumero

määritelmä

tapaturmavakuutussopimuksen yksilöivä tunnus

332

vapaaehtoinen TyEL-vakuutus; vapaaehtoinen työntekijän eläkelain mukainen vakuutus

määritelmä

lakisääteinen TyEL-vakuutus, jonka *työnantaja* voi vapaaehtoisesti ottaa henkilölle, jota ei ole pakollista vakuuttaa *työntekijän eläkelain (395/2006)* mukaan

huomautus

Vapaaehtoinen TyEL-vakuutus voidaan ottaa ulkomailla työskentelevälle työntekijälle, jota pakollinen TyEL-vakuutus ei enää koske, mutta jonka kohdalla muut laissa säädetyt *työntekijää* ja työnantajaa koskevat edellytykset täyttyvät. Työnantajan on myös mahdollista ottaa vapaaehtoinen TyEL-vakuutus pelkästään luottamustoimessa olevalle henkilölle.

333

yrittäjän eläkevakuutus

määritelmä

yrittäjän eläkelain (YEL, 1272/2006) tai *maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL, 1280/2006)* mukainen pakollinen vakuutus

Käsitekaavio: *Yrittäjien tulot*

334

vapaaehtoinen yrittäjän eläkevakuutus; vapaaehtoinen yrittäjävakuutus

määritelmä

vakuutus, jonka *yrittäjä* voi ottaa, vaikka hänen työtulonsa on pienempi kuin pakolliselle vakuuttamiselle säädetty työtulon vähimmäismäärä tai vaikka yrittäjä on vanhuuseläkkeellä

huomautus

Vapaaehtoisen MYEL-vakuutuksen saamisen ehtona on, että yrittäjä tai yrittäjän perheenjäsen tekee työtä yrityksessä säännöllisesti.

Käsitekaavio: *Yrittäjien tulot*

335

yrittäjän eläkevakuutusmaksu

määritelmä

vakuutusmaksu, joka lasketaan prosentteina *yrittäjän vahvistetusta työtulosta*

huomautus

Yrittäjän eläkevakuutusmaksua kerätään *yrittäjän eläkelain (YEL, 1272/2006)* tai *maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL, 1280/2006)* mukaisten eläkkeiden kattamiseksi.

Käsittekaavio: *Yrittäjien tulot*

336

yrittäjä

määritelmä

henkilö, joka tekee ansiotyötä olematta *palvelussuhteessa* ja täyttää kyseisen ansiotyön osalta lainsäädännössä esitetyt yrittäjän tunnusmerkit

huomautus

Yrittäjän eläketurva määräytyy *yrittäjän eläkelain (YEL, 1272/2006)* mukaan. Maatalousyrittäjien eläkkeistä säädetään *maatalousyrittäjän eläkelaisissa (MYEL, 1280/2006)*. Yrittäjänä voi toimia pää- tai sivutoimisesti. Sivutoimisia yrittäjiä ovat ne, joiden työllistyminen yrittäjänä ei ole esteenä *kokoaikatyön* vastaanottamiselle.

Käsittekaavio: *Yrittäjien tulot*

337

yrittäjän vahvistettu työtulo; YEL/MYEL-työtulo

ei: yrittäjän vakuutuspalkka

määritelmä

eläkelaitoksen vahvistama *yrittäjän eläkevakuutuksen* vuotuinen työtulo

huomautus

Eläketurvakeskus on koonnut työtulo-ohjeet *yrittäjän eläkelain (1272/2006)* mukaisen työtulon määrittämiseksi. Yrittäjän työtulo on vahvistettava vastaamaan *palkkaa*, joka maksettaisiin samasta työstä yhtä ammattitaitoiselle henkilölle.

Yrittäjän vahvistettua työtuloa käytetään myös *yrittäjän* muun ansiosidonnaisen sosiaaliturvan perustana.

Käsittekaavio: *Yrittäjien tulot*

338

yrittäjän painotettu työtulo; painotettu työtulo

määritelmä

yrittäjän vahvistettujen työtulojen laskennallinen keskiarvo

huomautus

Yrittäjän painotettuun työtuloon lasketaan vuoden aikana voimassa olleiden, vahvistettujen ja palkkakertoimella tarkistettujen vuotuisten työtulojen kestoajalla painotettu keskimääräinen työtulo. Yrittäjän painotettu työtulo ilmoitetaan vuosittain Verohallintoon verotuksen toimittamista varten.

Käsittekaavio: *Yrittäjien tulot*

339

yrittäjäpalkka; yrittäjän palkka

määritelmä

yrittäjän omasta yrityksestään saama *palkan* kaltainen korvaus, joka ei perustu *palvelussuhteeseen*

huomautus

Yrittäjäpalkasta toimitetaan *ennakonpidätys* ja suoritetaan *työnantajan sairausvakuutusmaksu*, mutta ei muita *sosiaalivakuutusmaksuja*. Tällöin yrittäjäpalkka ei kerrytä eläkettä eikä vaikuta työttömyysturvaan. Yrittäjäpalkka voi kuitenkin olla päivärahaetuuden perusteena, jos yrittäjä ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen.

Osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö ja osuuskunta voivat maksaa yrittäjäpalkkaa omalle osakkaalleen, yhtiömiehelleen tai jäsenelleen. Toiminimi- tai ammatinharjoittajayrittäjä ei voi maksaa itselleen yrittäjäpalkkaa.

Käsittekaavio: *Yrittäjien tulot*

340

lähetetty yrittäjä

määritelmä

yrittäjä, joka on tilapäisesti siirtänyt toimintansa toiseen maahan

Käsittekaavio: *Yrittäjien tulot*

341

lähetetty työntekijä

määritelmä

työntekijä, jonka *työnantaja* on tilapäisesti lähettänyt tekemään työtä toiseen maahan ja joka vakuutetaan sen maan sosiaaliturvalainsäädännön mukaan, josta hänet on lähetetty

342

A1-todistus

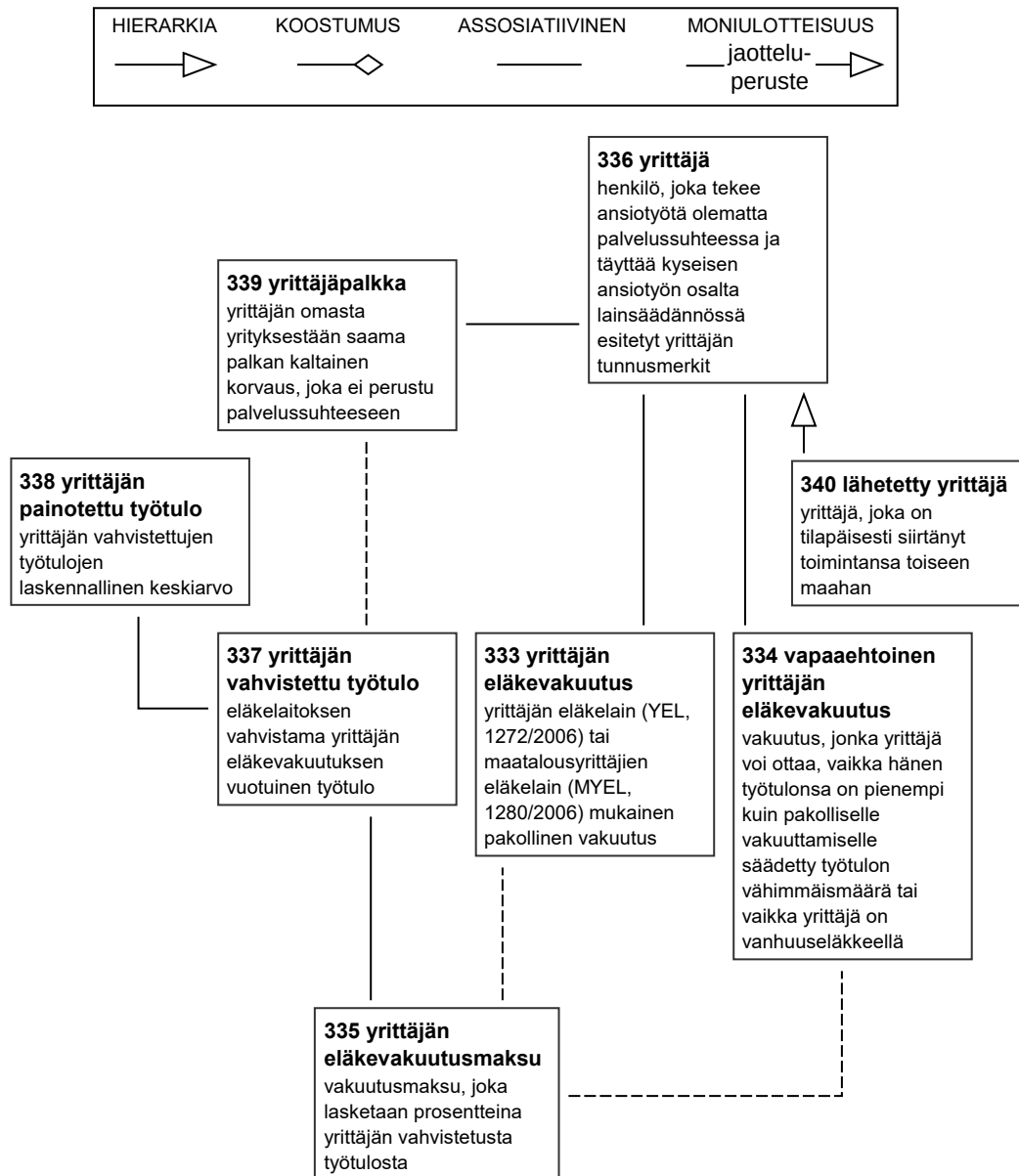
määritelmä

todistus, jolla vahvistetaan minkä EU-valtion sosiaaliturvalainsäädäntöä todistuksen haltijaan sovelletaan

huomautus

EU-säännösten mukaisesti henkilöön sovelletaan lähtökohtaisesti vain yhden valtion lainsäädäntöä kerrallaan. Pääsääntö on, että tämä valtio on *työskentelyvaltio*. Pääsäännöstä ovat poikkeuksina esimerkiksi *lähetetyt työntekijät* ja *lähetetyt yrittäjät* sekä tavallisesti useassa valtiossa työskentelevät henkilöt. Näissä poikkeustilanteissa tarvitaan A1-todistus osoittamaan, että henkilöön sovelletaan jonkin muun valtion kuin työskentelyvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä ja ettei lakisääteisiä *sosiaalivakuutusmaksuja* makseta työskentelymaahan. Suomessa A1-todistuksen myöntää Eläketurvakeskus.

Sellaisten Euroopan unionin ulkopuolisten maiden osalta, joiden kanssa on solmittu sosiaaliturvasopimus, käytetään kunkin sopimuksen mukaista sovellettavaa sosiaaliturvalainsäädäntöä koskevaa todistuslomaketta. Nämä todistukset myöntää Suomessa Eläketurvakeskus.

Käsittekaavio 27. Yrittäjien tulot.

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietueneroihin.

A1-todistus	342	henkilöstörahasasto	135
aattokorvaus	56	henkilöstörahasastoon siirretty palkkio	136
aattopäivänkorvaus	56	henkilöstörahasastoon siirrettävä palkkio	136
aiheettomasti maksettu suoritus	221	henkilöstörahasastosta nostettu rahasto-osuus	137
aikapalkka	17	henkilöstörahasastosta nostettu ylijäämä; ks.	
alkamispäivä	298	henkilöstörahasastosta nostettu rahasto-osuus ..	137
alkamispäivämäärä	298	henkilötunnus	263
alkupäivä	298	hoitopalkkio (1)	127
aloitepalkkio	120	hoitopalkkio (2)	128
aloittamistyö	68	hoitovapaa	259
aloittamistyökorvaus	69	huoneiston tunniste	273
ammattillinen kuntoutus	249	huoneistotunniste	273
ammattiliiton jäsenmaksu	209	huoneistotunnus	273
ammattitauti	241	hyväksytyt poissaolo	225
ammattiyhdistyksen jäsenmaksu	209	hälytyskorvaus	92
ansioeläke	191	hälytysraha	92
arkipyhäkorvaus	91	häätätyö	74
arvonlisävero	328	häätätyökorvaus	75
asiointikieli	281	häätätyölisä	75
asuinvaltio (1)	277	IBAN	284
asuinvaltio (2)	278	IBAN-tilinumero	284
asuntoetu	77	iltakorvaus	58
asuntolainan korkoetu	166	iltalisä	58
ateriaetu	84	iltatyö	57
ateriakorvaus	157	iltatyökorvaus	58
autoedun kilometrimäärä	82	iltatyölisä	58
autoedun omavastuuosuus	214	iltavuorokorvaus	50
autoedusta peritty korvaus;		iltavuorolisä	50
ks. autoedun omavastuuosuus.....	214	informatiivinen erä	215
autoetu	78	irtisanomisaika	30
auton käyttöetu	79	irtisanomisajan korvaus	142
auton käyttöönottovuosi	81	irtisanomisajan palkka	31
avainhenkilölain mukainen tulo	32	isyysvapaa	255
ay-jäsenmaksu	209	isyysvapaan palkka	107
BIC	285	jaksotyö; ks. vuorotyö.....	48
BIC-koodi	285	johtajan palkkio	125
bonus	28	katuosoite	271
bruttopalkka	2	kaukoliikenteessäoloaika	220
cross trade -aika	220	keinotekoinen henkilötunnus	264
cross trade -vähennys;		kertatulo	327
ks. kaukoliikenteessäoloaika.....	220	kertausharjoituspalkka	94
cross trade; ks. kaukoliikenteessäoloaika.....	220	keskipäiväpalkka	20
edustajan palkkio	130	kiinteä aikapalkka	41
eläkejärjestelynumero	330	kiinteä kuukausipalkka	23
eläkevakuutusnumero	330	kiinteä palkka	39
ennakkoperintä	202	kiinteä palkkiopalkka	43
ennakkoperintärekisteri	318	kiinteä urakkapalkka	42
ennakonkanto	204	kilometrikorvaus	152
ennakonpidätys	203	kokoaikatyö	310
ennakonpidätysprosentti	319	kokonaispalkka	40
erityisäitiysvapaa	254	kokopäiväraha	159
erokorvaus; ks. vapaaehtoinen korvaus		kokouspalkkio	118
päättämistilanteessa.....	141	kotimaan päiväraha	162
eroraha; ks. vapaaehtoinen korvaus		koulutusajan palkka	93
päättämistilanteessa.....	141	kultainen kädenpuristus; ks. vapaaehtoinen korvaus	
erotuspalkka	100	päättämistilanteessa.....	141
esiintyvän taiteilijan palkkio	126	kulukorvaus	145
etunimi	269	kunnallisen luottamushenkilön määrääjän	
etusajalta maksettu täydennyspalkka	100	palkkio	124
hallintoelimen jäsenyydestä maksettava palkkio .	125	kunnan eläinlääkärin toimenpidepalkkio	218
harkinnanvarainen opintovapaa	236	kuntalisä	172
henkilönimi	267	kuntoutus	247

kuntoutus työtaturman tai ammattitaudin vuoksi	251	muuttuva urakkapalkka	45
kuntoutusajan palkka	104	MYEL-työtulo; ks. yrittäjän vahvistettu työtulo.....	337
kuntoutuspoissaolo	246	myyntiprovisio; ks. palkkiopalkka.....	26
kuntoutustuki	244	määrittelemätön työaika	307
kuntoutustukipoissaolo	245	määräaikainen palvelussuhde	300
kustannuskorvaus	145	nettopalkka	3
kustannusten korvaus	145	nettopalkkasopimus	5
kuukausipalkka	22	nosto urheilijarahastosta	180
kylmänaluelienisä; ks. olosuhteisä.....	38	nosto valmennusrahostosta	181
käyttökorvaus	144	odotusajan korvaus	143
käyttövoimakulu; ks. auton käyttöetu.....	79	odotusajan palkka	143
lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksu	195	oleskeluaika Suomessa	325
lakko	226	olosuhteisä	38
laskennallinen vuosiloma	232	omaishoitajan palkkio	127
lauantaikorvaus	53	opintovapaa	235
lauantailisä	53	opiskelupoissaolo	236
lauantaityö	52	optio	133
lauantaityökorvaus	53	osa-aikainen sairauspoissaolo	243
lauantaityölisä	53	osa-aikatyö	311
lisäeläke	168	osakeoptio	134
lisäprosentti	321	osakepalkkio	132
lisätyö	64	osapäiväraha	160
lisätyökorvaus	65	osittainen hoitovapaa	260
loma-ajan palkka	110	osittainen vanhempainvapaa	257
lomakorvaus	114	osoite	270
lomaltapaluuuraha	113	osoitenumero	272
lomapalkka	110	painotettu työtulo	338
lomaraha	113	palkallinen poissaolo	222
lomaravapaa	234	palkan ansaintakausi	16
lomauttaminen	228	palkan maksuaika	10
lomautus	228	palkan sivukulut; ks. sosiaalivakuutusmaksu.....	182
lopettamistyö	70	palkanlisä	34
lopettamistyökorvaus	71	palkanmaksukausi	15
loppumispäivä	299	palkanmaksupäivä	10
loppumispäivämäärä	299	palkaton poissaolo	223
luentopalkkio	119	palkka	1
luontoisedun omavastuuosuus	212	palkka lapsen sairausajalta	109
luontoisedusta peritty korvaus; ks. luontoisedun omavastuuosuus.....	212	palkka tilapäisen hoitovapaan ajalta	109
luontoisetu	76	palkka työmatkan ajalta	96
luottamushenkilömaksu	211	palkkaennakko	11
luottamushenkilöpalkkio	123	palkkaennakon vähennys	201
luottamusmieskorvaus	35	palkkakausi	15
luottamusmieslisä	35	palkkasaaminen	12
luottamustehtäväpalkkio	123	palkkasaatava	12
luottamustoimipalkkio	123	palkkasaatavan korko	216
luvaton poissaolo	224	palkkaturva	174
lähdevero	205	palkkio työsuhtekeksinnöstä	122
lähdeverovähennys	206	palkkiopalkka	26
lähetetty työntekijä	341	palvelurahoihin perustuva vuosilomapalkka	112
lähetetty yrittäjä	340	palvelussuhde	294
lähiosoite	271	pekkaskorvaus; ks. työajantasauskorvaus.....	63
lääkinnällinen kuntoutus	248	perhehoitajan kustannusten korvaus	147
lääkärissäkäynnin ajalta maksettu palkka	105	perhehoitajan palkkio	128
maatunnus	280	perhepäivähoidon kustannusten korvaus; ks. perhepäivähoitajan kustannusten korvaus.....	146
maksettava palkka	4	perhepäivähoitajan kustannusten korvaus	146
matkakorvaus	151	perhevapaa	252
matkakustannusten korvaus; ks. työmatkakorvaus.....	151	peruspalkka	33
matkustamiskustannusten korvaus	151	perusprosentti	320
merityötulo	219	perusteeton etu	221
muun tapaturma-ajan palkka	102	poissaolo pakottavista perhesyistä	261
muuttuva palkka	44	poissaolo perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi	262
muuttuva palkkiopalkka	46	postinumero	274
		postitoimipaikka	275

prosenttiperusteinen vuosilomapalkka	111	tapaturma urheilijan työssä	240
provisio	27	tapaturmavakuutusmaksu	195
puhelinetu	83	tapaturmavakuutusnumero	331
puhelinnumero	276	tartuntatautipoissoalo	242
pukukorvaus	150	tehtäväkohtainen palkanosa	33
puoluevero	211	tehtäväkohtainen palkka	33
päiväpalkka	19	tekijänoikeuspalkkio	131
päiväraha	158	tes	304
päätoimen palkka	7	TES	304
päätoimi	6	tilapäinen hoitovapaa	258
päättymispäivä	299	tilapäinen työnantaja	289
päättymispäivämäärä	299	tilinumero	283
rajakuntatyö	323	toimeksiantosopimus	303
rajankävijä	324	toimeksiantosuhde	297
rajoitetusti verovelvollinen	316	toimitusjohtajan erokorvaus; ks. vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa.....	141
rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutusmaksu	184	toistaiseksi voimassaoleva palvelussuhde	301
ravintoetu	84	tukihenkilön palkkio	129
ravintoetu poissoaloajalta	85	tukipaketti; ks. vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa.....	141
rikos- ja riita-asioiden sovittelijan kustannusten korvaus	148	tuloslisä	29
rojalti	144	tulospalkkio	29
saaristolisä; ks. olosuhdelisä.....	38	tuntipalkka	18
sairasloma	238	tuntipalkkajakaja	312
sairausajalta maksettu osapalkka	99	tuotantopalkkio; ks. palkkiopalkka.....	26
sairausajan palkka	97	työ- tai virkaehtosopimuksen edellyttämä ryhmähenkivakuutusmaksu	197
sairauskassan täydennyspäiväraha	98	työaika	306
sairausloma	238	työaikajärjestelmä	313
sairauspoissoalo	238	työaikakorvaus	47
sairausvakuutuksen päivärahamaksu	185	työaikamuoto	313
sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	186	työaikapankin rahakorvaus	14
sairausvakuutusmaksu	183	työaikapankista nostettu palkka	14
satunnainen työnantaja	288	työaikapankki	13
siirto urheilijarahastoon	178	työajan tasaamislisä	63
siirto valmennusrahastoon	179	työajantasauskorvaus	63
sijaismaksaja	170	työansio	1
sivutoimen palkka	9	työehtosopimus	304
sivutoimi	8	työeläke	191
sivutoiminen yrittäjä; ks. yrittäjä.....	336	työeläkekuntoutus	250
sivutyö	8	työeläkevakuutusmaksu	192
sopimustyönantaja	290	työkalukorvaus	149
sosiaalivakuutusmaksu	182	työkorvaus	116
sovittelijan kulukorvaus	148	työmatka	95
sovittelijan kustannusten korvaus	148	työmatka-ajan palkka	96
sukunimi	268	työmatkakorvaus	151
sukupuoli	266	työmatkapäiväraha	158
sunnuntaikorvaus	55	työnantaja	286
sunnuntaillisä	55	työnantajamaksut; ks. sosiaalivakuutusmaksu.....	182
sunnuntaityö	54	työnantajan maksama eläke	117
sunnuntaityökorvaus	55	työnantajan maksama kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen maksu	169
sunnuntaityölisä	55	työnantajan palkkaperusteinen työeläkevakuutusmaksu	194
suojaosuus; ks. ulosmittaus.....	210	työnantajan sairausvakuutusmaksu	187
suoritepalkka	25	työnantajan sosiaaliturvamaksu	187
suorituspalkka	24	työnantajan työeläkevakuutusmaksu	194
SWIFT-koodi	285	työnantajan työttömyysvakuutusmaksu	190
SWIFT-osoite	285	työntekijä	293
sääeste	230	työntekijän maksama kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen maksu	200
säännöllinen työaika	308	työntekijän sairausvakuutusmaksu; ks. sairausvakuutuksen päivärahamaksu.....	185
säännöllinen työnantaja	287	työntekijän sairausvakuutusmaksu; ks. sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu....	186
säännöllinen viikkotyöaika	309	työntekijän työeläkevakuutusmaksu	193
säästöhenkivakuutuksen maksu	89		
säästöhenkivakuutus	88		
säästövapaa	233		
takaisin peritty summa	207		
taloudellinen etuus	141		
tantieemi	28		

työntekijän työttömyysvakuutusmaksu	189	veronalainen kilometrikorvaus	153
työpanokseen perustuva osinko	139	verosopimuksen mukainen asuinvaltio	278
työpanososinko	139	verotuskunta	317
työskentelyaika ulkomailla	326	verovapaa henkilökuntaetu	165
työskentelyvaltio	279	verovapaa kilometrikorvaus	154
työsopimus	302	verovelvollinen	314
työsopimussuhde	295	ves	305
työsuhde	295	VES	305
työsuhde-etuus	165	viikkolepo	61
työsuhdekeksintö	121	viikkolepokorvaus	62
työsuhdematkalippu	86	viikkopalkka	21
työsuhdematkalipun omavastuuosuus	213	viikkoylityökorvaus	73
työsuhdematkalipusta peritty korvaus; ks. työsuhdematkalipun omavastuuosuus.....	213	viikoittainen vapaa-aika	61
työsuhdeoptio	134	viikoittainen ylityökorvaus	73
työsuhteeseen perustuva osakeanti	167	virantoimitusmatka; ks. työmatka.....	95
työsulku	227	virkaehtosopimus	305
työsuojelupalkkio	36	virkamatka; ks. työmatka.....	95
työsuojeluvaltuutetun korvaus	36	virkasuhde	296
työsuojeluvaltuutetun lisä	36	voitonjakoerä	138
työtapaturma	239	voittopalkkio	138
työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen maksu	195	vuorokausilytyökorvaus	72
työtapaturma-ajan palkka	101	vuorokautinen ylityökorvaus	72
työtarjonnan keskeytyminen	229	vuorotteluvapaa	237
työtehtävämatka	95	vuorotyö	48
työttömyyskassan jäsenmaksu	208	vuorotyökorvaus	49
työttömyysvakuutusmaksu	188	vuorotyölisä	49
työvälinekorvaus	149	vuosiloma	231
ulkomaan päiväraha	161	vuosilomakorvaus	114
ulkomainen konserniyhtiö	292	vuosilomakorvaus työsuhteen päättyessä	115
ulkomainen työnantaja	291	vuosilomapalkka	110
ulosmittaus	210	vähennettävä erä	198
ulosottopidätys	210	vähennys ennen ennakonpidätystä	199
urakkapalkka	25	Y-tunnus	265
urheilijan lakisääteinen vakuutusmaksu	196	YEL-työtulo; ks. yrittäjän vahvistettu työtulo.....	337
urheilijan palkka	175	YEL/MYEL-työtulo	337
urheilijan palkkio	176	yhteistoimintalisä	37
urheilijan tapaturma-ajan palkka	103	yhtiötunnus	329
urheilijasopimus; ks. urheilijan palkka.....	175	yksityisen hoidon tuki	171
urheilutulo	177	yleisesti verovelvollinen	315
vahingonkorvaus päättämis- tai lomautustilanteessa	140	yleishyödyllinen yhteisö	155
vakuutusmaksu ulkomaantyössä	217	yleishyödyllisen yhteisön maksama kilometrikorvaus	156
vakuutusyhtiön tunnus	329	yleishyödyllisen yhteisön maksama päiväraha	163
vanhempainrahakausi	256	ylityö	66
vanhempainvapaa	256	ylityökorvaus	67
vanhempainvapaa-ajan palkka	108	yrittäjä	336
vapaa autoetu	80	yrittäjän eläkevakuutus	333
vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa	141	yrittäjän eläkevakuutusmaksu	335
vapaaehtoinen palveluraha	173	yrittäjän painotettu työtulo	338
vapaaehtoinen TyEL-vakuutus	332	yrittäjän palkka	339
vapaaehtoinen työntekijän eläkelain mukainen vakuutus	332	yrittäjän vahvistettu työtulo	337
vapaaehtoinen yrittäjän eläkevakuutus	334	yrittäjän vakuutusmaksu	337
vapaaehtoinen yrittäjävakuutus	334	yrittäjäpalkka	339
vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksu	87	yt-lisä	37
varallaolokorvaus	90	yölisä	60
varsinainen kuukausipalkka	23	yötyö	59
verokortti	322	yötyökorvaus	60
veronalainen ennakonpidätyksestä vapautettu kustannusten korvaus; ks. kustannusten korvaus.....	145	yötyölisä	60
veronalainen henkilökuntaetu	164	yövuorokorvaus	51
		yövuorolisä	51
		äidinkieli	282
		äitiysrahakausi	253
		äitiysvapaa	253
		äitiysvapaan palkka	106